

FAKULTA PRÁVNICKÁ
ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

RIGORÓZNÍ PRÁCE
Poškozený v trestním řízení v praxi

Mgr. Bc. Jakub Šauer

2021

Prohlášení:

“Prohlašuji, že jsem tuto rigorózní práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.”

V Plzni dne 18.06.2021

Jakub Šauer

Poděkování:

Chtěl bych tímto poděkovat všem, kteří svými připomínkami, od cizojazyčných, až po odborné, či pouhou radou nebo názorem mi dopomohli při tvorbě této práce:

Rafal Górka, soudce - místopředseda trestního úseku v Pszczyně (Kraków - Polsko)

Igor Bibko, student 3. ročníku FPR ZČU, advokátní praktikant

Mgr. Veronika Nováková, advokátní koncipientka

Mgr. Bc. Ulyana Šauerová, advokátka

JUDr. Simona Stočesová, Ph.D., LL.M.

JUDr. Petr Kybic, Ph.D.

Obsah:

Titulní strana	
Prohlášení	
Poděkování	
1. Úvod	6
2. Historický exkurs.....	10
2.1. Postavení poškozeného v historickém vývoji českého trestního práva	10
2.1.1. Trestní řád č. 119/1873 říšského zákoníku a jeho úprava postavení poškozeného	10
2.1.2. Trestní řád č. 87/1950 Sb. a jeho úprava postavení poškozeného	11
2.1.3. Trestní řád č. 64/1956 Sb. a jeho úprava postavení poškozeného	13
2.1.4. Trestní řád č. 141/1961 Sb. a jeho úprava postavení poškozeného	13
2.1.5. Vybrané novely trestního řádu č. 141/1961 Sb. a jejich vliv na postavení poškozeného v trestním řízení	14
3. Postavení poškozeného dle platné právní úpravy České republiky.....	18
3.1 Pojmy poškozený a oběť trestného činu.....	19
3.2. Zvlášť zranitelná oběť	21
3.3. Oběť trestného činu a její práva.....	21
3.4. Poškozený a jeho práva	23
4. Oznámení trestného činu a právo poškozeného na vyjádření souhlasu k trestnímu stíháním.....	31
4.1. Institut trestního oznámení	31
4.2. Udělení souhlasu k trestnímu stíhání ze strany poškozeného.....	32
5. Procesní subjektivita a zastoupení	34
5.1. Osoby nezletilé a s omezenou svéprávností	34
5.2. Zmocněnec poškozeného a poškozený s plnou svéprávností	34
6. Obrana proti orgánům činných v trestním řízení týkající se jejich postupu	37
6.1. Stížnost jako řádný opravný prostředek	37
6.2. Odvolání jako řádný opravný prostředek	38
6.3. Právo poškozeného na navrácení lhůty.....	38
6.4. Další podněty poškozeného	39
7. Způsob uspokojování nároků poškozeného v rámci adhezního řízení	40
7.1. Nárok poškozeného dle ustanovení § 43 odst. 3 trestního řádu	40
7.2. Předpoklady pro rozhodnutí o uznání nároku poškozeného	43
7.3. Odkázání poškozeného s jeho nárokem na civilní či jiné příslušné řízení	45
7.4. Přestupkový zákon a adhezní řízení	45
7.5. Trestní příkaz	46
8. Způsob uspokojování nároků poškozeného v rámci odklonů týkajících se trestního řízení	48
8.1. Odklon v podobě podmíněného zastavení trestního stíhání	48
8.2. Odklon v podobě podmíněného odložení podání návrhu na potrestání	50
8.3. Odklon v podobě odstoupení od trestního stíhání	51
8.4. Institut narovnání	52
8.5. Dohoda o vině a trestu	53
9. Náhrada majetkové škody.....	57
9.1. Existence a výše majetkové škody	57
9.2. Kauzální nexus.....	58

9.3. Institut promlčení	59
10. Nárok poškozeného na náhradu nemajetkové újmy	61
10.1. Ublížení na zdraví a nemajetková újma.....	62
10.2. Usmrcení nebo zvlášť závažné ublížení na zdraví a nemajetková újma	63
10.3. Zásah do jiných práv a nemajetková újma	63
11. Náklady řízení a jejich náhrada.....	65
12. Polská úprava dané problematiky	67
13. Patnáct modelových (skutečných) případů z praxe	69
13.1. poškozená Kamila P.....	69
13.2. poškozená Monika D.....	71
13.3. poškozená Monika V.....	73
13.4. poškození Zdeněk V. a Václav Ř.....	74
13.5. poškozená Michaela M.....	77
13.6. poškozená Hana V.....	79
13.7. poškozená Hana G.....	80
13.8. poškozená Sylvie B.....	85
13.9. poškozená Eva P.....	87
13.10. poškození Kateřina K. a Michael K.....	89
13.11. poškozená Milena L.....	92
13.12. poškozený Jakub Š.....	96
13.13. poškozený Jaroslav Š.....	103
13.14. poškozená Barbora P.....	105
13.15. poškozená společnost LT	107
14. Vlastní úvahy a úvahy de lege ferenda	111
15. Závěr	114
Seznam zkratk	115
Seznam použitých zdrojů.....	116
Abstrakt	
Přílohy 1-8 (dle textu)	
Evidenční list	

1. Úvod

Již při studiu na Právnické fakultě v Plzni bylo trestní právo mým oblíbeným oborem. Svou první rigorózní práci jsem se rozhodl napsat již v roce 2009 na katedře občanského práva a to vzhledem k tomu, že jsem po ukončení studia v roce 2007 nastoupil ke Krajskému soudu v Plzni jako asistent soudce na občanskoprávní úsek, kde jsem se věnoval především problematice rodinného práva. K této problematice jsem měl blízko i z toho důvodu, že jsem ve stejné době ještě distančně studoval obor Psychologie na Pedagogické fakultě v Plzni. Práce bohužel nebyla nikdy obhajována z důvodu tehdejších změn a restrikcí na fakultě.

Po pěti letech ve veřejném sektoru jsem se rozhodl pro radikální změnu, přihlásil jsem se na advokátní zkoušky a od roku 2012 působím jako advokát, když nejvíce se věnuji jak rodinnému právu, tak právu trestnímu. Trestní právo bylo rozhodně nejzajímavějším předmětem na fakultě, zvolil jsem si i řadu nepovinných předmětů jako soudní lékařství, forenzní psychologii nebo německé trestní právo v němčině. Když jsem jako asistent soudce měl své úkoly splněné, měl jsem povoleny náslechy a účastnil jsem se takto stovek jednání, většinou právě v „trestních jednáních“. A to včetně těch nejzávažnějších zločinů. To pro mě byly nenahraditelné zkušenosti, zvláště pak, když jsem následně mohl s danými soudci kauzu probrat třeba i u oběda a zeptat se na cokoli, čemu jsem nerozuměl. V roce 2011 jsem se za českou justici zúčastnil třídního trestního kongresu v Barceloně.

Jako advokát jsem se původně trestnímu právu stěžejně věnovat nechtěl, ale již třetí den mi do datové schránky přišlo první „ex-offo“ a od té doby se mu věnuji poměrně často. Kromě toho, že působím jako obhájce, vystupuji v mnoha kauzách jako zmocněnec poškozených a to i v řadě mediálně známých kauzách. Proto jsem si zvolil téma poškozeného v trestním řízení. Možná jsem podědil i nějaké geny, když můj prastrýc po revoluci vedl Krajské státní zastupitelství v Plzni, a pokud by v mladém věku nezemřel, byl by tam možná dodnes. Tato práce vznikla jako vedlejší produkt Covid – 19 a nařízené karantény, protože za normální situace by mi nejspíše čas nikdy nezbyl.

Cílem této práce je jak v teoretické, ale zejména pak i v praktické rovině, vymezit postavení poškozeného v rámci trestního řízení, jakož i jeho související práva. Při sepisování této práce byly užity především metody společenskovední a humanit-

ní. Konkrétně byly využívány zejména metoda deskriptivní, analytická, komparativní a historická. Jako prameny byly užity dostupná literatura, ale taktéž komunikace s příslušnými odborníky na danou oblast práva. S ohledem na současnou právní úpravu také navrhuji v textu práce možné legislativní změny, které by mohly dle mého názoru pozitivně přispět k posílení pozice poškozeného v příslušném trestním řízení, která v současnosti bohužel není tak pevná, jak by si poškozený jako subjekt a strana trestního řízení zasloužil. Obecně je práce rozdělena na teoretickou a praktickou část, které čítají celkem patnáct kapitol.

Po tomto úvodu následuje stručný historický exkurz, který pojednává o právní úpravě od roku 1873 až do současné platné právní úpravy. Cílem této kapitoly není obšírně pojmut tehdejší právní úpravu, vlivy na ní působí a další související faktory, ale záměr této kapitoly tkví zejména v základním přiblížení vývoje tohoto právního institutu poškozeného, jeho postavení a práv, přičemž stranou nezůstávají i novely příslušných právních předpisů. Z těchto novel jsem vybral pouze takové z nich, které jsou či byly z mého pohledu významné a zásadně ovlivnily právní úpravu poškozeného v obecném směru. Třetí kapitola pojednává o postavení poškozeného dle platné právní úpravy České republiky. Stěžejním této kapitoly jsou pojmy „poškozený“ a „oběť“, stejně jako jejich bližší analýza. V souvislosti s těmito právními pojmy jsou blíže vymezeny i určitá práva poškozeného, z mého pohledu ta důležitá, kterými může disponovat v rámci trestního řízení. Následující kapitola je zaměřena na oznámení trestného činu a konkrétní právo poškozeného na udělení souhlasu k trestnímu stíhání. V této kapitole je blíže rozebráno trestní oznámení, resp. způsob jeho učinění a následný postup příslušných orgánů, dále je část této práce věnována rozboru udělení souhlasu poškozeného k trestnímu stíhání, což též představuje podstatný atribut pro vedení trestního řízení obecně, kterému by měla být věnována náležitá pozornost. Další kapitola je věnována procesní subjektivitě a zastoupení poškozeného, což jsou právní instituty nepochybně podstatné pro uplatnění příslušných práv náležejících poškozenému v trestním řízení. Blíže rozebrány jsou v tomto směru zejména osoby s omezenou svéprávností a nezletilí, poškozený s plnou svéprávností a jeho zmocněnec. Následuje zaměření na problematiku obrany proti postupu orgánů činných v trestním řízení, v níž jsou blíže rozebrány opravné prostředky jako jsou stížnost či odvolání. Stranou však nezůstává ani právo poškozeného na navrácení lhůty, které je ve vztahu k uvedeným opravným prostředkům taktéž důležité, stejně jako i další

podněty, které mohou vzejít ze strany poškozeného v rámci trestního řízení. Problematika způsobu uspokojování nároků poškozeného v rámci adhezního řízení představuje další velmi zajímavou materii, jež představuje pro poškozené možnost uplatnění svých nároků na nemajetkovou újmu již v rámci trestního řízení. Následující kapitola se věnuje způsobu uspokojování nároků poškozeného v rámci odklonů, tedy v souvislosti s podmíněným zastavením trestního stíhání, podmíněným odložením podání návrhu na potrestání, odstoupením od trestního stíhání, narovnáním a dohody o vině a trestu. Opět se jedná o široký záběr, který by jistě vystačil na samostatnou odbornou práci. Další kapitola této práce je věnována ryze náhradě majetkové škody, která bývá u poškozených velmi častá, avšak její uplatnění nemusí být vždy bezproblémové. Následující kapitola je věnována nemajetkové újmě, která se často vyskytuje ve spojení s již uvedenou škodou majetkovou a jež představuje poměrně komplikovanou záležitost, jelikož tento druh újmy se velmi často nese snadno prokazuje, což je mimo jiné rozebráno právě v této kapitole. Taktéž je v této práci zajištěn určitý prostor pro náklady řízení, jež poškozený vynaložil během trestního řízení. Práce obsahuje i kapitolu věnovanou čistě právní úpravě Polska, která se týká poškozeného v trestním řízení. Tuto problematiku jsem konzultoval s polským soudcem, s nímž jsem se spřátelil na zmíněném kongresu v Barceloně.

Druhá část práce představuje praktický vhled do dané problematiky, a proto obsahuje patnáct „modelových“ příkladů, které jsem reálně jako advokát řešil. Osobně se domnívám, že popis konkrétních kauz zaměřených na dané téma je ta nejdůležitější přidaná hodnota takové práce. Pro jednodušší orientaci v každém jednotlivém případě slouží tabulky, které obsahují s ohledem na konkrétní případ následující údaje:

- a) rok začátku kauzy;*
- b) rok ukončení kauzy;*
- c) stíhané skutky;*
- d) zda se pachatel doznal;*
- e) zda byl pachatel odsouzen;*
- f) zda soud uložil nahradit škodu;*
- g) soud projednávající věc v 1. stupni.*

Poslední kapitola je věnována mým vlastním úvahám a úvahám de lege ferenda v souvislosti s rozebíranou problematikou a ve světle uvedených informací v celé této práci.

2. Historický exkurs

2.1. Postavení poškozeného v historickém vývoji českého trestního práva

2.1.1. *Trestní řád č. 119/1873 říšského zákoníku a jeho úprava postavení poškozeného*

Trestní řád č. 119/1873 ř. z. (též Glaserův trestní řád) rozlišoval dva typy poškozeného v trestním řízení, na základě toho, zda byl trestný čin posuzován jako veřejnožalobní delikt, či naopak soukromožalobní delikt. Postavení tzv. adherenta v případě stíhání protiprávního skutku z moci úřední měl ten, na jehož právech bylo ublíženo zločinem či přečinem. Ustanovení § 47 trestního řádu č. 119/1873 ř. z. stanovilo, že adherent disponoval oprávněním se se svými soukromoprávními nároky připojit k trestnímu řízení, avšak nejpozději do začátku hlavního přelíčení, byl tedy tzv. vedlejší procesní stranou. Takto se připojit k trestnímu řízení mohl pouze ten, kterému náležela rodinná či majetková práva. Osoba musela být především zasažena ve svých soukromých právech a utrpět materiální škodu.

Rozhodnout o nároku soukromého účastníka mohl soud v trestním řízení obdobně jako dnes, tedy jestliže byl obviněný odsouzen. Soukromému účastníku byla zaručena určitá práva trestním řádem č. 119/1873 ř. z. Jednalo se kupříkladu o právo nahlížení do spisového materiálu; právo činit návrhy během řízení; právo klást otázky svědkům, znalci či obviněnému během hlavního přelíčení; právo pomáhat státnímu zástupci nebo soudci se vším, co by mohlo zajistit usvědčení obviněného ze spáchání konkrétního skutku. Podpůrnou žalobu a následně případné opravné prostředky ve věci soukromoprávního nároku mohl soukromý účastník uplatňovat pouze v přešupkovém řízení. K trestnímu řízení se mohla připojit osoba jako soukromý účastník prostřednictvím ústního či písemného prohlášení soukromého účastníka. Oznamení o připojení se k trestnímu řízení bylo nutné vykonat nejpozději do dne, kdy bylo zahájeno hlavní přelíčení v trestní věci.

Postavení soukromého účastníka nevyklučovalo současné postavení osoby jako svědka v daném řízení, obvykle toto platilo v případech, kdy byl konkrétní trestný čin spáchán proti samotnému soukromému účastníkovi. Pokud došlo ke kolizi těchto postavení, mělo postavení svědka vždy přednost.¹

---

¹ STORCH, F. *Řízení trestní rakouské*. I. díl. Praha: J. Otto, 1887, s. 283–284.

Soukromý účastník disponoval právem podat podpůrnou žalobu, jak již bylo uvedeno výše. Toto znamenalo možnost převzít trestní stíhání daného skutku od státního zástupce, čímž byl soukromý účastník v postavení tzv. podpůrného žalobce, díky čemuž se stal zároveň i hlavní procesní stranou. Soukromý účastník se mohl uchýlit k tomuto úkonu tehdy, když státní zástupce nezahájil trestní řízení vůbec, nebo z jeho strany došlo k upuštění od obžaloby. Právě podáním již zmíněné podpůrné žaloby vstupuje soukromý účastník do práv státního zástupce. Jeho postavení nebylo ve srovnání s postavením státního zástupce zcela shodné. Státní zástupce v rámci trestního řízení především zastupuje zájmy společnosti, naopak podpůrný žalobce má na vedení trestního řízení zcela jasný osobní zájem, zejména proti obviněnému. Postavení podpůrného žalobce bylo právě z tohoto důvodu částečně omezeno, a to například tím, že proti rozhodnutí příslušného orgánu nebyl oprávněn podat odlišné opravné prostředky oproti těm, které náležely soukromému účastníkovi. Také byla vyžadována shoda v předmětu podpůrné žaloby a obžaloby. Státnímu zástupci vedle tohoto náleželo právo trestní stíhání převzít zpět do svých rukou, což mělo vliv na postavení podpůrného žalobce v tom, že se opět vrátil ve svém postavení na pozici soukromého účastníka.

Osoba soukromého žalobce, podle trestního zákona z roku 1850, byla oprávněna podat žalobu pouze pro delikty stíhané na základě konkrétní stížnosti či žádosti ze strany soukromé osoby. Soukromému žalobci muselo být ublíženo na jeho právech a jeho postavení bylo obdobné postavení veřejného žalobce. Zahájení trestního stíhání bylo přípustné pouze na jeho návrh a jestliže od něj posléze sám ustoupil, nemohlo trestní řízení nadále pokračovat. Probíhalo-li přípravné řízení, soukromý žalobce byl oprávněný během přípravného vyhledávání a vyšetřování napomáhat soudu ve všem, k čemu byl oprávněn státní zástupce.

Jednání a rozhodování o soukromoprávním nároku, který se týkal již zmíněných majetkových či rodinných práv, podléhalo režimu adhezního řízení. Tyto nároky poškozeného musely mít původ v samotném trestném činu a náležely mu vždy přímo.

2.1.2. Trestní řád č. 87/1950 Sb. a jeho úprava postavení poškozeného

Trestní řád, účinný od 1. 8. 1950, nahradil veškeré do té doby platné trestní řády v tehdejší Československu. Poškozenému přiznával i tento trestní řád právo,

skrze nějž mohl uplatnit své nároky na náhradu škody v rámci trestního řízení. V souvislosti s tímto je důležité zmínit tzv. zásadu procesní ekonomie, která zaváděla to, že z důvodu úspory času i nákladů vyvinutých během rozhodování i jednání by mělo být rozhodnutí o nároku poškozeného vyneseno již v samotném trestním řízení. Další rozdíl od předchozí právní úpravy lze sledovat v tom, že se zde uplatňovala zásada tzv. veřejné žaloby. Poškozenému díky tomuto nenáleželo právo podat žalobu nebo převzít trestní stíhání, jako tomu bylo v již zmíněné předchozí právní úpravě. Poškozený mohl v tomto případě pouze dát určitý podnět k trestnímu stíhání, a to kupříkladu tím, že jej oznámil.² Zároveň ale bylo zachováno postavení poškozeného jako svědka v trestním řízení, jelikož disponoval informacemi, jejichž charakter mohl být pro dané řízení velmi důležitý.

Přímo pojem „poškozený“ byl tímto trestním řádem samostatně vymezen (srovn. ustanovení § 85 a § 86 trestního řádu č. 87/1950 Sb.). Postavení poškozeného nebylo přiznáno tomu, kdo nemohl uplatnit na způsobenou újmu své nároky v peněžitě formě, nebo byl zasažen újmou morální či jiným druhem škody. Nejpozději v hlavním líčení byla konkrétní osoba oprávněna uplatnit své nároky související se spáchaným trestným činem.

Rozhodování o nároku poškozeného probíhalo v adhezní části řízení, přičemž nárok vznikající díky trestného činu byl občanskoprávního charakteru. Soud ovšem postupoval při svém rozhodování pouze dle právních předpisů spadajících do oblasti trestního práva.

Přesný okruh nároků poškozeného trestní řád z roku 1950 nestanovil. Z jeho ustanovení však lze dovodit, že do této oblasti nelze zahrnout nároky, které je nemožné rozhodnout v rámci občanskoprávního řízení. Z tohoto důvodu bylo možné trestním řízením uplatňovat jen takové nároky, o nichž dosud soudní orgán žádným způsobem nerozhodl, a nebylo vyloučeno jejich projednání v občanskoprávním řízení.

---

² RŮŽIČKA, M., PŮRY, F., ZEŽULOVÁ, J. *Poškozený a adhezní řízení v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 133–134.

2.1.3. Trestní řád č. 64/1956 Sb. a jeho úprava postavení poškozeného

Trestní řád, účinný od 1. 1. 1957, se v oblasti postavení poškozeného, od předchozího řádu příliš nelišil. Shodné bylo chápání osoby poškozeného a přípustná byla pouze žaloba veřejná.

Pojem „poškozený“ byl vymezen jako osoba, jíž byla způsobena určitá škoda protiprávním skutkem. Lze tedy říci, že tento pojem byl vázán i s nároky poškozeného, které byly předmětem daného jednání. Podmínkou náhrady škody bylo, že musela být způsobena trestným činem a muselo jít o nárok na majetkové plnění.

Poškozený musel o přiznání nároku na náhradu škody požádat nejpozději do zahájení hlavního líčení. Poškozený však toto oprávnění neměl vždy, kupříkladu mu toto nenáleželo v rámci řízení vedeného krajským či nejvyšším vojenským soudem.³

Úprava adhezního řízení se příliš nelišila. Soud měl možnost nárok poškozeného přiznat nebo ho s ním odkázat na řízení ve věcech občanskoprávních, nemohl jej ovšem zamítnout.

2.1.4. Trestní řád č. 141/1961 Sb. a jeho úprava postavení poškozeného

Trestní řád, účinný od 9. 12. 1961, je v současné době stále platný, avšak byl značně novelizován. Jeho přijetí zároveň navazovalo novou Ústavu z roku 1960. Novou úpravou došlo k podstatné změně procesního postavení osoby poškozeného a taktéž v oblasti rozhodování o nároku na náhradu škody došlo k různým změnám.

V původním znění byla s vinou řešena taktéž náhrada škody, to vše v rámci trestního řízení. Navrhnout povinnému uložení povinnosti nahradit jím způsobenou škodu v návaznosti na jím spáchaný trestný čin, mohl v zájmu státu nebo pracujícího lidu navrhnout i prokurátor, což bylo novinkou. Šlo zejména o případy, kdy došlo trestnou činností ke škodě na socialistickém majetku. Zároveň měl prokurátor oprávnění zajistit náhradu škody na majetku osoby, která měla tuto náhradu splnit, nebo mohl dokonce i on sám učinit návrh na zajištění.

Postavení poškozeného se v nové úpravě výrazně posílilo. Poškozený se v trestním řízení mohl podílet svou vlastní aktivitou, čímž mohl přispět k odhalení objektivní pravdy.⁴ Postavení poškozeného bylo přiznáno každému, kdo byl trestným činem poškozen. Postavení poškozeného v trestním řízení náleželo i tomu, jehož

³ RŮŽIČKA, M., PŮRY, F., ZEŽULOVÁ, J. *Poškozený a adhezní řízení v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 166.

⁴ SOLNAŘ, V. a kol. *Československé trestní řízení*. Praha: Orbis, 1963, s. 99.

zdraví bylo zasaženo trestným činem, nebo mu vznikla morální či jiná škoda v souvislosti s jednáním pachatele. V trestním řízení však v určitých situacích mohla vystupovat v pozici poškozeného i osoba, vůči níž byl spáchán pokus či příprava určitého trestného činu, jednalo se tedy o osobu, které reálně nevznikla škoda. Práva poškozeného mohla být i omezena, avšak toto musely stanovit zvláštnosti daného řízení nebo konkrétní překážky, které pramenily buď přímo ze zákona, nebo ze zvláštního postavení osoby poškozeného.

V původním znění trestního řádu č. 141/1961 Sb. nebylo účelem ustanovení adhezního řízení pouze ochrana zájmů na straně poškozeného, ale taktéž působení na společnost v podobě výchovného a prevenčního prostředku.⁵ Hlavním cílem bylo, aby způsobenou škodu spácháním trestného činu nahradil pachatel tohoto činu.

Jen poškozený mohl disponovat postavením subjektu adhezního řízení a uplatňovat nárok na náhradu vzniklé škody proti obviněnému. K posílení pozice poškozeného však díky trestnímu řádu č. 141/1961 Sb. v původním znění nedošlo v takovém rozsahu, aby mohl kupříkladu podat žalobu nebo přímo převzít trestní stíhání. Poškozený mohl pouze dát podnět k trestnímu řízení, a to formou oznámení o spáchání trestného činu. Stejně jako tomu bylo v předchozí úpravě, soud nemohl nárok poškozeného zamítnout.⁶

2.1.5. Vybrané novely trestního řádu č. 141/1961 Sb. a jejich vliv na postavení poškozeného v trestním řízení

Novela zákonem č. 57/1965 Sb. upevnila postavení poškozeného v rámci trestního řízení. Jako příklad lze uvést oprávnění náležící poškozenému v podobě podání opravného prostředku vůči rozhodnutí v dané věci. Dále byla změněna i terminologie v návaznosti na občanský zákoník č. 40/1964 Sb., konkrétně se místo původního označení „svéprávnost“ zavedl pojem „způsobilost k právním úkonům“.

Novela zákonem č. 48/1973 Sb. přinesla podstatnou změnu, která tkvěla zejména v zavedení nového institutu, jímž se stal trestní příkaz.⁷

---

⁵ HAVLIŠ, M. Několik poznámek k adheznímu řízení. *Socialistická zákonnost*. 1965, č. 10, s. 20.

⁶ RŮŽIČKA, M., PŮRY, F., ZEZULOVÁ, J. *Poškozený a adhezní řízení v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 200.

⁷ RŮŽIČKA, M., PŮRY, F., ZEZULOVÁ, J. *Poškozený a adhezní řízení v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 2011.

Novela zákonem č. 178/1990 Sb. představovala změny, které byly inspirovány mezinárodními dokumenty. Podstatnými změnami byly především zánik pravomoci prokurátora k podávání návrhů,⁸ založení institutu opatrovníka poškozeného pro případ, kdy by zástupce poškozeného nemohl vykonávat jeho práva a vzniklo by tím nebezpečí z prodlení, nebo zavedení nového institutu deliktů se svolením poškozeného, což znamenalo, že taxativně vymezené trestné činy bylo možné stíhat jen při udělení souhlasu ze strany poškozeného.

Novela zákonem č. 292/1993 Sb. upravovala institut podmíněného zastavení trestního stíhání,⁹ ustanovení opatrovníka poškozeného a zároveň provedla opětovné zavedení institutu trestního příkazu.

Novela zákonem č. 152/1995 Sb. výrazně ovlivnila postavení poškozeného, a to především tím, že došlo k zavedení institutu narovnání jako nové formy odklonu. Za poškozeného se přitom pro účely schválení tohoto narovnání považovala i osoba, které vznikla trestným činem určitá škoda na zdraví, majetku nebo jí byla způsobena morální či jiná škoda protiprávním skutkem (ustanovení § 309 odst. 1 trestního řádu ve znění zákona č. 152/1995 Sb.). Na základě tohoto nově zavedeného institutu tedy mohlo dojít i k vypořádání škody, která nemohla být uplatňována v adhezním řízení.¹⁰

Novela zákonem č. 265/2001 Sb. představovala nejrozsáhlejší změny v trestním procesu z roku 1961. Byl zúžen pojem poškozeného, a to tím, že za něj nadále není považována osoba, která se cítí protiprávním skutkem morálně či jiným způsobem poškozena. Taktéž došlo k rozšíření procesních práv poškozeného, které již byly i do přijetí této novely značně rozsáhlé.¹¹ Došlo také k zavedení zcela nového znění ustanovení, které upravovalo oprávnění soudu rozhodovat o účasti poškozeného v rámci trestního řízení vedeného krajským soudem, a to v návaznosti na nález Ústavního soudu č. 77/2001 Sb., jímž bylo původní znění ustanovení zrušeno. Tato novela

---

⁸ RŮŽEK, A. a kol. *Trestní řád – komentář. I. díl.* Praha: Panorama, 1981, s. 147–148.

⁹ RŮŽIČKA, M., PŮRY, F., ZEZULOVÁ, J. *Poškozený a adhezní řízení v České republice.* Praha: C. H. Beck, 2007, s. 220.

¹⁰ SOTOLÁŘ, A., PŮRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi.* Praha: C. H. Beck, 2000, s. 160.

¹¹ JELÍNEK, J. Poškozený po novele trestního řádu 2001. *Bulletin advokacie.* 2001, č. 11–12, s. 62–63; JELÍNEK, J. Poškozený a náhrada škody po novele trestního řádu. *Kriminalistika.* 2002, č. 1, s. 29–31.

následně zavedla nové znění již zmíněného ustanovení, které stanovilo, že v případě, kdy je počet poškozených v trestním řízení mimořádně vysoký a mohl tak ohrozit průběh jednání, mohou tito poškození uplatňovat práva prostřednictvím společného zmocněnce. Dále bylo zavedeno nové právo poškozeného na zastoupení zcela bezplatné nebo za sníženou odměnu, avšak toto právo náleželo poškozeném jen v případě, kdy jej odůvodňovaly jeho majetkové poměry. Kromě již uvedeného, byla rozšířena i možnost podávat opravné prostředky ze strany poškozeného. K dalšímu rozšíření došlo v oblasti výčtu institutu trestního stíhání se souhlasem poškozeného, který se sestával díky novele celkem z dvaceti šesti různých trestných činů, stejně jako v oblasti podmínek, kdy se takovýto souhlas neuplatňuje. Další podstatnou změnu představovalo oprávnění státního zástupce rozhodnout o schválení narovnaní již v přípravném řízení.

Přijetí zákona č. 128/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže nově zařadilo do trestního řízení zásadu uspokojení zájmu poškozeného, přičemž svými ustanoveními blíže upravoval postavení a práva poškozených v trestním řízení vedeném ve věcech mladistvých.

Novela zákonem č. 283/2004 Sb. přispěla k úpravě povinnosti poskytování informací o výkonu trestu odnětí svobody nebo uprchnutí pachatele z příslušných zařízení, a to konkrétně osobám jako jsou poškození a svědci.¹²

Novela zákonem č. 193/2012 Sb. zavedla plně nový právní institut, konkrétně dohodu o vině a trestu. S tímto právním institutem bylo spojeno i rozšíření práv poškozeného, a to tím, že se mohl účastnit sjednání takovéto dohody o vině a trestu, přičemž nejpozději při prvním jednání o této dohodě mohl uplatnit svůj nárok týkající se náhrady škody, újmy či na vydání bezdůvodného obohacení.

Novela zákonem č. 45/2013 Sb. zavedla, že je možné poškozenému doručit usnesení o zahájení trestního stíhání ve formě opisu v případě, kdy o toto doručení výslovně požádá. Nově byla stanovena také povinnost policejního orgánu, a to konkrétně v tom, že poškozenému musel v přiměřené době umožnit prostudování spisu a poskytnout prostor pro případné návrhy na doplnění vyšetřování.¹³ To vše měl poli-

---

¹² RŮŽIČKA, M., PÚRY, F., ZEZULOVÁ, J. *Poškozený a adhezní řízení v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 230.

¹³ URIKOVÁ, A. Diplomová práce: *Poškozený v trestním řízení a jeho ochrana*, vedoucí práce: Jiří Jelínek, Praha, 2019, s. 19.

cejní orgán povinnost učinit ještě před tím, než stanovil, že vyšetřování daného protiprávního skutku je skončené a jeho výsledky jsou dostačujícím podkladem pro podání obžaloby.

Novela zákonem č. 59/2017 Sb. nově stanovila význam majetkové škody u protiprávního činu týkajícího se zanedbání povinné výživy, a to tak, že do něj bylo zahrnuto i dlužné výživné. Nově byla stanovena také povinnost orgánům činným v rámci trestního řízení při poučování poškozeného, kdy jej musí upozornit na existenci možnosti požadovat jeho uspokojení nároku v souvislosti s trestným činem. Nově byla zavedena možnost vymáhání peněžitého trestu souvisejícího s nárokem poškozeného i v případech, kdy by tím mohlo být zmařeno uspokojení přiznaného nároku poškozeného.¹⁴

Novela zákonem č. 333/2020 je nejnovější změnou současného trestního zákoníku a trestního řádu. Přinesla kupříkladu navýšení částky týkající se způsobené škody či získaného prospěchu, a to na dvojnásobek předešlé částky, což je spjato především s růstem minimální mzdy. Existují však i důvodné obavy, že velká část protiprávní skutků, dříve hodnocených jako trestné činy, jelikož jimi byla způsobena škoda více než 5.000,- Kč, ale méně než 10.000,- Kč, nyní bude řešena v přestupkovém řízení. Dále novela umožnila využití právního institutu dohody o vině a trestu i u závažnějších trestných činů, což by mělo představovat nižší náklady a méně vynaloženého času v rámci soudního řízení. Samozřejmě novela reaguje i na další instituty trestního práva, které by bylo možno rozebírat detailněji, stejně jako pozitiva a negativa celé této novely, avšak pro účely této práce postačuje alespoň stručné vymezení dílčích právních institutů, které mají spojitost s postavením poškozeného v trestním řízení.

---

¹⁴ URIKOVÁ, A. Diplomová práce: *Poškozený v trestním řízení a jeho ochrana*, vedoucí práce: Jiří Jelínek, Praha, 2019, s. 19.

3. Postavení poškozeného dle platné právní úpravy České republiky

Výklad pojmu „poškozený“ nalezneme v zákoně č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) v hlavě druhé, oddílu sedmém, přičemž ustanovení § 43 odst. 1 trestního řádu přímo vymezuje pojem poškozený. Postavení poškozeného může nabýt jak fyzická, tak i právnická osoba. Často se přitom setkáváme s případy, kdy jako poškozený vystupují veřejnoprávní korporace, například pojišťovny nebo dokonce i stát.¹⁵

Poškození, kteří utrpěli určitou újmu na svém zdraví jako následek spáchaného trestného činu, jsou dle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, považováni za oběti trestného činu, díky čemuž jim náleží s tímto postavením související práva. Primárně mají právo účastnit se trestního řízení, kde mohou uplatňovat nárok na náhradu škody, újmy či vydání bezdůvodného obohacení (ustanovení § 43 odst. 3 trestního zákoníku). Konkrétně může poškozený požadovat náhradu vytrpěné bolesti, náhradu ztížení společenského uplatnění i další nemajetkové újmy, náhradu ušlého zisku a též náhradu mající spojitost se skutečnou majetkovou škodou, kterou představují například náklady vzniklé v souvislosti s příslušnou léčbou; a další nároky zakotvené v ustanovení § 2958 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.¹⁶

Pokud ublížení na zdraví dosáhne takové intenzity, že dokonce skončí smrtí, jsou pozůstalí po oběti taktéž považováni za poškozené ve smyslu ustanovení § 43 trestního řádu, avšak s určitými odchylkami (např. ustanovení § 45 odst. 3 trestního řádu a ustanovení § 310a odst. 1 trestního řádu).

Dalším okruhem osob, kterým lze přiznat postavení poškozeného, jsou ty osoby, kterým byla způsobena určitá škoda na majetku. Majetkovou škodou lze rozumět jakoukoliv ztrátu na majetku poškozeného. Můžeme ji chápat jako reálnou škodu (konkrétní částku o níž se hodnota poškozeného majetku snížila), nebo je možné ji vnímat ve formě ušlého zisku (částku o níž mohla být hodnota majetku navýšena, avšak nedošlo k tomu v důsledku spáchání trestného činu). Do této oblasti bývají často zařazovány osoby, kterých se přímo dotkly trestné činy majetkové (např. krádež, podvod, nekalá soutěž apod.). Avšak i osoby, jež byly obětí trestného činu zacíleným na jiný chráněný zájem, než je majetek poškozeného, se mohou domáhat nahrazení vzniklé majetkové škody. V tomto případě však musí být trestný čin a v jeho důsledku způsobená majetková škoda v tzv. příčinné součinnosti.

Nemajetkovou újmu, kterou může poškozený taktéž utrpět, je zásah do sféry poškozeného, avšak mimo jeho majetková práva, ačkoliv i ta mohou být zásahem pachatele nepřímo dotčena. Pod pojem nemajetkové újmy lze zařadit kupříkladu i psychické

---

¹⁵ RŮŽIČKA, M., PŮRY, F., ZEZULOVÁ, J. *Poškozený a adhezní řízení v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 238.

¹⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

útrapy poškozeného, a to vedle poškození zdraví, jež je ustanovením § 43 odst. 1 trestního řádu vyčleněno do samostatné kategorie.

Poškození, kteří utrpěli nemajetkovou újmou, se v právní úpravě objevují již delší dobou, a proto nelze považovat tuto skupinu za jakoukoliv novinku, avšak za určitý výtěžek lze považovat jejich oprávnění v trestním řízení, která jim jsou v současné době platnými právními předpisy přiznány. Za poškozeného byla do července roku 2011 považována taková osoba, jíž vznikla škoda morální nebo jiná škoda způsobená trestným činem. Novelizací trestního řádu byl poté zaveden nový pojem tzv. nemajetková újma, čímž došlo k terminologickému sjednocení s oblastí soukromého práva. Z již uvedeného tedy vyplývá, že osobám se vzniklou nemajetkovou újmou, bylo přiznáváno postavení poškozeného i právní úpravou platnou před červencem 2011.

Názory odborníků na způsob náhrady nemajetkové újmy jsou jako u obdobných právních institutů různé. Určití odborníci poukazují na ustanovení § 2951 odst. 2 občanského zákoníku, z něž plyne, že odčinění nemajetkové újmy je možné prostřednictvím tzv. přiměřeného zadostiučinění, které je učiněno buď v podobě peněz, nebo jiným způsobem dostatečným pro odčinění nemajetkové újmy poškozeného.¹⁷ K tomuto pro doplnění uvádím, že ustanovení § 43 odst. 3 trestního řádu stanovuje přímo podmínku, která říká, že nemajetkovou újmou je možné nahradit poškozenému jen ve formě peněz.

To zda nemajetková újma vznikla, či nikoliv, je velmi náročné posoudit i v řízení vedeném civilním soudem, a proto trestní soudy přistupovaly k nové právní úpravě práv poškozeného v adhezním řízení zprvu velmi pozvolna. Nejvíce uplatněných nároků na náhradu nemajetkové újmy poškozeného se vedle tzv. bolestného týká návrhů na odškodnění psychických útrap, které však nelze jednoduše objektivizovat. Je totiž nutné brát ohled i na typ osobnosti a dosavadní zkušenosti poškozeného, jelikož totožná situace může zasáhnout různé osoby odlišným způsobem a může tudíž přivodit diametrálně odlišné důsledky, a to například i v následném chování oběti. V současnosti se již soudy vyvíjejí s problematikou náhrady nemajetkové újmy lépe než v počátcích této právní úpravy, a to i za pomoci již existující judikatury týkající se této problematiky.¹⁸

3.1 Pojmy poškozený a oběť trestného činu

V našich právních předpisech se kromě pojmu „poškozený“ setkáváme i s označením „oběť trestného činu“, ačkoliv se do určité míry tyto termíny překrývají, nelze je považovat za zcela totožné, a proto je důležité vyjasnit si jejich odlišnosti v různých aspektech.

Poškozený je chápán jako pojem spadající do oblasti procesního práva, je vnímán jako specifický pramen důkazů a zároveň je jeho vlastní zájem do značné míry podřízen

---

¹⁷ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T. *Trestní právo procesní*. 6. aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 216.

¹⁸ Viz náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2844/14 ze dne 22. 12. 2015.

zájmu státu, který je zaostřen na odhalování a vyšetřování trestné činnosti. Naproti tomu oběť trestného činu je vnímána jako subjekt určité zvláštní péče ze strany státu.¹⁹

Termín oběti byl do českého právního řádu zaveden zákonem č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti. V současné době je jeho zákonné vymezení v zákoně č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Předně je důležité říci, že za trestné činy jsou pro účely zákona o obětech trestných činů považovány i činy jinak trestné, z čehož vyplývá, že o oběti trestného činu můžeme hovořit také v souvislosti se spácháním určitých činů, jež jsou beztrestné, avšak za současného splnění určitých okolností by trestné byly. Jedná se například o situace, kdy zcela absentují znaky trestného činu obecného charakteru, a taktéž případy, kdy byl čin spáchán za specifických okolností, které vylučují jeho protiprávnost, či zcela absentuje zavinění u dané osoby jako podmínka trestní odpovědnosti. Konkrétní vymezení tzv. „oběti přímé“ poskytuje ustanovení § 2 odst. 2 zákona o obětech trestných činů, což doplňuje odstavec 3 téhož ustanovení o vymezení „oběti nepřímé“.²⁰

Při srovnání pojmu „oběť“ a pojmu „poškozený“ je očividný hlavní rozdíl mezi těmito pojmy. Jako oběť trestného činu můžeme označit pouze osobu fyzickou, jelikož má pomocí svých citů i smyslů možnost vnímat veškeré útrapy spojené se spáchaným trestným činem, zároveň i případní pozůstalí po oběti jsou také považováni za oběť trestného činu, a to bez ohledu na případné přiznání či nepřiznání postavení poškozeného v rámci trestního řízení. Naopak právnická osoba, která může vystupovat v pozici poškozeného, je uměle vytvořeným subjektem, který není nositelem citů, a proto ani nemůže vnímat jakoukoliv újmu, jenž by mu v návaznosti na spáchaný trestný čin mohla vzniknout, a proto nemůže být označována jako oběť trestných činů.²¹

Rozdíl ve výše uvedených pojmech lze spatřovat také ve skutečnosti, že i právní nástupce poškozené osoby může nabýt díky trestnímu řádu postavení poškozeného (např. při procesu postoupené pohledávky), což však u oběti možné není. Oběť je totiž subjekt zvláštní péče, a proto její práva nemohou být převedena na jakoukoliv jinou osobu.²²

Další zásadní rozdíl vyplývá ze samotné definice oběti trestného činu oproti definici poškozené osoby. Uchopení pojmu poškozený oproti pojmu oběť trestného činu je v tomto ohledu mnohem užší, neboť u poškozeného je důležité, aby skutečně došlo ke způsobení škody, újmy či bezdůvodného obohacení. Jen skutečnost, že újma měla v daném případě vzniknout, na rozdíl od zákonného vymezení oběti není dostačující.

---

¹⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 270.

²⁰ Blíže též GRÍVNA, Tomáš, ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Oběti trestných činů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 791 s.

²¹ JELÍNEK, J. a kol. *Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu*. Praha: Leges, 2012, s. 24–25.; JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 270. ISBN 978-80-7502-278-3.

²² JELÍNEK, J. a kol. *Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu*. Praha: Leges, 2012, s. 26.

3.2. Zvlášť zranitelná oběť

Tuto speciální kategorii zavedl zákon o obětech trestných činů, přičemž důvodová zpráva k zákonu o obětech trestných činů k této problematice blíže uvádí, že „Každá oběť je per se zranitelná, a proto vyžaduje citlivé a starostlivé zacházení. Přesto existují oběti, které jsou zvláště zranitelné, pokud jde o nebezpečí způsobení druhotné újmy nebo mohou být zavražďovány pachatelem trestného činu. Některé oběti jsou pak zvláště náchylné k prohloubení jejich stresu a citového zranění samotnou účastí v trestním řízení, např. při výslechu. Tyto oběti potřebují speciální opatření, aby nebezpečí další viktimizace bylo omezeno na minimum.“²³

Za zvlášť zranitelné oběti se považují konkrétně: děti; starší osoby a osoby s fyzickým, mentálním či psychickým postižením nebo smyslovým poškozením (pokud však toto brání jejich uplatnění ve společnosti s ohledem na okolnosti případu a poměry těchto osob); osoby, které se staly obětí teroristického útoku či obchodu s lidmi; osoby jako oběti trestného činu spáchaného kupříkladu ve prospěch organizované zločinecké skupiny; osoby jako oběti trestného činu zahrnující nátlak, násilí nebo pohrůžku použití násilí apod.

Výše vyjmenované skupiny osob potřebují, aby jim byla v rámci trestního řízení poskytnuta zvláštní péče i ochrana, jelikož tímto lze nejvíce snížit riziko druhotné viktimizace. Péči o tyto zvlášť zranitelné oběti upravuje blíže zákon o obětech trestných činů (např. ustanovení § 5 odst. 1, § 17 odst. 2, § 19 apod.). Zákon o obětech trestných činů také přiznává zvlášť zranitelné oběti práva, kterými běžné oběti trestných činů nedisponují, konkrétně se jedná o zajištění bezplatné odborné pomoci; zvláštního a citlivého přístupu k oběti například při výslechu; vyhovění její žádosti směřující orgánům činným v trestním řízení ve věci zabránění jejímu přímému setkání s pachatelem trestného činu v jakémkoliv stádiu trestního řízení; poskytnutí bezplatné právní pomoci poskytované příslušným zmocněncem.

3.3. Oběť trestného činu a její práva

V návaznosti na rozlišení pojmosloví „poškozený“ a „oběť“ je důležité si uvědomit, že rozdíl mezi těmito pojmy tkví také ve skutečnosti, že poškozený, jež není obětí trestného činu, nedisponuje právy, které zákon přiznává právě jen obětem trestných činů. Práva obětí blíže upravuje hlava II. zákona o obětech trestných činů. Jedná se o souhrn práv, která jsou často detailněji upravena v dalších právních předpisech. Dle zákona o obětech trestných činů náleží obětem trestného činu zvláštní práva, a to konkrétně právo na zajištění odborné pomoci i bezplatně; možnost přístupu k údajům o spáchaném

---

²³ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu na vydání zákona o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), sněmovní tisk č. 617; s. 50.

trestném činu, jímž byly poškozeny; zajištění ochrany před dalším případným nebezpečím; poskytnutí ochrany soukromí; zajištění ochrany před případnou druhotnou újmou; poskytnutí peněžité pomoci.

Procesní práva obětí i poškozených, budou blíže rozebrána t v následujících částech této práce, a proto bude na tomto místě detailněji rozvedena problematika práva oběti na peněžitou pomoc, jelikož snaha státu o ulehčení jejich nepříznivé životní situace je dle mého názoru správná, i když tím nelze samozřejmě plně kompenzovat nebo vymazat nepříjemné okamžiky v životě oběti. Toto samozřejmě platí nejen o samotném právu na peněžitou pomoc, ale i o přiznání a dodržování všech práv obětí dle příslušných právních předpisů.

Účelem peněžité pomoci je překlenutí náročného životního období, způsobené obětí spáchaným trestným činem, a to za splnění podmínky, že tato vzniklá újma nebyla oběti dosud plně uhrazena.²⁴ Pomoc může být oběti poskytnuta mimo jiné i v návaznosti na ublížení na zdraví nebo úmrtím osoby, které byly důsledkem spáchaní trestného činu. Pro poskytnutí peněžité pomoci oběti je důležité, aby pachatel konkrétního trestného činu byl shledán jako vinný či byl obžaloby zproštěn z důvodu nepřičetnosti. Neexistují-li však pochybnosti o tom, že se stal trestný čin, v jehož důsledku vznikla oběti újma, může se peněžítá pomoc poskytnout i v odlišných procesních situacích, avšak opět za splnění konkrétně vymezených podmínek.

Skupina osob, která má právo na jednorázovou finanční pomoc, je omezena ustanovením § 24 zákona o obětech trestných činů. Toto ustanovení označuje za oprávněné osoby ty z nich, které utrpěly těžké nebo zvláště závažné ublížení na zdraví; dále oběti, jimiž byly děti týrané svěřenou osobou; také osoby jako oběti trestného činu se sexuálního zaměřením; a taktéž pozůstalí po primárních obětech. Poskytnutí peněžité pomoci je, jak již bylo naznačeno výše, podmíněno dalšími skutečnostmi, které musí být splněny, jedná se například o aktivní spolupráci oběti a orgánů činných v trestním řízení, či udělení souhlasu oběti pro stíhání pachatele spáchaného trestného činu.

Zákonná ustanovení dále stanovují, za jakých konkrétních okolností lze peněžitou pomoc vyplatit oběti jako státnímu občanovi České republiky, nebo osobě jako cizinci. U případů pomoci obětem trestných činů v peněžité formě se jedná o finanční částky jednorázového charakteru, které jsou poskytovány podle konkrétní situace, jež vymezuje zákon, a to paušálně ve výši od 10.000 Kč do 200.000 Kč, nebo ve výši prokázané újmy oběti, přičemž taková peněžní pomoc je taktéž zákonem omezena v podobě stanovení horní hranice možné finanční pomoci. Výše poskytnuté finanční pomoci přitom může být také negativně ovlivněna mírou spoluzaviněním oběti při vzniku konkrétní újmy či nevyužitím všech možných zákonných prostředků k vymáhání vzniklé újmy po pachateli.

---

²⁴Nárok oběti na náhradu způsobené újmy přechází na stát poskytnutím peněžité pomoci, a to dle jejího rozsahu. Blíže viz ustanovení § 33 zákona o obětech trestných činů.

3.4. Poškozený a jeho práva

Následně po prvotní reakci poškozeného na samotné zjištění spáchaného skutku (např. útěk či obrana), by mělo dojít k zapojení profesionálních osob ze zvláště zřízených institucí k těmto účelům. Poškození se tak mohou obracet na Policii České republiky nejen ve věci podání trestního oznámení nebo oznámení o přestupku, ale také mohou například žádat o poskytnutí pomoci či rady. Příslušníci Policie České republiky jsou speciálně vyškoleni pro komunikaci s oběťmi trestných činů i k jakémoliv jiné krizové komunikaci, proto by měli být schopni poškozenému poskytnout relevantní informace, které mu mohou pomoci.

Další významnou institucí, kterou mají k dispozici nejen poškození, ale i jakákoliv osoba dotčená trestným činem bez ohledu na to, zda je, či není účastníkem určitého trestního řízení, je Probační a mediační služba. Hlavním cílem Probační a mediační služby je poskytnutí pomoci při odstraňování a zmírňování dopadů spáchaného trestného činu na poškozené a další osoby, jichž se trestný čin určitý způsobem týká. Její pracovníci jsou ke své práci speciálně vyškoleni, stejně jako policisté, a mimo to mohou například doprovázet oběť na policejní stanici či k soudnímu jednání. V neposlední řadě je také důležité zmínit, že Probační a mediační služba je důležitým subjektem při tzv. odklonech řízení.

S žádostmi poškozených či jejich oznámeními se můžeme setkat také u obecních či městských úřadů, jejichž pracovníci by měli být schopni rozpoznat vážnost dané žádosti či oznámení a v případě, že se jedná o trestný čin, postoupit takovou záležitost věcně příslušným orgánům či alespoň poskytnout relevantní informace poškozenému o tom, jakým způsobem má dále postupovat. Tito pracovníci by měli být schopni také rozpoznat, kdy postačí konkrétní situaci řešit v řízení přestupkovém či občanskoprávním, aby si trestní právo zachovalo svůj charakter ultima ratio a nedocházelo k zahlcování příslušných orgánů bagatelními prohřešky.

Mimo výše uvedené instituce existuje také široký okruh nestátních, neziskových organizací pomáhajících osobám, jež se staly obětí trestného činu. Jako příklad lze jmenovat Bílý kruh bezpečí. V rámci výkonu své advokátní praxe s Bílým kruhem bezpečí osobně spolupracují, a proto mohu tuto neziskovou organizaci doporučit všem poškozeným, kteří hledají kompetentní osoby, jež by jim v jejich věci pomohly.

Poškození však mohou využívat kromě pomoci výše uvedených institucí a organizací také veřejné informační portály, které se nacházejí například na webu Nejvyššího státního zastupitelství nebo na justice.cz. Tyto portály jim pomohou zorientovat se v jejich možnostech a právech.

V rámci samotného trestního řízení má poškozený postavení procesní strany, ale zároveň má také osobní zájem na výsledku daného řízení, a navíc ve většině případů disponuje informacemi o předmětu, o němž je vedeno trestní řízení, či dokonce i o pachateli trestného činu. Poškozený tedy může být nositelem důkazu, ale taktéž svědek. Trestní řád díky těmto uvedeným důvodům přiznává v ustanovení § 43 odst. 1 poškozenému široký okruh práv, která jsou chápána následovně: „*Procesní práva poškozeného*

směřují k dosažení jeho morální satisfakce spočívající v odsouzení pachatele nebo ke smírnému řešení sporu v rámci tzv. narovnání nebo dohody o vině a trestu, anebo zejména k přisouzení nároku poškozeného v adhezním řízení.²⁵ V obecné rovině tedy můžeme říci, že tato práva poškozeného mu zajišťují aktivní vystupování v rámci trestního řízení za účelem ochrany jeho zájmů nebo možnosti přispívat svými návrhy či zásahy v rámci trestního řízení s cílem zjištění skutkového stavu a vydání správného rozhodnutí v trestní věci. Tato práva náleží každému poškozenému, a to bez ohledu na skutečnost, zda poškozený uplatnil svůj nárok na náhradu majetkové škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.²⁶

V rámci přípravného řízení poškozený disponuje zejména následně vymezenými právy.²⁷ Primárně je třeba zmínit právo poškozeného na informace, jelikož je to předpoklad k tomu, aby v trestním řízení mohl vykonávat svá ostatní práva. Trestní řád z tohoto důvodu pro orgány činné v trestním řízení vytvořil povinnost vyrozumívání poškozeného o všech úkonech a rozhodnutích, které v daném řízení proběhly. Přitom řada informací je poškozenému sdělena v rámci jednání, které probíhá osobně, ale u některého typu informací je nutné písemné doručení. Důležité je dbát toho, aby nedošlo k jakémukoliv ohrožení objasnění skutečností podstatných pro dané řízení (například zveřejnění nesouvisejících údajů s daným řízením o zúčastněných osobách nebo porušení zásady presumpce nevinny). Zvláštní skupinou jsou především osobní údaje osob, utajované údaje a soukromí mladistvých osob.

Také i právem na informace se zákon o obětech trestných činů zabývá, a to konkrétně v ustanoveních § 7 až § 13, které ukládají povinnosti konkrétním orgánům, například policii, státnímu zastupitelství apod. Veškeré informace musí být srozumitelným způsobem vysvětleny (i opakovaně, pokud o to oběť požádá) a často musí být poskytnuty i v písemné podobě. Tyto informace mají obětem pomoci s orientací v daném řízení i jejich právech, které jim zákon přiznává. Dále mají být oběti upozorněny na to, kde a jakým způsobem mohou žádat o pomoc, ochranu či jinou podporu. Na základě výslovné žádosti oběti musí příslušné orgány poskytnout informace o stavu řízení a policejní orgány také oběť na základě její žádosti informují o spáchaném skutku, o jeho právní kvalifikaci, době a místu veřejného projednání skutku před soudem.

Dle ustanovení § 46 trestního řádu mají všechny orgány činné v trestním řízení povinnost náležitě poškozeného poučit o jemu náležících konkrétních právech a zajistit mu možnost jejich uplatnění. Hlavní význam tohoto poučení spočívá zejména ve skutečnosti, že tvoří předpoklad pro následné uplatnění ostatních práv ze strany poškozeného,

---

²⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 277.

²⁶ RŮŽIČKA, M., PÚRY, F., ZEZULOVÁ, J. *Poškozený a adhezní řízení v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 243–244.; Rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 15. ledna 1973, sp. zn. 1 Tz 62/72, zveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod označením R 8/1974 tr.

²⁷ VAŇKOVÁ, Z. Rigorózní práce: *Poškozený v trestním řízení a jeho procesní práva*, vedoucí práce: Jiří Jelínek, 2019, Praha, s. 60

jelikož sám poškozený často nemá o právech, které mu náleží, přesný přehled a nedisponuje potřebnými informacemi. V rámci přípravného řízení náleží povinnost poučení poškozeného policejnímu orgánu i státnímu zástupci, v následném řízení u soudu toto náleží předsedovi senátu, popř. samosoudci.²⁸ Zároveň by měly orgány činné v trestním řízení také přizpůsobit obsah tohoto poučení poškozeného, a to zejména s ohledem na konkrétní okolnosti situace. To samozřejmě navazuje i na situace, v nichž vystupuje poškozený s nárokem nebo poškozený bez nároků. Podání poučení by mělo být přizpůsobeno nejen věku, rozumové a mravní vyspělosti (zejména s ohledem na obsah, formu a jeho způsob provedení), avšak také charakteru určitého právního úkonu, na nějž je příslušné poučení navázáno.²⁹ S tímto se bohužel v praxi příliš často nesetkáme, jelikož poučení je poškozenému předkládáno prostřednictvím předem připravených formulářů, které obsahující pouhý výpis ustanovení právních předpisů, a navíc často ani blíže nerozlišují mezi poškozeným bez jakéhokoliv nároku a s nárokem na náhradu vzniklé škody či způsobené újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení. Přitom nedostatky takového poučení nejsou důvodem ke zrušení rozsudku v odvolacím řízení, což již soud mnohokrát judikoval. Obecně není dle mého mínění tento postup správnou cestou, jelikož může poškozeného od výkonu svých procesních práv spíše odradit.

Fáze vyšetřování je zahájena vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání. V této fázi policejní orgány vyhledávají veškeré důkazy, které by objasnily případ (např. ohledáním věcí a místa činu - srov. zejm. ustanovení § 161, § 164 a § 158 trestního řádu). Kromě poškozeného musí příslušné orgány informovat i možného případného poškozeného, který bývá oprávněn k přítomnosti u vyšetřovacích úkonů, výjimkou je případ, kdy nelze provedení takového úkonu odložit a vyrozumění zmocněnce nelze včas zajistit.

Následně po skončení vyšetřování je policejní orgán povinen zajistit poškozenému možnost prostudování spisu a umožnit podat návrhy na doplnění již proběhlého vyšetřování; toto oprávnění v podobě seznámení se se spisem přísluší jen některým poškozeným osobám, konkrétně těm, jež vznesly svůj požadavek na náhradu újmy a jejich místo pobytu či sídlo jsou známé. Naopak všem poškozeným bez rozdílu náleží oprávnění být přítomen při sjednávání dohody o vině a trestu, a tedy i právo na to, aby byl vyrozuměn o době i místě veřejného zasedání týkajícího se této dohody.

Kromě již uvedeného poškozenému náleží dle ustanovení § 176 odst. 1 a § 196 odst. 1 trestního řádu taktéž právo na to být vyrozuměn o podané obžalobě a na následné doručení opisu. Pokud však vyšetřování nevyústí v podání obžaloby nebo došlo ke skončení jednání o dohodě o vině a trestu a přípravného řízení jiným způsobem, náleží poškozenému právo být informován o veškerých rozhodnutích, z čehož vyplývají další práva poškozeného (např. právo na to být vyrozuměn o zastavení trestního stíhání).

---

²⁸ ŠÁMAL, P. *Trestní řád I: Komentář*. 6. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 337.

²⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu*. Praha: Leges, 2012, s. 52.

V případě, kdy jsou výsledky vyšetřování dostatečným důvodem pro to, aby byl obviněný postaven před soud, je státním zástupcem podána obžaloba,³⁰ o čemž je poškozený vyrozuměn; při přípravě hlavního líčení je její opis poškozenému odeslán soudem. Konání hlavního líčení může předcházet tzv. předběžné projednání obžaloby (ustanovení § 185 a násl. trestního řádu), jež často vede k jiným rozhodnutím. Poškozenému přímo náleží mimo jiné například právo na vyrozumění o usnesení týkajícího se odložení věci nebo usnesení ohledně postoupení dané věci jinému oprávněnému orgánu. Naproti již uvedenému ne všechna rozhodnutí, jež soud učiní v hlavním líčení (srov. ustanovení § 221 a násl. trestního řádu), jsou poškozenému zasílána. Avšak i takovému poškozenému náleží možnost vyslechnutí si rozsudku, jelikož rozsudek vždy musí být soudem vyhlášen veřejně; avšak nechce-li se či se z určitého důvodu nemůže tohoto vyhlášení zúčastnit, nebude o znění rozsudku ze strany soudu nijak informován. Logické argumenty vysvětlující nepoměr mezi obligatorním zasíláním dokumentů všem poškozeným bez jakéhokoliv rozdílu a nedoručováním opisu rozsudku určitým poškozeným lze hledat jen stěží. I když totiž poškozený nedisponuje právem na podání odvolání proti rozsudku, nemění se žádným způsobem skutečnost, že vydané rozhodnutí se jej přímo dotýká a na základě tohoto faktu by mu mělo být doručováno vždy, aby měl o tomto rozhodnutí minimálně povědomí. U přestupkového řízení je však praxe ještě horší, jelikož poškozený se k rozhodnutí v takovém řízení dostane pouze prostřednictvím žádosti o nahlédnutí do spisu, kde navíc musí odůvodnit, proč nahlédnutí požaduje, a je pouze na konkrétním úředníkovi, zda jeho žádosti vyhoví, či nikoliv.

Pokud soud nerozhodne v hlavním líčení, přichází na řadu tzv. neveřejné či veřejné zasedání. O vydaném rozhodnutí v rámci tohoto zasedání mu být poškozený řádně informován (srov. ustanovení § 137 odst. 1 trestního řádu); zároveň musí být poškozený informován o termínu konání již zmíněného veřejného zasedání.

Další důležitou kategorií poskytovaných informací obětem a ohroženým svědkům jsou informace související s místem pobytu obviněné osoby či odsouzené osoby na svobodě (ustanovení § 103a trestního řádu). Obětem a svědkům, kterým hrozí ve spojení již uvedeného nebezpečí, bývají poskytnuty informace například o propuštění obviněného z vazby (nebo i jeho útěku), avšak toto informování probíhá na základě jejich žádosti. Existuje-li důvodná obava, že oběť či svědek budou ohroženi z důvodu pobytu obviněného na svobodě, musí být informace poskytnuty, a to i bez žádosti oběti či svědka. Zároveň by měly být přijata opatření pro zajištění jejich bezpečí.

První fáze trestního řízení je neveřejná, ale určitých úkonů se může poškozená osoba zúčastnit, někdy dokonce i musí, z čehož plyne další právo poškozeného, a to je právo být přítomen. Zmocněnec poškozeného může být přítomný u veškerých vyšetřovacích úkonů učiněných od zahájení trestního stíhání. Poškozenému již od přípravného

---

³⁰Po skončení zkráceného přípravného řízení Státní zástupce (ustanovení § 179a a násl. trestního řádu) nepodává obžalobu, ale návrh na potrestání. Zároveň může být taktéž skončeno odložením či odevzdáním věci, podmíněným odložením či vrácením policejnímu orgánu. Vždy je však nutné o všech relevantních rozhodnutích informovat poškozeného, je-li známý (srov. ustanovení § 179c odst. 4 trestního řádu).

řízení náleží také právo podat žádost státnímu zástupci, která se týká odstranění průtahů v řízení nebo jiných vad souvisejících s postupem policejního orgánu.

Ustanovení § 43 odst. 1 trestního řádu přiznává poškozenému právo zúčastnit se hlavního líčení, což je spojeno i s právem poškozeného na vyznění o době a místě konání hlavního líčení. Zároveň musí být zachována minimálně lhůta tří dnů, v rámci kterých se může poškozený dostatečným způsobem připravit na konání hlavního líčení. Dále poškozenému náleží právo být přítomen na veřejném zasedání, které se týká odvolání či schválení dohody o vině a trestu, přičemž i o tomto konání musí být náležitě vyzněno za stejných podmínek a ve stejné lhůtě jako u hlavního líčení. Dále má poškozený, jemuž byl alespoň částečně přiznán jeho nárok na náhradu, právo žádat o vyznění ohledně konání veřejného zasedání týkajícího se podmíněného propuštění pachatele odsouzeného za zločin z výkonu trestu odnětí svobody.

Z výše uvedeného vyplývá, že poškozený má právo navrhnout provedení výslechu svědků, který však na rozdíl od obviněného a jeho obhájce nemůže provádět (srov. ustanovení § 215 odst. 1 a 2 trestního řádu), ale je mu umožněno pokládat otázky osobám, které jsou vyslýchány, avšak musí mu být k tomuto udělen souhlas předsedy senátu. Zpravidla může pokládat otázky v okamžiku, kdy předseda senátu své dotazování dokončil a ostatní členové senátu žádné další otázky nechtějí položit (ustanovení § 215 odst. 1 trestního řádu), a to osobně nebo prostřednictvím svého zmocněnce (srov. ustanovení § 215 odst. 1 a § 51 odst. 2 trestního řádu). Jak již bylo výše uvedeno, poškozený také v trestním řízení vystupuje jako svědek již od počátku takového řízení, ale při procesu posouzení jeho výpovědi je důležité si uvědomit, že má v řízení své vlastní zájmy a nemusí být proto jeho výpověď zcela objektivní.

S postavením svědka přísluší poškozenému procesní práva a povinnosti, z nichž některé blíže uvádím následovně. Dle § 97 trestního řádu má každý povinnost dostavení se na předvolání a vypovídat o všem jemu známém ohledně trestného činu a jeho pachateli nebo o jakýchkoliv okolnostech důležitých pro předmětné řízení. Vedle uvedené povinnosti je právo náležící každému svědkovi, a to konkrétně právo na řádné předvolání k takovéto výpovědi (ustanovení § 98 trestního řádu). Každý svědek je přitom nezastupitelný, a proto se i poškozený musí k podání výpovědi dostavit osobně. Za nejdůležitější z důkazních prostředků jsou považovány výpovědi svědků (srov. ustanovení § 89 odst. 2 trestního řádu), a proto je procesní postup výslechu poměrně detailně legislativně upraven a existuje v tomto směru i bohatá judikatura, poškození zde přitom mají garantována zvláštní práva zajišťující jejich ochranu. Zákon o obětech trestných činů stanovuje konkrétně v ustanovení § 18 odst. 1, že otázky zasahující do intimity vyslýchané oběti lze klást jen v nezbytně nutných případech a zároveň je třeba je klást zvláště šetrným ale i dostatečným způsobem tak, aby nemusel být výslech znovu opakován a oběť nebyla vystavena dalšímu psychickému tlaku. Oběti současně náleží právo kdykoliv v průběhu výslechu podat určitou námitku vůči směřování otázky. V přípravném řízení může oběť také požádat, aby byl její výslech proveden osobou, která je stejného či opačného pohlaví. U zvláště zranitelné oběti je důležité, aby byl výslech veden obzvláště citlivě, ideálně

by měl být veden k tomu speciálně proškolenou osobou a měl by probíhat v přizpůsobených prostorách tohoto druhu výslechu. Například pokud si zvláště zranitelná oběť nepřeje bezprostřední vizuální kontakt s obviněným, učiní se zajištění, aby k tomuto nedošlo, nebrání-li tomu závažné důvody.³¹

Pokud jsou výsledky vyšetřování dostačující k tomu, aby byl spis předložen státnímu zástupci, který může podat obžalobu či rozhodnout dle ustanovení § 171 a násl. trestního řádu, náleží poškozenému právo k prostudování spisu a učinění návrhů pro doplnění vyšetřování; o tomto musí být poškozený řádně vyrozuměn minimálně tři dny předem. Uvedené právo však nenáleží každému poškozenému, ale jen tomu, který podal návrh dle ustanovení § 43 odst. 3 trestního řádu a jehož pobyt nebo sídlo jsou známy. Požadavek známého pobytu nebo sídla poškozeného lze považovat za důvodný, avšak podání návrhu pro uplatnění nároku zakládá mezi osobami na pozici poškozeného nerovnost, která není ničím opodstatněna. V tomto neshledávám žádný relevantní důvod, který by ospravedlňoval, že právem na seznámení se spisem a na navržení doplnění vyšetřování nedisponuje poškozený, jenž neuplatnil svůj nárok v trestním řízení z jakéhokoliv důvodu. Nový trestní řád tuto nastíněnou nerovnost sice opravuje, ale způsobem, který dle mého názoru není dostatečný, jelikož dává jen možnost takovému poškozenému nahlížet do spisu a dostat informaci o podání obžaloby.

Ustanovení § 52 trestního řádu přiznává poškozenému takové právo, že při provádění úkonů v trestním řízení musí být se všemi zúčastněnými osobami, tedy právě i poškozenými, jednáno způsobem, jež je vyžadován významem a výchovným účelem trestního řízení, tedy takovým způsobem, aby byla šetřena jejich práva i osobnost. V návaznosti na toto právo lze zmínit ustanovení § 102 trestního řádu, které stanovuje u výslechů osob mladších 18 let povinnost provedení výslechu zvláště šetrným způsobem a bez nutnosti opakování.

Trestní řízení je obvykle vedeno v českém jazyce, v němž jsou také vyhotovena i rozhodnutí. Pokud však kdokoli v řízení dostatečně neovládá český jazyk, což musí výslovně prohlásit, je oprávněn před příslušnými orgány používat svůj jazyk, který ovládá na dobré úrovni. V návaznosti na uvedené skutečnosti se trestní řád blíže věnuje případům, kdy je nutné přibrat do řízení tlumočnicka. Ustanovení § 28 trestního řádu konkrétně říká, kdy je třeba tlumočnicka přibrat, avšak o poškozeném se nezmiňuje, z čehož lze vyvodit závěr, že tlumočnicka bude poškozenému ustanoven jen v případě, pokud bude nutné přetlumočit jeho výpověď. Naopak obviněný má právo i na překlad v písemné podobě, a to u rozhodnutí uvedených v ustanovení § 28 odst. 2. trestního řádu. Lze tedy říci, že „poškozený, jež dostatečně nezvládá český jazyk, je oproti obviněnému v tomto směru ve značné nevýhodě.“

V poslední řadě náleží každé oběti trestného činu právo učinit ústní či písemné prohlášení o dopadu tohoto činu na její vlastní život, tzv. „*victim impact statement*“, a to v rámci jakéhokoli stadia trestního řízení. Toto právo se řadí mezi novinky trestního

---

³¹ Blíže FRYŠTÁK, Marek. *Procesní postavení svědka (poškozeného) a jeho výslech v přípravném řízení*. Trestněprávní revue 10/2014, s. 225.

řádu, které byly zavedeny v návaznosti na přijetí zákona o obětech trestných činů. Hlavní význam a cíl, který toto právo sleduje, lze spatřovat zejména v realizaci práva oběti být slyšena v daném případě, jelikož právě to může oběti dopomoci k lepšímu vyrovnání se s trestným činem a obecně i jejich aktuální nepříznivou životní situací; dále může toto prohlášení zapůsobit taktéž na obviněného, čímž se prohlubuje výchovný efekt trestního řízení; mimo jiné má prohlášení význam i pro soud, jenž jej může využít jako určité vodítko při rozhodování o nároku poškozeného nebo při individualizaci trestu.³² Ustanovení § 212a trestního řádu navíc doplňuje, že osoba poškozeného mající postavení oběti trestného činu je oprávněna v rámci hlavního líčení požádat o učinění tohoto prohlášení, i když jej již v písemné podobě předložila. Obsah prohlášení není blíže vymezen, a proto může být obecně uvedeno, že kromě náležitostí formálního charakteru, blíže uvedených v ustanovení § 59 trestního řádu, by mělo obsahovat konkrétní vylíčení dopadu spáchaného trestného činu na život oběti (ať po stránce psychické, fyzické, finanční, pracovní nebo ve smyslu rodinných či jiných vztahů apod.). Předseda senátu je přitom povinen takové žádosti vyhovět, a to nejpozději při závěrečné řeči, zároveň ho může při prohlášení přerušit jen v momentě, v němž je zřejmé, že se odchyluje z jeho rámce.

Jako jedno z nejdůležitějších práv poškozeného v trestním řízení lze uvést oprávnění navrhnout, aby soud osobě obžalovaného uložil odsuzujícím rozsudkem povinnost nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu poškozeného v penězích nebo povinnost vydání bezdůvodného obohacení, které obžalovaný na úkor poškozeného prostřednictvím trestného činu získal.

Na základě § 43 odst. 1 trestního řádu náleží poškozenému před skončením řízení právo se k věci vyjádřit, tímto je míněna závěrečná řeč. V návaznosti na toto je poškozenému, resp. jeho zmocněnci, přiznáno ustanovením § 216 odst. 2 trestního řádu právo pronést závěrečnou řeč, přičemž poškozený je v ní omezen pouze rámcem, který je stanoven projednávanou věcí (srov. ustanovení § 216 odst. 4 trestního řádu). Avšak dle ustanovení § 217 trestního řádu poslední slovo stále náleží obviněnému.

Ustanovení § 43 odst. 5 trestního řádu umožňuje poškozenému vzdát se svých procesních práv, a to prostřednictvím výslovného prohlášení. Zcela vyloučeno je však vzdání se hmotných práv, poškozený tedy nemůže učinit prohlášení o vzdání se kupříkladu nároku na náhradu škody jako takového. Poškozený se může vzdát jen oprávnění podat návrh na to, aby soud uložil obviněné osobě odsuzujícím rozsudkem povinnost nahrazení majetkové škody, nemajetkové újmy či povinnost vydání bezdůvodného obohacení, nebo může poškozený tyto nároky žádným způsobem neuplatnit.³³

Poškozenému dále přísluší i následující práva, o jejichž charakteru by jistě bylo možno vytvořit detailní rozbor; pro účel této práce však postačuje alespoň jejich krátké

---

³² Komentář k zákonu o obětech trestných činů, s. 148, 149. [GRÍVNA, T.; ŠÁMAL, P.; VÁLKOVÁ, H. a kol. *Zákon o obětech trestných činů. Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014.]

³³ ŠÁMAL, P. *Trestní řád I: Komentář.* 6. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 319. ISBN 978-80-7400-043-0.

uvedení. Jedná se kupříkladu o právo na vznesení námitky vůči osobě znalce či jeho odborného zaměření nebo způsobu kladení otázek; právo nechat se zastoupit zmocněncem; právo na podání návrhu zajišťující nárok poškozeného z majetku obviněného; právo na to být vyrozuměn ohledně zajištění těchto nároků, stejně jako o podané žádosti obviněnou osobou na zrušení či omezení zajištění; právo podat stížnost směřující na rozhodnutí týkající se zrušení či omezení zajištění nároku na náhradu škody. K právu nechat se zastoupit zmocněncem je pro úplnost a vyloučení pochybností nutno dodat, že se nemůže jednat o fyzickou osobu, jejíž svéprávnost byla omezena. V případě hlavního líčení a veřejného zasedání dále nesmí být zmocněncem poškozeného ta osoba, která v něm zastává roli svědka, tlumočnicka nebo znalce.

4. Oznámení trestného činu a právo poškozeného na vyjádření souhlasu k trestnímu stíhání

4.1. Institut trestního oznámení

Orgány činné v trestním řízení musí jednat tak, aby veškeré trestné činy byly náležitým způsobem zjištěny a jejich pachatelé byli spravedlivě potrestáni, přitom v zásadě volí postup z úřední povinnosti. Ustanovení § 158 odst. 1 trestního řádu v souvislosti s již uvedeným souvisí v tom smyslu, že stanovuje, aby policejní orgány na základě svých poznatků, trestních oznámení či dalších podnětů ostatních osob nebo orgánů učinily veškerá šetření a opatření nutná pro odhalování spáchaných trestných činů a osob, které jsou pachateli těchto protiprávních skutků.

Občané, státní orgány, zájmová sdružení i jiné subjekty stojící mimo orgány činné v trestním řízení mohou podat trestní oznámení, jehož obsahem je konkrétní skutečnost, která nasvědčuje tomu, že byl spáchán trestný čin. Konkrétní náležitosti trestního oznámení vymezuje ustanovení § 59 trestního řádu. V tomto oznámení je třeba uvést zejména následující skutečnosti, a to kdo a co měl spáchat, kdy, kde, jakým způsobem a proti komu nebo čemu, případně proč a zač. Samozřejmě oznamovatel často nezná odpovědi na veškeré tyto skutečnosti, avšak je důležité uvádět v tomto oznámení popis události s co nejvíce detaily. Toto oznámení je možné učinit písemným způsobem, elektronicky nebo také ústně do protokolu. Také podněty, jež nesplňují veškeré předepsané náležitosti, se musejí orgány činné v trestním řízení zabývat, jelikož i na jejich podkladě může vzniknout podezření na spáchání trestného činu. Dále také zákon umožňuje podání tohoto oznámení u soudu, a to ústně do protokolu, přičemž soud musí v tomto případě protokol neprodleně zaslat i státnímu zástupci. Policie i státní zastupitelství mají povinnost přijímat trestní oznámení a poučit oznamovatele o jeho odpovědnosti za vědomé poskytnutí nepravdivých údajů.

Podává-li oznamovatel trestní oznámení ústním způsobem, je důležité jej vyslechnout o všech okolnostech, při kterých byl oznámený čin spáchán, o důkazech tohoto činu, dále také o osobních poměrech možného pachatele protiprávního činu a výši možné škody, která mohla být způsobena oznámeným činem. Pokud je oznamovatelem osoba poškozená nebo její zmocněnec, musí proběhnout i výslech ve věci uplatnění nároku.

Po obdržení trestního oznámení nebo jiného podnětu o možném spáchání trestného činu zahájí orgány činné v trestním řízení svou činnost směřující k vyhledání a shromáždění informací a důkazů vedoucích k objasnění podezření takovým způsobem, aby bylo možné posoudit, zda se skutečná jedná o trestný čin, kdo stojí za jeho spácháním, za jakých okolností došlo k jeho spáchání a k jaké případné škodě došlo. Následně musí být oznamovatel vyrozuměn o všech učiněných opatřeních, pokud o toto požádal, a to do jednoho měsíce ode dne jeho podání trestního oznámení.

Prověřování, které tvoří první část přípravného řízení, je následně ukončeno tím, že je buď zahájeno trestního stíhání, či je odloženo nebo dojde k odevzdání věci jinému

orgánu. Vedení zkráceného přípravného řízení může být zakončeno nejen návrhem na potrestání, odložením nebo odevzdáním věci jinému orgánu, ale i skrze některé odklony. Vždy je důležité věnovat pozornost právní kvalifikaci spáchaného skutku, jelikož právě ta může podstatným způsobem ovlivnit samotný průběh trestního řízení a může taktéž způsobit i postoupení celé věci do rukou jiného orgánu.

Oblast právní kvalifikace skutku je ponechána policii, resp. státnímu zástupci, následně i soudu. Dospějí-li orgány činné v trestním řízení k závěru, že se nejedná o trestný čin, ale jde o skutek mající znaky přestupku či kárného provinění, tedy měl by být svěřen k řešení jinému orgánu, celou věc odevzdají nebo postoupí příslušnému orgánu. Zákon však vždy neposkytuje poškozenému možnost bránit se proti tomuto popsanému postupu, a to i navzdory tomu, že poškozenému v řízení o přestupcích náleží odlišné postavení, oproti řízení trestnímu. Zároveň však, je-li skutek projednáván jako by byl přestupkem či kárným proviněním, a to i na základě nesprávné právní kvalifikace, vytváří meritorní rozhodnutí vydané v rámci správního řízení překážku věci rozhodnuté. Z tohoto důvodu je trestní stíhání pachatele s ohledem na zásadu *ne bis in idem* vyloučeno, pokud by však nedošlo ke zrušení takového správního rozhodnutí.³⁴

Důležité je taktéž důsledné poučení poškozeného o jeho právech. Dle ustanovení § 46 trestního řádu náleží orgánům činným v trestním řízení povinnost řádně poučit poškozeného o jeho právech, a tedy i o jeho možnosti uplatňovat nárok, případně také o jeho právech vyplývajících mu ze zákona o obětech trestního řádu. S touto poučovací povinností se dále pojí i další povinnost, a to poskytnutí poškozenému a oběti možnost k řádnému uplatnění těchto jejich práv. Pro toto uplatnění je samozřejmě důležité, aby bylo poučení konkrétním osobám podáno včas, srozumitelným způsobem a nejlépe s ověřením, že daná osoba tomuto poučení rozuměla (blíže rozebíráno v předcházejících kapitolách).

Ochrana poškozeného je zajištěna i dalšími prostředky, kupříkladu vyloučení veřejnosti z hlavního líčení (ustanovení § 200 a 201 trestního řádu), výslech svědka v nepřítomnosti obžalovaného (§ 209 trestního řádu), používání videokonferenčního zařízení atd. Avšak k rozsahu této práce není možné se všem těmto institutům detailněji věnovat a provést jejich hlubší analýzu.

4.2. Udělení souhlasu k trestnímu stíhání ze strany poškozeného

Odděleně od ostatních již specifikovaných práv poškozeného lze uvést vyjádření souhlasu s trestním stíháním, jelikož trestní řízení vždy nemusí být zahájeno pouze na základě oznámení poškozeného. Do trestního řádu bylo právo poškozeného udělit souhlas s trestním stíháním zavedeno prostřednictvím novely provedené zákonem č. 178/1990 Sb. Do doby této novely byly orgány činné v trestním řízení povinné veškeré trestné činy stíhat z úřední povinnosti, protože vycházely ze zásady legality a oficiality.

---

³⁴ Pro docílení zrušení takových rozhodnutí v přezkumném řízení viz ustanovení § 159b odst. 4 a ustanovení § 173 odst. 3 trestního řádu.

Právo poškozeného udělit souhlas s trestním stíháním tedy představuje výjimky z těchto uvedených zásad.³⁵

Právní úprava podle ustanovení § 163 trestního řádu dává poškozenému přímo možnost vyjádřit souhlas či nesouhlas s trestním stíháním pro konkrétní trestné činy, například pokud ho pojí k pachateli blízké vztahy. Toto se například vztahuje na trestný čin krádeže, ublížení na zdraví, sexuální nátlak, neoprávněné užívání cizí věci, apod. Souhlas poškozeného je nutný také v případě spáchání trestného činu znásilnění, jež spáchal manžel, druh nebo partner. Souhlas musí být poškozeným udělen vždy výslovně a musí se vztahovat na určitý skutek a osobu, nelze jej učinit pro futuro. Možnost udělení souhlasu je také časově omezena, a proto v případě, kdy se poškozený okamžitě nevyjádří na výzvu učiněnou orgánem činným v trestním řízení, je mu následně poskytnuta přiměřená lhůta, a to v maximální délce třiceti dní. Pokud se však poškozený ani v této přiměřené lhůtě nevyjádří v tom smyslu, že souhlasí s trestním stíháním, bude dané trestní stíhání pro určitý skutek vyloučeno a poškozený svůj souhlas již nebude moci uplatnit, o čemž musí být také řádně písemně poučen.

Naproti tomu v některých případech, kdy jsou splněny podmínky ustanovení § 163 odst. 1 trestního řádu, není ani potřeba poskytnutí souhlasu ze strany poškozeného. Jako příklad lze uvést situaci, v níž došlo určitým skutkem ke způsobení smrti či je poškozenou osobou dítě mladší 15 let. Souhlasu není taktéž třeba v momentě, kdy již z okolností případu je zřejmé, že tento souhlas nebyl udělen nebo jej poškozený vzal zpět v tísní, která byla vyvolána prostřednictvím výhrůžek, nátlaku nebo také skrze závislost a podřízenost.

Ustanovení § 163 odst. 2 trestního řádu upravuje konkrétní postupy orgánů činných v trestním řízení v případech, kdy osoba poškozeného souhlas vůbec nevyjádří. Trestní stíhání je nepřipustné v případě, kdy je souhlas poškozeného vyžadován, ale on sám jej vezme zpět nebo ho vůbec neudělí; bylo-li však trestní stíhání již zahájené, dojde k jeho zastavení. Pokud však poškozený udělení souhlasu výslovně odepře, nemůže jej poté již znovu udělit. V takovém případě však obviněnému náleží právo trvat na projednání věci i přes to, že k tomuto poškozený souhlas neudělil.

Na problém tohoto právního institutu poukazuje také prof. Jelínek, který jej spatřuje v podmínce určitého blízkého vztahu poškozeného a pachatele.³⁶ Touto podmínkou zákonodárce presumuje, že osoba poškozená má vždy zájem na trestním stíhání jiných osob než těch, s nimiž má blízké vztahy. Toto však nemusí v praktickém životě vždy platit. Mé osobní postavení k této problematice je obdobné jako prof. Jelínka, který v řešení de lege ferenda spatřuje to, že u závažných úmyslných trestných činů by souhlas poškozeného nebyl požadován vůbec a naopak u méně závažných trestných činů by bylo trestní stíhání podmíněno návrhem oprávněné osoby bez kterýchkoliv blízkých vztahů.

---

³⁵ JELÍNEK, J. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2016, s. 862.

³⁶ JELÍNEK, J. Jak dál s trestním stíháním se souhlasem poškozeného. *Kriminalistika*. 2017, č. 1.

5. Procesní subjektivita a zastoupení

5.1. Osoby nezletilé a s omezenou svéprávností

Procesní subjektivita poškozeného je odvozena od jeho svéprávnosti. Je-li jeho svéprávnost omezena, vykonává práva náležící poškozenému v trestním řízení jeho zákonný zástupce (např. rodiče nezletilých) nebo opatrovník.

Zákonní zástupci vykonávají práva poškozeného, který je nezletilý, do momentu, než dojde k nabytí jeho plné svéprávnosti, tedy do dne, kdy dosáhne věku 18 let, dojde k uzavření manželství nebo jej zplnoletní soudní orgán. V případě poškozeného, u nějž byla jeho svéprávnost soudně omezena, jeho zastoupení opatrovníkem probíhá po dobu omezené svéprávnosti, přesněji do vydání rozhodnutí o zrušení tohoto omezení. Zákonný zástupce i opatrovník nemusejí vystupovat za poškozeného osobně, ale mohou se nechat zastoupit zmocněncem. Zastupování poškozeného zákonným zástupcem nebo opatrovníkem tedy končí v momentě, kdy poškozený nabude plnou svéprávnost.³⁷

V rámci trestního řízení je možné jmenovat opatrovníkem svéprávnou osobu, u které nejsou důvodné obavy, že by pro své vlastní zájmy řádně nehájila zájmy poškozeného. Pro jmenování opatrovníka je taktéž nutný souhlas této jmenované osoby, ledaže by se jednalo o advokáta. Dotčené osoby nebo osoby, které daly podnět k ustanovení opatrovníka, mohou proti usnesení o ustanovení opatrovníka podat stížnost, která však nemá odkladný účinek.

Stejným způsobem je možné ustanovit opatrovníka v případech, kdy jsou zájmy zákonného zástupce poškozeného a samotné osoby poškozeného v kolizi. Dále jej lze ustanovit i poškozenému, který podal svůj nárok, avšak později není znám jeho pobyt či je nedosažitelný z důvodu dlouhodobého pobytu v zahraničí (srov. R 60/2000 Sb. rozh. tr.). Je třeba uvést i to, že lze ustanovit opatrovníka i pro poškozenou právnickou osobu, pokud nemá žádnou způsobilou osobu, která by za ni učinila úkony v řízení, a zároveň hrozí nebezpečí z prodlení.

Jestliže poškozený nemá procesní způsobilost a není-li jeho zákonný zástupce či ustanovený opatrovník za něj schopen vykonávat práva a hrozí proto nebezpečí z prodlení, ustanoví předseda senátu zvláštního opatrovníka pro trestní řízení. Za typický příklad této situace lze uvést to, že zákonný zástupce nebo opatrovník poškozeného je hospitalizován v nemocnici nebo dlouhodobě pobývá v zahraničí.

5.2. Zmocněnec poškozeného a poškozený s plnou svéprávností

Poškozený s plnou svéprávností může vykonávat jemu náležející práva osobně nebo prostřednictvím jeho zmocněnce, kterého si buďto zvolí sám, nebo mu může být ustanoven.

Zmocněncem poškozeného může být svéprávná fyzická osoba, i právnická osoba. Avšak u hlavního líčení a veřejného zasedání nemůže být zmocněncem poškozeného osoba, která v tomto jednání byla předvolána například jako svědek, znalec či

---

³⁷ ŠÁMAL, P.; MUSIL, J.; KUČHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha, C. H. Beck, 2013, s. 241.

tlumočník.³⁸ Zároveň však může zmocněnec v řízení zastávat postavení tzv. důvěrníka (srov. ustanovení § 50 odst. 1 trestního řádu).

Zmocněnec poškozeného může být v trestním řízení také ustanoven soudním orgánem. V rámci přípravného řízení jej ustanoví předseda senátu v případě, kdy si ho poškozený nezvolí sám, avšak zároveň mu náleží nárok na bezplatné zastupování.

Ustanovení § 51 trestního řádu vymezuje konkrétní práva náležící zmocněnci poškozeného, například je oprávněn za poškozeného k podávání návrhů, různých žádostí, apod. Při splnění určitých podmínek (uvedených kupříkladu v ustanovení § 51 odst. 2, 3 a 4 trestního řádu) může být přítomen zmocněnec i u veškerých vyšetřovacích úkonů, které mají sloužit k objasnění důležitých skutečností pro uplatnění práv náležících poškozenému a jejich výsledek může být posléze v soudním řízení využit i jako důkaz. Při těchto úkonech může zmocněnec po následném udělení slova klást různé otázky vyslychaným osobám a může také kdykoliv vznést námitku proti způsobu provádění určitého úkonu. Vyloučení přítomnosti zmocněnce u zmíněných úkonů je možné pouze v situacích, kdy by tímto mohlo dojít ke zmaření účelu řízení nebo by nebylo možné odložit provedení tohoto úkonu a zajistit o něm řádné vyrozumění.

Lze se setkat i s praktickou situací, že počet poškozených v trestním řízení bude mimořádně velmi vysoký. Toto má v obecné rovině za následek nejen příliš vysoké finanční nároky na trestní řízení samotné, ale také i přímo ohrožení účelu trestního řízení díky velkému množství úkonů, které jsou spjaty s právy poškozených osob. Ustanovení § 44 trestního řádu bylo právě z tohoto důvodu novelou, která byla provedena zákonem č. 265/2001 Sb., doplněno o odstavce číslo dva, jelikož tento umožnil předsedovi senátu a v rámci přípravného řízení i soudci na návrh státního zástupce, aby rozhodl o tom, že poškození mají možnost uplatňovat svá práva v trestním řízení jen skrze tzv. společného zmocněnce. Rozhodnutí o společném zmocněnci může vydat předseda senátu nebo soudce v rámci přípravného řízení za splnění určitých podmínek. První podmínka tkví v mimořádně vysokém počtu poškozených, přičemž přesné číslo není stanoveno. Přesný počet, který bude považován za mimořádně vysoký, bude určen vždy s ohledem na konkrétní případ, přičemž prof. Šámal tvrdí, že by se mělo jednat o stovky či tisíce poškozených osob.³⁹ V těchto případech se poškozeným předmětné rozhodnutí oznamuje v rámci

---

³⁸ Dle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.5.2014, č.j. 5 Tdo 332/2014-22 „**zákonodárce striktně omezil neslučitelnost postavení zmocněnce poškozeného a svědka výhradně na hlavní líčení a veřejné zasedání. Je-li totiž zmocněnec v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání vyslychán jako svědek, nemůže současně v témže stadiu trestního stíhání řádně realizovat práva, která mu jako zmocněnci poškozeného (...) zákon přiznává. Zmíněný zásah do práva poškozeného nechat se zastupovat zvoleným zmocněncem tedy primárně slouží k ochraně jeho samotného, protože u zmocněnce, jenž má v řízení před soudem podat svědeckou výpověď, nelze vyloučit střet zájmů, a to zájmu svědka na tom, aby vypověděl úplnou pravdu a nic nezamlčel, a zájmu zmocněnce na úspěšném zastupování poškozeného, zejména pak na dosažení účelu adhezního řízení. Pokud by řízení před soudem bylo zatíženo vadou spočívající v kumulaci postavení zmocněnce poškozeného a svědka, neměla by taková vada zásadní dopad na zákonnost procesu z pohledu práv obviněného, ale mohla by negativně ovlivnit právě základní výkon práv poškozeného (...) [V] případě kolize postavení zmocněnce a svědka je výhradně na vůli poškozeného, zda bude i nadále využívat služby zvoleného zmocněnce nebo s ohledem na obsah jeho svědecké výpovědi na ně rezignuje a vypoví mu plnou moc k zastupování.**“

³⁹ ŠÁMAL, P. *Trestní řád I: Komentář*. 6. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 328.

prvního úkonu trestního řízení, k němuž jsou předvoláváni nebo jsou o něm vyrozuměni. Doručením opisu usnesení, nebo vyhlášením se oznamuje rozhodnutí těm poškozeným, kteří uplatnili svůj nárok na náhradu újmy. Společného zmocněnce si mohou poškození zvolit sami. V případě, kdy bude celkový počet zvolených zmocněnců vyšší než šest a poškození se sami na výběru společného zmocněnce nedohodnou, vybere jej soud, a to s přihlédnutím k zájmům, které mají poškození v rámci daného trestního řízení. Zároveň proti tomuto rozhodnutí soudu není přípustná stížnost.

6. Obrana proti orgánům činných v trestním řízení týkající se jejich postupu

Pouze v malé části případů je možné záležitosti vyřešit takovým způsobem, který by vedl ke spokojenosti všech osob, a proto je i možnost podání opravných prostředků určitým způsobem omezená. Primárně je třeba zmínit, že „*vůle orgánů činných v trestním řízení se projevuje dvěma formami – rozhodnutími a opatřeními.*“⁴⁰ Proti opatření není dle trestního řádu možné podání opravného prostředku, avšak proti velké části rozhodnutí je určitý opravný prostředek možný. V obecné rovině se rozlišují opravné prostředky na řádné a mimořádné. Řádné prostředky napadají rozhodnutí, jež není v právní moci. Mimořádné opravné prostředky se naopak podávají proti rozhodnutí, které již nabylo právní moci.

6.1. Stížnost jako řádný opravný prostředek

Podání stížnosti je možné proti všem usnesením policejního orgánu a také proti velké části usnesení soudu nebo státních zástupců. Ustanovení § 142 odst. 1 trestního řádu může stanovit, že k podání stížnosti je oprávněna osoba, jíž se konkrétní usnesení přímo dotýká nebo jež podala návrh k vydání tohoto usnesení. Podání stížnosti je možné do tří dnů ode dne oznámení usnesení, a to u orgánu, který toto usnesení vydal. Odkladný účinek má stížnost pouze v případech, které výslovně stanoví zákon.

Poškozený se však v první řadě může bránit podle § 159a trestního řádu prostřednictvím odložení věci policejním orgánem v situacích, kdy se nejedná o podezření z trestného činu nebo nedošlo-li ke zjištění skutečností opravňujících k zahájení trestního řízení či z důvodu určitých okolností. Došlo-li však tomto odložení věci v rámci zkráceného přípravného řízení, nenáleží poškozenému právo proti tomuto rozhodnutí podat stížnost. Poškozený se taktéž nemůže bránit proti dočasnému odložení věci, k němuž může dojít v souladu s ustanovením § 159b trestního řádu.

Avšak poškozený může podat stížnost směřovanou vůči odložení věci, které učinil státní zástupce, pokud bylo schváleno narovnání. Také proti dalším rozhodnutím učiněným státním zástupcem může poškozený podat stížnost, jedná se např. o rozhodnutí týkajícího se podmíněného odložení věci nebo návrhu na potrestání, apod. Dlužno dodat, že je poškozený taktéž v souladu s ustanovením § 309 odst. 2 trestního řádu oprávněn podat stížnost proti rozhodnutí soudu či v přípravném řízení státního zástupce, kterým bylo schváleno narovnání.

Poškozenému ale nenáleží právo podat stížnost proti postoupení věci (blíže viz ustanovení § 171 odst. 1 trestního řádu), došlo-li k tomuto po předběžném projednání obžaloby rozhodnutím soudu. Obdobně není možné podat stížnost proti rozhodnutí soudu o postoupení věci v rámci hlavního líčení.

---

⁴⁰ JELÍNEK, J.; ŘÍHA, J.; SOVÁK, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních*. Praha, Leges, 2015. s. 14.

Zastavení trestního stíhání rozhodnutím státního zástupce dle ustanovení § 172 trestní řádu, a to z obligatorních či fakultativních důvodů, je možné ze strany poškozeného napadnout. Naopak zastavení trestního stíhání dle ustanovení § 172 odst. 1 trestního řádu není možno poškozeným napadnout stížností, jestliže k tomuto došlo po předběžném projednání obžaloby rozhodnutím soudu. Poškozený nemůže skrze stížnost napadat ani soudní rozhodnutí týkající se zastavení trestního stíhání v rámci hlavního líčení či mimo něj.

Poškozený nemůže podat stížnost směřující vůči rozhodnutí o přerušeném trestním stíhání, a to po předběžném projednání obžaloby na základě rozhodnutí státního zástupce či soudu. Taktéž nemůže napadnout stížností rozhodnutí o zahájení trestního stíhání, apod.

6.2. Odvolání jako řádný opravný prostředek

Odvolání je možno podat do osmi dnů ode dne doručení opisu rozsudku u soudu, který předmětný rozsudek vydal, a to co do obsahových náležitostí. Osoba poškozeného, která uplatnila svůj nárok, je uvedena mezi osobami, které jsou oprávněny podat odvolání.

Toto odvolání je poškozený oprávněn podat pouze pro nesprávnost výroku o náhradě anebo že výrok nebyl učiněn, popřípadě z důvodu porušení ustanovení o řízení, které rozsudku předcházelo a mohlo způsobit nesprávný či absentující výrok.

Stávající úprava je nelogická v tom směru, že poškozený uplatňující v řízení svůj nárok může podat odvolání proti rozsudku, ale odpor proti trestnímu příkazu nikoliv. Inspiraci pro případnou změnu lze hledat kupříkladu v soukromoprávní oblasti, kde je možné podat jak odpor, tak i odvolání proti platebnímu rozkazu. Podobným způsobem by bylo možné upravit i problematiku opravných prostředků u trestního příkazu, tedy že by poškozenému, jež uplatnil svůj určitý nárok, příslušelo oprávnění k podání opravného prostředku v podobě odvolání, a to do výroku o příslušné náhradě nárokované poškozeným v rámci řízení. Toto by nezrušilo celý trestní příkaz, jako je tomu u odporu proti platebního rozkazu, ale poskytlo by poškozenému stejný rozsah práv i pro trestní příkaz a ne jen rozsudek.

6.3. Právo poškozeného na navrácení lhůty

Ustanovení § 61 odst. 1 trestní řádu stanovuje, že v případě, kdy obviněný nebo jeho obhájce zmešká z podstatných důvodů lhůtu pro učinění podání opravného prostředku, může požádat příslušný orgán o navrácení lhůty. Takovéto právo však relativně nově náleží i poškozenému, a to na základě analogie Ústavního soudu. Ústavní soud se k této problematice konkrétně vyjádřil ve svém nálezu ze dne 8. 8. 2017 sp. zn. Pl. ÚS 32/16, kdy dospěl k závěru, že *„Zmeškal-li poškozený či jeho zmocněnec z důležitých důvodů lhůtu k podání opravného prostředku, jímž uplatňuje právo, které nelze uplatnit jinak než v trestním řízení, má právo na navrácení lhůty dle ustanovení § 61 odst. 1*

trestního řádu obdobně jako v případě žádosti obviněného a jeho obhájce.“ Dále také upozornil, že trestní řád jako jediný z hlavních kodexů českého práva, možnost prominutí zmeškání lhůty striktně omezuje na pouhé dvě kategorie subjektů.

Pro navrácení lhůty je nutné zažádat do tří dnů ode dne, kdy pominula podstatná překážka zapříčiňující zmeškání lhůty. Zároveň je nutné k žádosti doplnit i opravný prostředek, pokud nebyl ještě podán. Odvolání proti rozsudku je možné ve lhůtě osmi dnů ode dne doručení rozhodnutí týkajícího se povolení na navrácení lhůty ještě odůvodnit.

6.4. Další podněty poškozeného

Kromě uvedených opravných prostředků poskytuje trestní řád poškozenému i další možnosti, jimiž se může bránit proti postupu příslušných orgánů v rámci trestního řízení.

Jako speciální kategorii opravných prostředků lze označit námitky, které může poškozený podat v určitých situacích (např. námitka podjatosti, námitky proti osobě znalce apod.) Poškozený má taktéž v rámci přípravného řízení oprávnění žádat nadřízeného státního zástupce, aby došlo k odstranění jakýchkoliv průtahů v řízení nebo závad ohledně postupu příslušných orgánů. V průběhu přípravného řízení je poškozený oprávněn podat podnět k tomu, aby státní zástupce vykonávat dozor nad dodržáním zákonnosti v tomto řízení, nebo-li podnět k výkonu dohledu nad jednáním nejbližší nižšího státního zastupitelství. Stejným způsobem může poškozený uplatnit i příslušné mimořádné opravné prostředky.

Těmto podnětům by mohla být věnována celá práce tohoto rozsahu, a proto jsou zde zmíněny jen velmi povrchně, aby pouze doplnily celkový rozsah práv poškozeného v této oblasti. Je však nepochybné, že jejich význam hraje v mnoha případech velmi důležitou roli, a to zejména s ohledem na zachování právních zásad uplatňovaných v trestním právu a právní jistoty mezi občany.

7. Způsob uspokojování nároků poškozeného v rámci adhezního řízení

Část trestního řízení, v níž se rozhoduje o řádném a včasném nároku poškozeného, se nazývá adhezní řízení. Podle názoru odborníků není tato část řízení žádným způsobem oddělena od trestního řízení, ale splývá s ním, a to zejména v oblasti dokazování.⁴¹

Poškozený může od července 2011 požadovat také náhradu újmy nemajetkového charakteru či vydání bezdůvodného obohacení v peněžité formě. Tyto nároky poškozeného mohou být uplatněny přímo v trestním řízení, nikoliv tedy přímo u civilního soudu.⁴² Díky tomuto je teoreticky možné se vyhnout dvojímu řízení a tedy i dvojí zátěži. Podstatu tohoto řízení lze sledovat ve skutečnosti, že poskytuje poškozenému možnost dosáhnout rychlejšího vydání rozhodnutí o jeho nároku v rámci trestního řízení, což ho příliš nezatěžuje jak po časové stránce, tak i finanční. V případě, kdy poškozený svůj nárok řádným a včasným způsobem uplatní, nenese v adhezním řízení žádné důkazní břemeno a zároveň zabrání promlčení svého nároku.

V adhezním řízení lze spatřovat i určitý ochranný význam, a to kupříkladu v tom, že poškozenému umožňuje, aby došlo k rozhodnutí o jeho nárocích již v rámci tohoto procesu a poškozený se tak nemusel účastnit i následujících jednání v rámci občansko-právního či jiného řízení před příslušným orgánem.

7.1. Nárok poškozeného dle ustanovení § 43 odst. 3 trestního řádu

Zahájení adhezního řízení je možné pouze ze strany poškozeného, nemůže tak učinit ani státní zástupce. Obecně tedy není možné učinit rozhodnutí o nároku poškozeného z moci úřední, jedná se o výjimku ze zásady oficiality.⁴³ Zároveň se jedná o stěžejní a tradiční právo poškozeného, tedy právo navrhnout v rámci trestního řízení, aby soud obžalovanému uložil povinnost nahradit způsobenou škodu.

Dle již zmíněného ustanovení § 43 odst. 3 trestního řádu musí konkrétní návrh podat oprávněná osoba, kterou představuje osoba poškozeného, jeho zákonný zástupce či zmocněnec a za určitých podmínek také opatrovník poškozeného ustanoven pro výkon jemu náležejících práv. Avšak ne každý poškozený může být subjektem adhezního řízení,

---

⁴¹ LÁTAL, Jaroslav. *Poškozený v trestním řízení a rozhodování o náhradě škody v adhezním řízení*. Praha: SEVT, 1994, sv. 54, s. 24.; MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 860.

⁴² Ústavní soud v nálezu ze dne 09. 08. 2016, sp. zn. I. ÚS 3456/15, vyjádřil názor, že: „... *Trestní soud tak má v adhezním řízení povinnost postupovat co do odůvodněnosti svého rozhodnutí se stejnou péčí jako civilní soud, který rozhoduje o náhradě škody ve věcech občansko-právních...*”

⁴³ LÁTAL, Jaroslav. *Poškozený v trestním řízení a rozhodování o náhradě škody v adhezním řízení*. Praha: SEVT, 1994, sv. s. 76.; ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA J. *Trestní právo procesní*. 4. přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 767.

je jím jen ten, kterému náleží nárok vůči obviněné osobě. Pro možnost vystupovat jako subjekt adhezního řízení musí být také splněna podmínka řádného a včasného uplatnění příslušného nároku.⁴⁴

S ohledem na současnou právní úpravu je však nadále pro poškozeného výhodné z čistě opatrnosti podat civilní žalobu a následně uplatnit svůj nárok v rámci trestního řízení. U trestního řízení se totiž neuplatňuje překážka litispendence, tu tvoří až rozhodnutí vydané civilním soudem či jiným příslušným orgánem. Byl-li by nárok uplatněn nejprve v trestním řízení a posléze u civilního soudu, došlo by k zastavení civilního řízení pro překážku litispendence v souladu s ustanovením § 83 a § 104 odst. 1 občanského soudního řádu.

Adhezní řízení vykazuje však řadu zvláštností, a to především v tom směru, že se co do hmotného práva rozhoduje podle civilních předpisů a neplatí zde zásada oficiality, jak je uvedeno výše. Rozhodnutí o způsobu náhrady nemajetkové újmy či způsobu vydání bezdůvodného obohacení je tak možné vydat pouze na základě návrhu poškozeného. Nutno doplnit, že práva poškozeného spojená s jeho uplatněným nárokem přecházejí i na jeho právní nástupce.⁴⁵ Přitom by měl být poškozený ze strany příslušných orgánů včas a řádně poučen o skutečnosti, kdy a jakým způsobem může svůj požadavek vznést.

Poškozený musí svůj nárok uplatňovat takovým způsobem a v takové formě, které nebudí žádné pochybnosti o tom, jakou konkrétní náhradu poškozený žádá. Za nárok na náhradu škody, újmy či vydání bezdůvodného obohacení není považováno kupříkladu vyjádření poškozeného o tom, že mu v určité výši vznikla škoda.⁴⁶ Musí tedy ve svém návrhu jasným způsobem specifikovat, čeho konkrétně se domáhá. Obsahem návrhu by měla být uvedena výše požadované náhrady škody, újmy příp. uvedený rozsah vydání bezdůvodného obohacení. Nejlépe by měla být požadovaná výše vymezena v peněžní formě, přičemž pokud poškozený nemá přesnou představu o konkrétní částce, může uvést alespoň její minimální výši a podklady, z nichž je tato výše odvozena. Za dostatečné nelze považovat vymezení poškozeného např. ve znění, že „žádá bolestné ve výši, jež bude určena jeho ošetřujícím lékařem...“ nebo „žádá náhradu škody, ale výši dosud nezná...“⁴⁷ Výši požadované náhrady je možné následně změnit, a to i u již řádně a včas

---

⁴⁴ RŮŽIČKA, M., PŮRY, F., ZEZULOVÁ, J. *Poškozený a adhezní řízení v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 455.

⁴⁵ Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15.9.2005, sp.zn. 8 Tdo 1019/2005 „Smrtí poškozeného, který má proti obviněnému nárok na náhradu škody způsobené trestným činem ve smyslu ustanovení § 43 odst. 3 trestního řádu, zaniká jeho způsobilost k právům a povinnostem (...) Poškozenému, který zemřel, proto nelze přiznat nárok na náhradu škody způsobené trestným činem podle § 228 tr. ř., třebaže ho před svou smrtí včas a řádně uplatnil v trestním řízení. Úmrtím poškozeného přechází takový nárok na náhradu škody na jeho dědice, a to v rozsahu, v jakém náležel poškozenému v okamžiku jeho smrti. Před rozhodnutím o nároku na náhradu škody v adhezním řízení podle § 228 a § 229 tr. ř. je třeba objasnit, zda a popřípadě v jakém rozsahu přešel tento nárok na právního nástupce poškozeného ve smyslu ustanovení § 45 odst. 3 trestního řádu.“

⁴⁶ ŠÁMAL, P. *Trestní řád I: Komentář*. 6. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 316.

⁴⁷ ŠÁMAL, P. *Trestní řád I: Komentář*. 6. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 316.

uplatněném návrhu, avšak pouze do doby, než v hlavním líčení dojde k závěrečné poradě. Uvedené se obdobně uplatňuje i při veřejném zasedání u řízení o odvolání.⁴⁸

Další podstatná náležitost návrhu poškozeného je uvedení důvodu, na jehož základě poškozený požaduje určitou náhradu. Tento požadavek musí být opět vymezen konkrétně, tedy nestačí jen konstatovat, že poškozenému vznikla škoda, újma či bezdůvodné obohacení skutkem, který je projednáván v trestním řízení, a proto uplatňuje na tomto základě svůj návrh.

Existuje-li pochybnost, že nárok poškozeného není uplatněn v řádné formě, musí být na toto poškozený upozorněn, což mají učinit orgány činné v trestním řízení v rámci poučení poškozeného o právech jemu náležejících a umožnění jejich řádného uplatnění ze strany poškozeného. Toto upozornění musí být orgány činnými v trestním řízení splněno nejpozději ve lhůtě, která je stanovena ustanovením § 43 odst. 3 trestního řádu, tedy před započítáním dokazování v rámci hlavního líčení. Neodstraní-li poškozený takovýto nedostatek, i když na něj byl řádně upozorněn, nemůže ani úspěšně dosáhnout naplnění svého požadovaného nároku. Soud o takovémto návrhu nerozhodne, avšak měl by v tomto rozhodnutí odůvodnit, díky čemu nebyl o nároku poškozeného učiněn výrok. Stejný způsob rozhodnutí nastává i v situaci, kdy je návrh poškozeného podán opožděně, nebo došlo k nahrazení škody, která byla obsahem nároku poškozeného, anebo byl návrh vzat zpět prostřednictvím výslovného prohlášení.

V případě, kdy je trestní řízení vedeno vůči více osobám, má podstatný význam i další povinná náležitost návrhu, a to přímé označení osoby vůči níž je návrh uplatňován. Pokud byla škoda, újma či bezdůvodné obohacení poškozenému způsobeno více osobami, je nutné, aby jeho návrh byl uplatňován vůči každému obviněnému takovým způsobem, aby bylo jasné, že uplatňuje svůj nárok společně a nerozdílně dle jejich podílů či míry zavinění.⁴⁹ Nebyl-li vůči určitému obviněnému uplatněn nárok ze strany poškozeného, nemůže mu být soudem uložena povinnost škodu či újmu nahradit nebo vydat bezdůvodné obohacení.

Pro úspěšné domáhání nároku poškozeného v adhezním řízení je nezbytné, aby předmětný návrh byl podán nejen řádně, ale také ve stanoveném časovém rozsahu. Návrh totiž musí být dle ustanovení § 43 odst. 3 trestního řádu podán nejpozději při konání hlavního líčení před provedením důkazů. Má-li být sjednána dohoda o vině a trestu, návrh musí poškozený podat nejpozději v rámci prvního jednání o této dohodě. Návrh poškozeného musí být u trestního příkazu uplatněn před jeho vydáním.

---

⁴⁸ LÁTAL, Jaroslav. *Poškozený v trestním řízení a rozhodování o náhradě škody v adhezním řízení*. Praha: SEVT, 1994, sv. 54, s. 83–84; ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA J. *Trestní právo procesní*. 4. přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 768.

⁴⁹ LÁTAL, Jaroslav. *Poškozený v trestním řízení a rozhodování o náhradě škody v adhezním řízení*. Praha: SEVT, 1994, sv. 54, s. 79; ŠÁMAL, P. *Trestní řád I: Komentář*. 6. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 316.

Jak již bylo uvedeno, poškozený musí svůj nárok uplatnit před zahájením dokazování. Zároveň však ustanovení § 206 odst. 2 trestního řádu poskytuje před tímto poškozenému určitý způsob ochrany, jelikož v souladu s tímto ustanovením se musí předseda senátu poškozeného dotázat po přednesení obžaloby, zda navrhuje uložit obžalovanému povinnost nahradit škodu, újmu anebo vydat bezdůvodné obohacení získané trestným činem na úkor poškozeného a v jakém rozsahu toto požaduje. Takovýto postup v podstatě poškozenému poskytuje poslední možnost uplatnění jeho nároku.

Pokud však poškozený svůj návrh neuplatní v již uvedené době, nemůže se posléze úspěšným způsobem domáhat svého nároku. Opožděné podání taktéž nemůže vést k úspěchu poškozeného. V ustanovení § 43 odst. 3 trestního řádu je uvedena lhůta procesního charakteru, a proto nepřipadá v úvahu její navrácení. Nedostatek v tomto směru lze spatřovat v tom, že současná právní úprava nikterak neumožňuje žádné výjimky ani v situacích, kdy lhůta byla poškozeným zmeškána v důsledku pochybení orgánů činných v trestním řízení (např. nedostatečné poučení poškozeného). Tento nedostatek přitom velmi znevýhodňuje postavení poškozeného, který se mnohdy v právní úpravě sám neorientuje a spoléhá tedy v určitých situacích na správné poučení příslušných orgánů.

Bylo-li v občanskoprávním či jiném řízení rozhodnuto o nároku poškozeného, není možné jej uplatňovat i v rámci trestního řízení. Toto je ostatně i jeden z případů v praktické části.

7.2. Předpoklady pro rozhodnutí o uznání nároku poškozeného

Soud je povinen se zabývat návrhem o nároku poškozeného a rozhodnout o něm za předpokladu, že byl tento návrh podán řádně a včas, nebyl vzat zpět nebo bylo v trestním řízení rozhodnuto v souladu s ustanoveními § 206 odst. 3 a 4 trestního řádu a § 221 a násl. trestního řádu. Soud je ve výši nároku poškozeného vázán, tedy nemůže přisoudit více, než poškozený ve svém návrhu požaduje. Obdobně je soud vázán i ve smyslu osoby, vůči níž je návrh poškozeného mířen, nemůže tedy uložit povinnost nahradit škodu, újmu či vydat bezdůvodné obohacení zcela jiné osobě, která v návrhu poškozené nefiguruje.

V adhezním řízení může soud dle § 120 a § 121 trestního řádu rozhodnout ve věci nároku poškozeného jen rozsudkem, ten může být odsuzující či zprošťující, nebo trestním příkazem ve smyslu ustanovení § 314f odst. 1 písm e) trestního řádu. Soud v odsuzujícím rozsudku, jímž je obviněný uznán vinným z konkrétního trestného činu, který vedl ke způsobení újmy, škody či bezdůvodného obohacení, uloží obviněnému povinnost poškozenému nahradit tuto jeho vzniklou škodu, újmu či vydat bezdůvodné obohacení, nestanoví-li však zákon jinak. Tuto povinnost soud ukládá osobě obžalovaného vždy, pokud tomu nebrání jakákoliv zákonná překážka a tvoří-li součást popisu skutku ve výroku rozsudku výše škody, újmy či rozsah bezdůvodného obohacení, přičemž tato výše nebyla dosud uhrazena nebo nedošlo k vydání bezdůvodného obohacení v tomto

rozsahu. Soud může v určitých případech také přistoupit k možnosti splnění závazku obžalovaného ve formě splátek, jejichž výši a další podmínky blíže vymezí.

Důležité je, aby nárok poškozeného měl dostatečnou oporu v hmotném právu. Právní předpisy v této oblasti práva jsou pro rozhodování soudu v adhezním řízení podstatné, jelikož upravují vznik nároku poškozeného, dále také vymezují oprávněné osoby, způsoby náhrady škody apod. V rámci rozhodování soudů v adhezním řízení se uplatňují zejména občanský zákoník, zákoník práce a zákon o obchodních korporacích.⁵⁰

Nemá-li soud dostatečné podklady pro rozhodnutí o nároku poškozeného, může poškozenému sdělit způsob doplnění podkladů a poskytnout přiměřenou lhůtu, tomuto postupu však nesmí bránit podstatné důvody, kterými může být kupříkladu nutnost vydání rozsudku bez průtahů. Pokud soud nemá dostatek podkladů ani po provedeném dokazování nebo by bylo pro dokázání nároků poškozeného třeba provést další dokazování, které by zapříčinilo podstatné průtahy v řízení, odkáže soud poškozeného s jeho nároky na řízení ve věcech občanskoprávních či jiné příslušné řízení. Obdobně soud poškozeného odkazuje na jiné řízení v případech, kdy uzná jeho nárok jen z části nebo je obžalovaný zproštěn obžaloby. S rozhodnutím mající zamítavý charakter vůči nároku poškozeného se v trestním řízení neseškává. Není však vyloučena kombinace způsobů rozhodnutí soudu, a to zejména s přihlédnutím k povaze věci, v níž jsou náhrada újmy, škody či vydání bezdůvodného obohacení projednávány.

Doručení opis rozsudku, jímž došlo k rozhodnutí o nároku poškozeného, je směrováno do vlastních rukou poškozeného, příp. jeho zmocněnci. Po tomto doručení je poškozený oprávněn podat do osmi dnů, ode dne předmětného doručení, odvolání, avšak pouze proti výroku týkající náhrady majetkové škody, nemajetkové újmy či týkající se vydání bezdůvodného obohacení, nikoliv tedy proti výroku o vině. Napadnutí rozsudku může spočívat v nesprávném výroku o náhradě nároku poškozeného nebo také v tom, že soud takový výrok neučinil, stejně tak i z důvodu porušení ustanovení v rámci řízení předcházejícím tomuto rozhodnutí, pokud mohlo toto porušení mít vliv na nesprávný či absentující výrok. Pokud odvolací soud napadené rozhodnutí prvoinstančního soudu zruší ve výroku o nároku poškozeného, může o něm rozhodnout sám či poškozeného odkázat s jeho nárokem na občanskoprávní či jiné řízení. Pro podání mimořádného opravného prostředku není poškozený legitimován, podnět k němu může dát pouze státní zastupitelství či ministr spravedlnosti.

Po nabytí právní moci a splnění veškerých formálních náležitostí získá rozsudek či trestní příkaz, jimiž byla stanovena povinnost obžalovaného nahradit poškozenému způsobenou škodu, újmu či vydat bezdůvodné obohacení, charakter exekučního titulu. Nedojde-li ke splnění takovéto soudem uložené povinnosti ze strany obžalovaného, je poškozený oprávněn navrhnout výkon rozhodnutí soudu skrze exekutora či soudního vykonavatele.

---

⁵⁰ ŠÁMAL, P. *Trestní řád II: Komentář*. 6. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 1839; MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 866–867.

7.3. Odkázání poškozeného s jeho nárokem na civilní či jiné příslušné řízení

První z důvodů, které vymezuje ustanovení § 229 odst. 1 trestního řádu pro odkázání poškozeného na občanskoprávní či jiné příslušné řízení, je skutečnost, že zjištěné výsledky dokazování jsou pro soud nedostatečným podkladem pro rozhodnutí o nároku poškozeného. Jedná se tedy o situaci, kdy v hlavním líčení byly provedeny a vyhodnoceny všechny podstatné důkazy, ale přesto nelze bez jakýchkoliv pochybností zjistit stav dané věci (ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu), a proto není možné vyhovět nároku poškozeného ve smyslu jeho výše či důvodnosti. Pod tento postup lze zařadit i situace, v nichž vyjde po provedení důkazů v rámci hlavního líčení najevo, že způsobená škoda či újmy již byla poškozenému obžalovaným uhrazena či bylo vydáno bezdůvodné obohacení. Stejně tak se postupuje i v případě, kdy je nárok poškozeného již promlčený.⁵¹

Druhým důvodem podle § 229 odst. 1 trestního řádu je situace, v níž bylo zapotřebí provést další dokazování, aby bylo možné o nároku poškozeného rozhodnout, avšak takovéto dokazování by na řízení působilo nepříznivě ve smyslu podstatného prodloužení jeho trvání. Jedná se o případy, kdy závěry procesu dokazování vytváří dobrý základ pro rozhodnutí týkajícího se předmětu trestního stíhání, ale zároveň netvoří stabilní podklad i pro nárok poškozeného, a proto je vyžadováno další dokazování, které by nárok poškozeného mohlo spolehlivě prokázat.

Pokud jsou výsledky dokazování dostatečným podkladem pouze pro část uplatněného nároku poškozeného, soud učiní rozhodnutí jen o určité části nároku, jež byla dostatečným způsobem v řízení prokázána. Poškozeného s jeho zbývajícím nárokem poté soud odkáže na řízení občanskoprávní nebo na obdobné řízení před jiným orgánem, tato povinnost soudu vyplývá z ustanovení § 229 odst. 3 trestního řádu.

7.4. Přestupkový zákon a adhezní řízení

Poškozený se může domáhat svého nároku i v rámci přestupkového řízení. Toto je však možné pouze u nároků v podobě majetkové škody nebo bezdůvodné obohacení, přičemž o daném nároku nebylo dosud rozhodnuto, či o něm již neprobíhá jiné řízení (je tedy stanovena překážka litispence na rozdíl od řízení trestního, proto je přednostní podání žaloby k civilnímu soudu v tomto případě nevhodné). Uplatnil-li poškozený v přestupkovém řízení svůj nárok, měl by příslušný správní orgán již v průběhu řízení primárně působit na obviněného v tom směru, aby se uchýlil k dobrovolnému vyrovnání s poškozeným. Jestliže se toto nestane, avšak bude prokázáno, že škoda či bezdůvodné obohacení byly způsobeny jako následek spáchaného přestupku a výše nároku poškozeného byla spolehlivým způsobem v řízení zjištěna, správní orgán uloží v předmětném rozhodnutí obviněnému povinnost nahradit způsobenou škodu či vydat bezdůvodné obohacení.

---

⁵¹ RŮŽIČKA, M., PŮRY, F., ZEZULOVÁ, J. *Poškozený a adhezní řízení v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 510–511.

V případě, že se nepodaří škodu či bezdůvodné obohacení dostatečným způsobem prokázat nebo by jejich zjišťování mohlo způsobit průtahy v řízení, správní orgán nárok poškozeného nepřizná a odkáže poškozeného s tímto jeho nárokem na soud či jiný příslušný orgán (dle ustanovení § 89 odst. 2 a 3 přestupkového zákona může správní orgán podobně jako v trestním řízení částečně rozhodnout o přiznání nároku a odkázat poškozeného s jeho zbytkem na jiný příslušný orgán).

Správní orgán však nevydává o návrhu poškozeného zamítavé rozhodnutí, např. v momentě, kdy již byla škoda nahrazena, poškozený bude vyrozuměn o tom, že není možné o jeho nároku rozhodnout; obdobně postupuje správní orgán i v případě litispendence (ustanovení § 89 odst. 4 resp. § 70 odst. 3 přestupkového zákona). K vydání rozhodnutí o návrhu poškozeného však dochází i v případě, je-li takovýto návrh podán opožděně; v tomto rozhodnutí správní orgán odkazuje poškozené na příslušný orgán veřejné moci. Tato skutečnost je podstatným rozdílem oproti postupu uplatňovaném v rámci trestního procesu, stejně tak lze shledávat rozdíl i v tom, že o náhradě škody v rámci zkráceného řízení nelze rozhodovat příkazem (srov. ustanovení § 90 odst. 2 písm. b) přestupkový zákon proti ustanovení § 314a a násl. trestního řádu).

7.5. Trestní příkaz

Nárok poškozeného může být rozhodnut nejen v rozsudku, ale i v trestním příkazu. Zjednodušeně lze o trestním příkazu říci, že se jedná o rozhodnutí vydané samosoudcem v řízení vedeném okresním soudem, přičemž toto řízení probíhá bez hlavního líčení za předpokladu, že lze skutkový stav shledat jako dostatečně prokázaný (ustanovení § 314e odst. 1 a násl. trestního řádu).⁵² Byl-li poškozeným nárok uplatněn řádně a včas (nejpozději do okamžiku vydání trestního příkazu), bývá obsahem trestního příkazu výrok o náhradě škody či újmy v podobě peněz nebo o vydání bezdůvodného obohacení [ustanovení § 314f písm. e) trestního řádu].

Dle mého názoru trestní příkaz v určitých oblastech poškozeného spíše znevýhodňuje, ačkoliv je obecně označován jako v mnoha oblastech přínosný pro trestní proces, zejména bývá podporován pro svou hospodárnost, jednoduchost a rychlost.

Jako první nedostatek vnímám to, že jej soud vydá bez toho, aby o tomto vydání jakkoliv informoval poškozeného. Zejména s ohledem na případy, kdy má poškozený v úmyslu svůj nárok uplatňovat až v rámci hlavního líčení, tedy před tím, než bude zahájeno dokazování, mi nepřijde tento postup příliš vhodný. K uplatnění nároku poškozeného totiž nedojde, neboť ve věci je vydán právě trestní příkaz,⁵³ díky čemuž však poškozený ztrácí možnost domáhat se svého nároku. Jsem přesvědčen, že právě díky tomuto by de lege ferenda bylo vhodnějším řešením, kdyby byl soud povinen informovat poškozeného

---

⁵² JELÍNEK, J. Trestní příkaz včera, dnes a zítra. *Kriminalistika*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2015, č. 2

⁵³ JELÍNEK, J. Trestní příkaz včera, dnes a zítra. *Kriminalistika*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2015, č. 2

o tom, že v dané věci došlo k vydání trestního příkazu. Tímto by mohl poškozený řádným a včasným způsobem uplatnit svůj nárok a nedocházelo tak k jeho znevýhodnění.

Za další velký nedostatek trestního příkazu, považuji úplnou absenci ustanovení, které by samosoudci, jež vydává trestní příkaz, stanovilo povinnost rozhodnout o náhradě nároku poškozeného za situace, kdy by byly splněny konkrétní předpoklady. Pokud má totiž soudní orgán v rámci hlavního líčení dostatečné množství podkladů pro vydání rozhodnutí o náhradě nároku poškozeného a tvoří-li výše konkrétního nároku poškozeného součást popisu skutku ve výroku rozsudku, jimž soud uznává obžalovaného vinným, mohla by být soudem obžalovanému uložena povinnost nahrazení škody, újmy či vydání bezdůvodného obohacení. Na základě těchto skutečností *de lege ferenda* navrhuji pro samosoudce, jež vydávají trestní příkazy, uložení povinnosti tkvící v tom, že v situaci, kdy disponují dostatkem podkladů, musejí rozhodnout o povinnosti obžalovaného poskytnout poškozenému náhradu škody, nemajetkové újmy či vydat mu bezdůvodné obohacení.

Závažný nedostatek taktéž spatřuji ve skutečnosti, že proti trestnímu příkazu nemůže poškozený podat odpor, což jsem již stručně nastínil v subkapitole 6.2. v rámci odvolání jako řádný opravný prostředek. Toto vytváří zjevnou nevyrovnanost v postavení procesních stran, jelikož osoba obviněného či ostatní osoby oprávněné k podání odvolání, mají možnost odpor proti trestnímu příkazu podat, avšak poškozenému toto nepřislouší. Poškozenému tedy proti trestnímu příkazu nenáleží jakýkoliv způsob obrany navzdory tomu, že obsah trestního příkazu může zásadním způsobem zasahovat jeho zájmů.

Mám za to, že zákonodárce měl *de lege ferenda* poškozeného, jež řádným a včasným způsobem uplatnil svůj nárok, zařadit také mezi osoby oprávněné k podání odporu směřujícího proti trestnímu příkazu. Za takového podání odporu směřujícího vůči výroku o nároku poškozeného by se trestní příkaz rušil a samosoudce okresního soudu by mohl ve věci buď sám rozhodnout, nebo by bylo možné odkázat osobu poškozeného s jeho nároky na občanskoprávní řízení či jiné příslušné řízení. Ve věci námitek, že když by jiné oprávněné osoby nepodaly odpor, by se vedlo řízení pouze o nároku poškozeného, se ztotožňuji s názorem prof. Jelínka,⁵⁴ který tvrdí, že obdobný způsob se již uplatňuje pro rozhodování odvolacího soudu, a proto není důvod tento postup neumožnit i u trestního příkazu, který obsahuje výrok o nároku poškozeného.

---

⁵⁴ JELÍNEK, J. Trestní příkaz včera, dnes a zítra. *Kriminalistika*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2015, č. 2.

8. Způsob uspokojování nároků poškozeného v rámci odklonů týkajících se trestního řízení

Před vyhlášením rozsudku či vydáním trestního příkazu může pachatel sám a dobrovolně škodu, újmu nahradit či bezdůvodně obohatení vydat. Kromě adhezního řízení však existují i jiné způsoby, skrze které lze dosáhnout uspokojení nároku poškozeného, jedná se o tzv. odklony v trestním řízení.

Pojem „odklon“ není zákonem výslovně vymezen a jednotné není ani jeho definování v akademické oblasti.⁵⁵ Každopádně je možné si pod tímto pojmem představit řízení zvláštního charakteru, které je alternativou standardního průběhu. Dle současné právní úpravy můžeme za odklony konkrétně považovat podmíněné odložení podání návrhu na potrestání, podmíněné zastavení trestního stíhání nebo narovnání a odstoupení od trestního stíhání v řízení ve věcech mládeže. Své místo však mají především u méně závažných trestných činů, jelikož se díky nim může poškozenému dostat náhrady dříve oproti běžnému řízení, které mají více formální charakter a rychlost uspokojení nároku poškozené zpravidla nebývá takového charakteru jako právě u odklonů. Můj osobní pohled na odklony je takový, že je vnímám spíše v jejich užším slova smyslu, a to z toho důvodu, že odklonem nejsou trestní příkazy nebo dohody o vině a trestu.⁵⁶ Vnímám je tedy jako alternativní průběh řízení, který není spojován s momentem vyslovení viny.

8.1. Odklon v podobě podmíněného zastavení trestního stíhání

Úpravu podmíněného zastavení trestního stíhání nalezneme v hlavě dvacáté trestního řádu v ustanovení § 307 a 308 trestního řádu, jeho podstatu lze shledávat v tom, že k zastavení trestního stíhání dochází za podmínky, která tkví v tom, že obviněný po určitou stanovenou dobu povede řádný způsob života a vyhoví i dalším podmínkám, které mu jsou uloženy. V rámci přípravného řízení je státní zástupce nebo později i soud oprávněn vydat rozhodnutí mezitímního charakteru ve věci podmíněného zastavení trestního stíhání a po tom, když uplyne zkušební doba, se případně rozhodne o osvědčení odsouzeného. Podmíněně zastavit lze trestní stíhání pouze u přečinů (ustanovení § 14 odst. 2 trestního zákoníku).

---

⁵⁵ Srov. např. *Komentář Šámala a kol.*, s. 3476 a násl.; dále JELÍNEK, J.; ŘÍHA, J.; SOVÁK, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních*. Praha, Leges, 2015. S. 111 a 112; RŮŽIČKA, M.; PŮRY, F.; ZEŽULOVÁ, J. *Poškozený a adhezní řízení v České republice*; s. 551 a násl.; Výčet definic a jednotlivých pohledů na tento pojem blíže viz TIBITANZLOVÁ, A. *Pojem „odklon v trestním řízení“ aneb skutečně je možné za formu odklonu v trestním řízení považovat i trestní příkaz a dohodu o vině a trestu?* Bulletin advokacie, 2018.

⁵⁶ Odklonem od trestního řízení je míněn institut, který na rozdíl od tradiční cesty tohoto řízení nevede k vynesení odsuzujícího rozsudku s vyslovením viny a uložením trestní sankce. K jeho aplikaci je zároveň nutný souhlas obviněného. (Srov. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha, Leges, 2013, s. 740 a násl.) Kromě souhlasu obviněného je pro odklon důležitý i souhlas poškozeného, jelikož i ten je beneficentem tohoto postupu. Za odklon však nejsou označovány veškeré zvláštní způsoby vedení řízení (např. řízení proti mladistvému).

Pro výše uvedené mezitímní rozhodnutí ve věci podmíněného zastavení trestního stíhání je však důležité, aby obviněný nahradil nárok poškozeného, případně uzavřel s poškozeným dohodu či učinil jiná opatření potřebná k uspokojení nároku poškozeného, zároveň musí být takové jednání obviněného dostačující v tom smyslu, že jej bude soud či státní zástupce považovat za dostačující vzhledem k jeho osobě, jeho dosavadnímu životu a veškerým relevantním okolnostem. V určitých případech, kdy je to žádoucí, se musí obviněný také zavázat, že se během zkušební doby zdrží určitého jednání, které kupříkladu vedlo ke spáchání přečinu, nebo složí peněžitou částku na pomoc obětem trestné činnosti, přičemž tato částka nesmí být zjevně nepřiměřená vůči závažnosti přečinu.

Výhodu tohoto institutu pro poškozeného lze spatřovat zejména v možnosti rychlejšího vyřízení celého případu, a to i včetně náhrady škody či bezdůvodného obohacení. Můžeme tedy konstatovat, že právní institut podmíněného zastavení trestního řízení přispívá ke zlepšení postavení poškozeného oproti standardnímu trestnímu řízení, a to především z toho důvodu, že poškozený může své nároky uplatnit jednodušším způsobem mimo adhezní řízení i občanskoprávní řízení. V rámci tohoto řízení jsou poškozenému přiznány stejná procesní práva jako u standardního trestního řízení, avšak nespadá mezi ně náhrada nemajetkové újmy, jak je uvádí ustanovení § 307 odst. 1 trestního řádu.⁵⁷

V rámci podmíněného zastavení trestního stíhání souhlas poškozeného není požadován, v čemž můžeme vidět odlišnost kupříkladu od institutu narovnání. Není však právě tato absence podmíněnosti souhlasem poškozeného nedostatkem? Dle již výše uvedeného je zřejmé, že postavení poškozeného je v tomto případě výhodnější oproti standardnímu trestnímu stíhání, avšak nelze opomíjet skutečnost, že vyslovení viny a uložení trestu pachateli může pro poškozeného v určitém smyslu znamenat určité zadosťuchování. Na základě tohoto si myslím, že by i tento institut podmíněného zastavení trestního stíhání měl být podmíněn souhlasem poškozeného. Je však nutné podotknout, že poškozenému dle současné právní úpravy náleží možnost vyslovit s tímto svůj nesouhlas, a to skrze stížnost.

Jak již bylo uvedeno, nutnou podmínkou pro podmíněné zastavení trestního stíhání je nahrazení nároku poškozeného, příp. jiné jednání obviněného vedoucího k nápravě škody poškozeného. Žádným způsobem však není myšleno na náhradu nemajetkové újmy, její případné neodčinění netvoří překážku pro rozhodnutí ve věci podmíněného zastavení trestního stíhání.

Nepodaří-li se mezi obviněným a poškozeným nalézt shoda ohledně náhrady nemajetkové újmy (s čím často pomáhá Probační a mediační služba), je pro poškozeného dobrým podkladem doznání obviněného, které je vždy nutné právě pro institut podmíně-

---

⁵⁷ Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 29. 09. 2020, sp. zn. I. ÚS 825/20, vyjádřil názor, že: „Poškozený v trestním řízení má právo na náhradu nákladů vzniklých přibráním zmocněnce, byť trestní stíhání obviněného bylo podmíněně zastaveno podle § 307 tr. řádu. Nebyly-li náklady vzniklé poškozenému přibráním zmocněnce zahrnuty do škody v pojetí trestního řádu, jejíž úhrada, resp. dohoda o její úhradě, případně opatření k její úhradě, je podmínkou pro podmíněné zastavení trestního stíhání, je třeba náhradu takových nákladů poškozenému přiznat analogicky podle § 154 a § 155 odst. 4 tr. řádu.”

ného zastavení trestního stíhání. Na základě tohoto může totiž poškozený svůj nárok po obviněném vyžadovat skrze civilní soud.

Ustanovení § 307 odst. 1 písm. b), c) trestního řádu umožňuje namísto přímé náhrady škody či vydání bezdůvodného obohacení taktéž uzavření dohody mezi obviněným a poškozeným, jež se týká náhrady škody či vydání bezdůvodného obohacení, přitom nestanovuje žádnou zvláštní formu, kterou by musela taková dohoda splňovat. Je však nezbytné, aby neexistovaly žádné pochybnosti o jejím obsahu a vůle jejích účastníků nebyla zpochybnitelná. Nutno však upozornit, že takováto dohoda mezi obviněným a poškozeným nemá charakter exekučního titulu ve smyslu ustanovení § 274 občanského soudního řádu, a proto by se poškozený musel při případném vymáhání svého nároku obrátit primárně na civilní soud.⁵⁸ Lze tedy shrnout, že takováto dohoda může mít pro poškozeného spíše znevýhodňující účinky oproti rozhodnutí v rámci adhezního řízení.

8.2. Odklon v podobě podmíněného odložení podání návrhu na potrestání

Podmíněné odložení podání návrhu na potrestání je možné využívat ve zkráceném přípravném řízení (ustanovení § 179a a násl. trestního řádu). Na základě ustanovení § 179g odst. 1 trestního řádu lze podmíněně odložit podání návrhu na potrestání v situacích, v nichž podezřelý s tímto postupem vyjádří souhlas, doznal se ke spáchanému činu a došlo z jeho strany k náhradě způsobené škody či vydání bezdůvodného obohacení nebo v této záležitosti uzavřel s poškozeným dohodu anebo učinil jiná opatření. Zároveň lze považovat takovéto rozhodnutí za dostatečné, a to s ohledem na osobu podezřelého, jeho dosavadnímu životu i všem okolnostem konkrétního případu. Vedl-li podezřelý během zkušební doby řádný život a splnil veškeré povinnosti jemu uložené, rozhodne státní zástupce o jeho osvědčení (ustanovení § 179h odst. 1 trestního řádu). Pokud však naopak podezřelý nedodržel určité podmínky, rozhodne státní zástupce o jeho neosvědčení a v trestním řízení se nadále postupuje dle ustanovení § 179c a násl. trestní řád, případně může dojít i k prodloužení předmětné zkušební doby. Nerozhodne-li se však o osvědčení či neosvědčení podezřelého do jednoho roku od skončení zkušební doby nastává právní fikce, že se osvědčil (ustanovení § 179h odst. 2 trestní řád). Proti veškerým rozhodnutím o osvědčení či neosvědčení může poškozený podat stížnost, která má odkladný účinek (ustanovení § 179g odst. 7 a ustanovení § 179h odst. 4 trestní řád).

Jediným rozdílem ve využívání tohoto právního institutu od ostatních odklonů tkví v tom, že v současnosti je možné podmíněně odložit podání návrhu na potrestání pouze ve zkráceném přípravném řízení, a proto o něm může vydat rozhodnutí pouze státní zástupce, přičemž toto se vztahuje na úzkou oblast trestných činů oproti institutu podmíněného zastavení trestního stíhání.

---

⁵⁸ RŮŽIČKA, M., PŮRY, F., ZEŽULOVÁ, J. *Poškozený a adhezní řízení v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 567–570.

8.3. Odklon v podobě odstoupení od trestního stíhání

Zvláštní formou odklonu je odstoupení od trestního stíhání, avšak vyskytuje se pouze v řízení vedeném dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Oproti dosud zmíněným právním institutům toto představuje rozhodnutí konečné, jelikož obsahuje výrok týkající se odstoupení od trestního stíhání směřujícího vůči mladistvému pachateli a dochází k zastavení trestního stíhání předmětného činu. Obsahem tohoto rozhodnutí mohou být i jiné výroky fakultativního rázu, kterými může být mladistvému uloženo výchovné opatření či jiné povinnosti. V praxi se však bohužel tento institut reálně téměř nepoužívá.

Rozhodnutí je vydáváno soudem pro mládež, v přípravném řízení jej také může vydat i státní zástupce v řízení o provinění, v němž horní hranice trestní sazby nečiní více než tři roky, a to za situace, když je trestní stíhání mladistvého dále neúčelné, absenteje veřejný zájem a uložení trestu tak není nezbytné k odvrácení páchaní dalších provinění. Odstoupení od trestního stíhání u mladistvého pachatele přichází tedy v úvahu v momentě, *kdy bylo fakticky dosaženo účelu zákona*,⁵⁹ popř. „*lze tohoto cíle reálně dosáhnout přijetím určitých opatření ve spojení s odstoupením od dalšího trestního stíhání.*“⁶⁰ V zákonném demonstrativním výčtu případů, za kterých je možné přistoupit k odstoupení od trestního stíhání, je uvedena i situace, kdy byla proviněným úplně nebo alespoň částečně uhrazena vzniklá škoda nebo došlo k vydání bezdůvodného obohacení, přičemž poškozený s tímto vyjádřil souhlas (§ 68 zákona o soudnictví ve věcech mládeže). Dlužno doplnit, že v obecné rovině se u odklonů užívaných v řízení dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže uplatňuje podmínka, že mladistvý je připravený na situaci, kdy ponese odpovědnost za spáchaný čin a přičiní se o odstranění v jeho důsledku vzniklých škodlivých následků, zároveň však nesmí jít jen o účelově strojené sliby mladistvého, musí vyjadřovat pravý a upřímný postoj mladistvého k celé věci.

Ve světle výše uvedeného je zřejmé, že při odstoupení od trestního stíhání za spáchané provinění, by se měl mladistvý vždy primárně upřímně omluvit všem poškozeným a dále provést kroky k náhradě jejich újmy, i když třeba jen částečné. Zákon v této oblasti sice hovoří pouze o škodě majetkového charakteru a bezdůvodném obohacení, avšak na základě znění ustanovení § 68 zákona o soudnictví ve věcech mládeže je možné dovodit, že poškozený by měl být připraven odčinit veškeré následky svého protiprávního jednání, logicky tedy i případnou nemajetkovou újmu. Přitom je možné provedení

---

⁵⁹ Primárním účelem trestních řízení je zjištění a vyšetření skutku mající znaky trestného činu, odhalení pachatele a jeho postavení před soud, kde mu bude uložen trest nebo ochranné opatření, bude-li shledán vinným, a následné zajištění výkonu trestu. Trestní řízení má sloužit nejen k represii pachatelů, ochraně společnosti, ale též ke generální prevenci či výchově občanů, apod. U řízení proti mladistvým je pak zvládnutelná *především preventivní úloha řízení*. (Srov. ustanovení § 1 odst. 1 trestního řádu a ustanovení § 1 odst. 2 a ustanovení § 3 odst. 4 zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Blíže viz JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha, Leges, 2013, s. 21 a násl., resp. SOTOLÁŘ, A. *Odstoupení od trestního stíhání jako specifická forma alternativního řešení trestních věcí mladistvých*. Trestněprávní revue č. 6/2004, s. 169 a násl.

⁶⁰ŠÁMAL, P.; VÁLKOVÁ, H.; SOTOLÁŘ, A.; HRUŠÁKOVÁ, M.; ŠÁMALOVÁ, M. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže - komentář*. 3. vydání. Praha, Nakladatelství C. H. Beck, 2011. s. 570.

peněžitého vyrovnání, ale i naturální restituce, osobní vykonání určité práce nebo může dojít i k uzavření dohody mezi mladistvým pachatelem a poškozeným, vyloučena není ani kombinace všech uvedených způsobů.

8.4. Institut narovnání

Narovnání představuje další odklon od standardního typu řízení, který je konkrétně upraven v ustanovení § 309 a násl. trestního řádu. Na rozdíl od ostatních odklonů je však narovnání specifické, a to konkrétně díky tomu, že bez přítomnosti poškozenému nemůže dojít k jeho uskutečnění. Narovnání totiž představuje určitou kvazidohodu mezi obviněným a poškozeným v trestním řízení, jež soud, nebo v státní zástupce v rámci přípravného řízení, schvaluje svým rozhodnutím. Rozhodnutí o schválení narovnání nepřichází také v úvahu v případech, kde není žádný poškozený, tedy neexistuje žádná újma. Účelem institutu narovnání je totiž zejména náprava škodlivých následků vzniklých na základě jednání pachatele.

Takovéto rozhodnutí vydává soud, příp. státní zástupce, v situacích, kdy považuje tento způsob vyřízení případu za dostatečný s ohledem na veškeré relevantní okolnosti dané věci. Zároveň je nutné, aby s tímto souhlasil i obviněný a poškozený, jak již bylo nastíněno výše. Obviněný dále musí učinit určitým způsobem vážné a svobodné prohlášení o tom, že učinil skutek, pro který je trestně stíhán, a musí poškozenému nahradit vzniklou újmu či vydat bezdůvodné obohacení, dále taktéž musí složit peněžitou částku určenou státem pro pomoc obětem trestné činnosti, a to v přiměřené výši vůči závažnosti spáchaného přečinu.

Výše bylo několikrát upozornováno na skutečnost, že s narovnáním musí vždy vyslovit souhlas všechny poškozené osoby, ať už fyzické nebo právnické. Z tohoto důvodu musí být poškození vždy řádně vyslechnuti, u poškozených právnických osob přitom běžně postačuje vyjádření v písemné podobě. Je-li souhlas poškozeným udělen, je možné jej vzít zpět prostřednictvím výslovného prohlášení, které však musí učinit nejpozději do konání závěrečné porady odvolacího soudu (toto se analogicky dovozuje z ustanovení § 163 odst. 2 trestního řádu, které upravuje souhlas poškozeného s trestním stíháním pachatele). Pro úplnost je důležité poznamenat, že práva náležící poškozenému v souvislosti s narovnáním, nejen tedy vyslovení souhlasu, nepřecházejí na osoby, na něž přešel nárok poškozeného (běžně se jedná o dědice).

Pro schválení narovnání je dále nutné, aby obviněný nahradil poškozenému škodu, odčinil újmu nebo vydal bezdůvodné obohacení. Obecně panuje shoda v tom, že se musí jednat o již uskutečněné odčinění způsobené majetkové škody, nemajetkové újmy nebo musí jít o vydání bezdůvodného obohacení, nemůže se tedy jednat o jakési budoucí plnění, na němž se poškozený s obviněným dohodne. Pokud by však poškozený nebyl se způsobem náhrady ze strany obviněného spokojen, nemusí poskytnout souhlas s narovnáním.

Současně se schválením narovnání bývá rozhodnuto o zastavení trestního stíhání vůči konkrétnímu obviněnému, příp. o odložení předmětné věci, přičemž poškozenému

náleží proti těmto rozhodnutím právo podat stížnost (avšak proti rozhodnutí odvolacího soudu nemůže poškozený proti jeho rozhodnutí podat žádný opravný prostředek, smí podat pouze podnět k podání případného dovolání).

Narovnání je možné, stejně jako i ostatní dosud jmenované odklony, využívat v trestním řízení proti mladistvému pachateli, což však nebývá častou praxí. V České republice bývají rozhodnutí o schválení narovnání vydávány v počtu pohybujícím se okolo čísla sto za jeden rok. Dle mého názoru však nelze očekávat jakékoliv budoucí navýšení jejich četnosti, jelikož narovnání je rozhodnutí konečné, a proto nemají orgány činné v trestním řízení jakoukoliv možnost ověřit, že účel tohoto odklonu byl skutečně naplněn. Navíc povinnost složení peněžité částky na pomoc obětem trestných činů je často solventnějšími pachateli vnímána jako určitý způsob vykoupení se ze svého prohřešku, nikoliv jako určitá forma trestní sankce, což negativně působí na postoj orgánů činných v trestním řízení vůči tomuto odklonu a odráží se tak i na již zmíněném nevalném množství jeho využití v praxi. Ustanovení § 314 trestního řádu institutu narovnání nepřidává na oblibě ani z toho důvodu, že se k němu při možném dalším řízení nepřihlíží jako k důkaznímu prostředku.

Navzdory výše uvedenému je nutné říci, že narovnání představuje stejně jako již zmíněný institut podmíněného zastavení trestního stíhání pro poškozeného určité posílení jeho práv a poskytuje mu jednodušší cestu pro dosažení jeho nároků oproti standardnímu trestnímu řízení. Poškozený díky tomuto nemusí absolvovat zpravidla dlouhé a často i pro něj psychicky náročné občanskoprávní řízení. Rozhodnutí o schválení narovnání, které již nabylo právní moci, však oproti jiným institutům trestního práva snižuje možnost účinného působení na pachatele, což je možné vyřešit určitým zajišťovacím institutem spadajícím do práva občanského.

8.5. Dohoda o vině a trestu

Definovat dohodu o vině a trestu lze jako určitou smlouvu, jež uzavírá obviněný se státním zástupcem a poškozeným a ve které musí být skutek dostatečným způsobem popsán a obviněný k němu musí prohlásit, že jej skutečně spáchal. Výměru potrestání a výši náhrady škody následně prezentuje státní zástupce u soudu. Souhlasí-li soud s touto dohodou souhlas, vydá odsuzující rozsudek v rámci veřejného zasedání. V České republice představuje dohoda o vině a trestu novinku mezi alternativními postupy trestního řízení. K jejímu zavedení do trestního řádu došlo díky novele provedené zákonem č. 193/2012 Sb. a její postavení následně posílila novela prostřednictvím zákona č. 333/2020 Sb. tím, že její působnost rozšířila i na závažnější zločiny. K tomuto je nutné doplnit, že dosud je dohoda o vině a trestu značně kontroverzní problematikou,⁶¹ proti

⁶¹Jedná se o určitý typ konsenzuálního trestního řízení, které mnohdy bývá označováno jako „handlování se spravedlností“. Odporuje řadě základních zásad trestního řízení (např. zásadě materiální pravdy, legality, oficiality, zásadě vyhledávací, zásadám ústnosti, bezprostřednosti, apod.). K zavedení tohoto institutu do našeho právního řádu došlo jednou z mnoha novelizací stávajícího trestního řádu, nikoliv rekodifikací. Dohodu o vině a trestu není možné sjednat v řízení před soudem, ale na popud soudu po předběžném projednání obžaloby. Zároveň je ale umožněno sjednávání dohody o vině a trestu i ve zkráceném přípravném řízení, které může být za tímto účelem paradoxně i prodlouženo.

níž existuje poměrně ostrá kritika ze strany odborníků i laické veřejnosti. Výhodu tohoto postupu můžeme spatřovat v již deklarovaném zrychlení trestního řízení, když dochází k větší aktivitě procesních stran s cílem dosáhnout kompromisu. Využití dohody o vině a trestu může být výhodné zejména ve složitých případech v oblasti důkazů, jelikož u standardního řízení by mohl celý proces trvat i několik let, přičemž jeho výsledek by byl značně nejistý pro všechny zúčastněné strany.

V zákonem vymezených případech je možné sjednání dohody o vině a trestu ze strany státního zástupce a obviněného, avšak i tato dohoda musí být následně schválena soudem. Státní zástupce může dle ustanovení §175a odst. 1 trestní řád zahájit jednání týkající se dohody o vině a trestu pouze v situaci, kdy závěry vyšetřování dostatečným způsobem dokazují, že se předmětný skutek stal a je trestným činem, který spáchal obviněný.⁶² Návrh na zahájení jednání o této dohodě může vznést také obviněný, pokud však státní zástupce neshledá toto jednání jako důvodné, vyrozumí o tomto svém stanovisku obviněného; poškozenému toto právo nepřisluší.

Státní zástupce předvolá k jednání o dohodě o vině a trestu obviněného a poškozeného, nevzdal-li se svých procesních práv. Přítomnost obhájce při sjednání dohody o vině a trestu je nově povinná jen v situaci, jedná-li se o případ nutné obhajoby. Přítomnost poškozeného u tohoto jednání není povinná, což lze vnímat pozitivně zejména díky tomu, že se poškozený nemusí vystavovat dalšímu kontaktu s obviněným. V nepřítomnosti poškozeného, který uplatnil svůj nárok, může státní zástupce dohodnout s obviněným rozsah a způsob vyrovnání. Obecně totiž platí, že státní zástupce při tomto jednání dbá zájmů poškozeného, a to bez ohledu na jeho přítomnost či nepřítomnost. Je-li poškozený při jednání o dohodě o vině a trestu přítomen, vyjádří se především k rozsahu a způsobu náhrady náhrady jeho nároku. Z hlediska úspěšnosti uspokojení nároku poškozeného je důležité, aby došlo k jeho uplatnění nejpozději při prvním jednání týkajícího se dohody o vině a trestu. Uplatní-li poškozený svůj nárok dříve a k předmětnému jednání se osobně nedostaví, může náhradu do výše uplatněného nároku dohodnout s obviněným státní zástupce.⁶³

Postup pro sjednávání dohody o vině a trestu není bližším způsobem vymezen, avšak je možné jej odvodit z náležitostí týkajících se jejího obsahu (ustanovení § 175a odst. 6 trestní řád). Podstatnou náležitostí je zejména pravdivé prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek mající znaky trestného činu (ustanovení § 175a odst. 3 trestní řád).

---

⁶² Sjednání dohody o vině a trestu je vyloučeno pouze u zvlášť závažných zločinů, v řízení proti uprchlému a v řízení ve věci mladistvého, který nedovršil 18 let věku.

⁶³ ŠÁMAL, P. *Trestní řád II: Komentář*. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, § 175a odst. 5.

Ačkoliv je název tohoto právního institutu směřován vůči vině, ve skutečnosti obviněný v rámci sjednávání této dohody vinu nepřiznává.⁶⁴ Trestní řád v ustanovení § 175a odst. 7 in fine trestního řádu stavuje, že nebude-li dohoda o vině a trestu uzavřena, nebude ani v dalším řízení žádným způsobem přihlíženo k případnému prohlášení obviněného. Toto prohlášení bývá kritizováno zejména proto, že ze strany obviněného může jít „*pouze o chladné zvážení, jaké prohlášení mu zajistí výhody v trestním řízení.*“⁶⁵ Další podstatné náležitosti dohody o vině a trestu tvoří popis a právní kvalifikace stíhaného skutku, výměra a druh trestu, stejně jako způsob jeho výkonu a způsob výkonu trestu, dále také rozsah i forma náhrady.

Postup při samotném schvalování dohody o vině a trestu je poměrně složitou problematikou, kterou nelze pro účely této práce dostatečným způsobem postihnout v celé její šíři (blíže ustanovení § 314c odst. 2; § 314o až § 314s trestního řádu). Stručně lze uvést, že předseda senátu po předchozím podaném návrhu nařídí veřejné zasedání za účelem rozhodnutí o tomto návrhu, příp. dojde k nařízení předběžného projednání návrhu, nebo rozhodne o odmítnutí takového návrhu z důvodu závažných procesních vad. O sjednané dohodě o vině a trestu soud rozhoduje vždy jako o celku, nemůže tedy schválit či odmítnout pouze její část. Soudem schválenou dohodou o vině a trestu doručuje obviněnému, jeho obhájci a poškozenému, uplatnil-li svůj nárok řádně a včas, ve formě opisu státního zástupce. Poškozený může proti rozsudku soudu, jímž došlo ke schválení dohody o vině a trestu, podat opravný prostředek v podobě odvolání, a to do výroku týkajícího se nahrazení způsobené škody nebo vydání bezdůvodného obohacení plynoucího ze spáchaného trestného činu.

Pro poškozeného je z hlediska jeho nároku na náhradu újmy či vydání bezdůvodného obohacení důležité zejména to, že soud rozhoduje pouze v rozsahu uvedeném v dohodě o vině a trestu, s níž poškozený souhlasil. Nebylo-li však v rámci dohody o vině a trestu sjednáno, jakým způsobem by mělo dojít k náhradě újmy či vydání bezdůvodného obohacení, upozorní soud na tuto skutečnost státního zástupce. Soud následně postupuje jako ve standardním adhezním řízení.

Daný institut se v praxi příliš nepoužívá, přestože záměr tento odklon umožnit, byl myšlen zcela určitě dobře. Mám informace, že spíše se použije na menších městech, záleží hlavně na přístupu státního zástupce. Menší město dává naději, že se například státní zástupce dobře zná s obhájcem, a mohou spolu věc neformálně probrat. Jako další důvod nízkého využívání tohoto institutu vidím ve velmi rigidním a formálním vztahu mezi jednotlivými justičními složkami – tj. advokáti, policejní komisař, státní zástupce,

---

⁶⁴ Prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek, není chápáno jako doznání viny. Doznání se musí vztahovat na všechny znaky skutkové podstaty předmětného trestného činu, včetně zavinění. Již důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb. upozorňuje na faktický rozdíl mezi prohlášením obviněného, že spáchal předmětný skutek. Dále viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30.10.2008, sp.zn. 1 Skno 10/2008. Blíže viz též JELÍNEK, J. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související*. Bulletin advokacie, 2012; ZAORALOVÁ, P. *Dohodnutý trest aneb chybějící právní úprava sankcí v řízení o dohodě o vině a trestu*. Bulletin advokacie, 2016.

⁶⁵ JELÍNEK, J. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související*. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 22.

soudce. Zatímco např. ve Spojených státech je zcela běžné, že se advokát a státní zástupce sejdou v uzavřené místnosti a jednají o takové dohodě, v ČR je to nastaveno zcela jinak. Soudci i státní zástupci se bojí jít s advokátem i na oběd, nebo mít advokáta jako přítele na sociální síti, aby se nedostal do nějakého střetu zájmů nebo podjatosti.

9. Náhrada majetkové škody

Dle současné právní teorie a ustálené judikatury lze za majetkovou škodu označit skutečně vzniklou škodu spočívající ve zmenšení majetku poškozeného, ale dále i například představující ušlý zisk.⁶⁶ Dle ustanovení § 43 odst. 1 trestního řádu je majetkovou škodou taktéž myšleno kupříkladu i dlužné výživné ve spojitosti s trestným činem zanedbání povinné výživy. Oficiální policejní statistiky říkají, že se majetková škoda ve spojení s trestním jednáním pohybuje v posledních letech ve výši přibližně 20 miliard ročně.

Veškerá způsobená újma by měla být pachatelem co nejdříve nahrazena. Pokud toto neučiní dobrovolně nebo v rámci své snahy týkající se odklonů v trestním řízení, je možné uložit obviněnému tuto povinnost odsuzujícím rozsudkem či trestním příkazem. Procesněprávní předpoklady týkající se vydání rozhodnutí jsou řádné a včasné uplatnění nároku oprávněnou osobou, zároveň nesmí existovat překážka ve smyslu *res iudicata*.⁶⁷ Hmotněprávní předpoklady jsou zejména skutečnosti, dle kterých musí být existence majetkové škody řádně prokázána a zároveň se nesmí jednat o jednání již promlčené.

9.1. Existence a výše majetkové škody

Pravidelným předmětem dokazování v trestním řízení je právě vznik a výše škody, přičemž se nepřihlíží k tomu, zda poškozený uplatnil svůj nárok v rámci tohoto řízení. Povinností orgánů činných v trestním řízení je vždy v nebytném rozsahu dokazovat veškeré relevantní okolnosti, které pomohou stanovit následek trestného činu, stejně jako i výši způsobené škody.⁶⁸ Toto je dáno především významem podstatných informací pro kvalifikaci stíhaného protiprávního skutku, stejně jako pro případnou aplikaci odklonů a vydání správného rozhodnutí soudu o nároku poškozeného. Oproti civilnímu řízení poškozený v trestním řízení nenese důkazní břemeno vůči existenci škody a její výše.⁶⁹ Není-li znakem skutkové podstaty výše škody, *má obyčejně význam pouze z hlediska*

---

⁶⁶ Srov. ustanovení § 2952 občanský zákoník a DVORÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první. Obecná část*. Praha, Wolters Kluwer, 2013, s. 357,

⁶⁷ Judikatura považuje za překážku věci rozhodnuté i dohodu o narovnání učiněnou ve smyslu občanského práva. Touto dohodou zaniká závazek k náhradě škody z protiprávního činu a je nahrazen novým smluvním závazkem. Zároveň dle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13.2.2013, sp.zn. 7 Tdo 75/2013 platí, že „splnění nově vzniklého závazku nelze uplatňovat v adhezním řízení postupem podle ustanovení § 43 odst. 3 trestního řádu ani uložit výrokem soudu podle ustanovení § 228 odst. 1 trestního řádu, a to právě proto, že jde o smluvní závazek z dohody o narovnání, a nikoli o závazek z titulu náhrady škody způsobené trestným činem.“

⁶⁸ Ve světle posledních novelizací trestního řádu může být překvapivé, že není zmíněna nemajetková újma. Důvodová zpráva k zákonu č. 181/2011 Sb., stejně jako Komentář Šámala a kol., ohledně této problematiky mlčí.

⁶⁹ K otázce důkazního břemene poškozeného v trestním řízení srov. např. PÚRY, F. *Existuje důkazní břemeno v trestním řízení?* In FENYK, J. a kol. *Pocta Dagmar Císařové k 75. narozeninám*. Praha 2007, s. 110 a násl.

uplatněného nároku poškozeného na náhradu škody (...), je zjišťování a dokazování výše škody limitováno potřebami trestního stíhání a zásadou rychlosti řízení.⁷⁰

Navzdory výše uvedenému musí poškozený uplatňující svůj nárok na náhradu škody uvést důvody a výši tohoto nároku uplatňuje, což je povinen také řádně doložit. Pro označení důvodů požadovaného nároku přitom postačí pouhé odkázání na skutečnost, že škoda vznikla na základě předmětného protiprávního skutku. Výši škody lze označit přesnou částkou, nebo alespoň určitou minimální hodnotou, jestliže ji poškozený v době, kdy uplatňuje svůj nárok, dosud nezná. Je důležité dbát pozornosti v tom směru, že pouhé tvrzení poškozeného, že svůj nárok v budoucnu dodatečně vyčíslí, tedy bez jakéhokoliv uvedení minimální částky, nelze považovat za řádné uplatnění jeho nároku. Dostačující je však případ, kdy poškozený neuvádí konkrétní částku, ale obsahem jeho nároku jsou informace, „z nichž přesná výše jednoznačně vyplývá (např. uvedením bodového ohodnocení bolestného či ztížení společenského uplatnění).“⁷¹

Existenci a výši uplatňovaného nároku poškozeného na náhradu škody posuzuje soud s přihlédnutím k civilním hmotněprávním předpisům, a to konkrétně kupříkladu k občanskému zákoníku (především ustanovení § 2951 a násl. související s ustanovením § 2894 a násl. občanského zákoníku), ačkoliv může rozhodnout o kompenzaci pouze v peněžní podobě, nikoliv v jiné formě. Poškozený by měl vždy věnovat pozornost řádnému způsobu specifikace své požadované náhrady za způsobenou škodu, jelikož *soud nerozhoduje ultra petita partium*, tedy nepřizná poškozenému náhradu ve větší míře, než v jaké ji uplatnil, a to i když by tato vyšší suma byla v řízení řádně prokázána, toto však neplatí v případě, kdy poškozený svůj návrh řádně doplní. Moderační právo soudu lze tedy uplatnit pouze ve směru snížení požadované náhrady škody, konkrétně se tak děje kupříkladu z majetkových poměrů pachatele.

9.2. Kauzální nexus

Příčinná souvislost je obligatorním znakem skutkové podstaty konkrétního trestného činu, a to vždy ve vztahu existujícím mezi konkrétním jednáním pachatele a následkem trestného činu, nebo mezi jednáním pachatele a účinkem trestného činu. V rámci dokazování této spojitosti se zohledňuje několik zásad, jmenovat lze například teorii podmínky, umělou izolace trestněprávních jevů a gradaci příčinné souvislosti nebo teorii přerušení.⁷²

Pro konečné rozhodnutí o přiznání nároku poškozeného je tedy nutné jednoznačně prokázat, že tato škoda opravdu vznikla předmětným trestným činem, přičemž obžalovanému byla přiznána vina z jeho spáchání. Tato otázka totožnosti skutku nemusí být

⁷⁰ Komentář Šámala a kol., s. 1308.

⁷¹ Citováno z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2012, sp. zn. 6 Tdo 353/2012.

⁷² K příčinnému vztahu blíže viz např. Komentář Šámala a kol. (k trestnímu řádu), s. 2827 a násl., či Komentář Šámala a kol. k trestnímu zákoníku (ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník (EVK)*. 2. vydání. Praha, Nakladatelství C. H. Beck, 2012.), s. 126 a násl., či JELÍNEK J. a kol. *Trestní právo hmotné: Obecná část. Zvláštní část*. 3. vydání. Leges, Praha, 2013, s. 187 a násl.

vždy jednoduchou záležitostí, což mimo jiné prokazuje poměrně široká judikatura týkající se tohoto tématu. Z pohledu poškozeného není natolik důležité, zda dojde k projevu každé složky spáchaného skutku v rámci právní kvalifikace. Došlo-li v příčinné souvislosti se stíhaným jednáním k události, jež není uvedena v popisu skutku, kupříkladu z důvodu nenaplnění znaků skutkové podstaty uvedených v zákoně u konkrétního trestného činu, neznamená to, že o takovéto škodě nemůže být rozhodnuto vůbec v rámci adhezního řízení. Zároveň je důležité upozornit, že požadovaná příčinná souvislost mezi vzniklou škodou a spáchaným skutkem není splněna v situaci, kdy jsou určité následky zakládány jiným skutkem, který však není řešen v předmětném trestním řízení, a to i v případě, že s takovým skutkem i určitým způsobem souvisí.⁷³ Jako příklad lze uvést situaci, kdy si určitá osoba bez vědomosti této skutečnosti koupila kradené vozidlo, jež je následovně vráceno původnímu vlastníkovu (srov. ustanovení § 1110 a § 1111 občanský zákoník). Dané osobě sice vznikne určitá škoda jednáním prodávajícího, avšak nemůže v adhezním řízení žádat náhradu jemu vzniklé škody po pachateli, který je stíhán za trestný čin krádeže předmětného vozidla. Pro tuto osobu je možný způsob náhrady škody pouze skrze civilní žalobu proti prodejci, jež mu automobil prodal. Postavení poškozeného v trestním řízení ve věci trestného činu krádeže náleží totiž původnímu vlastníkovu vozidla, nikoliv kupujícímu předmětného vozidla. Pouze v případě, v němž by byl pachatel stíhán i za protiprávní jednání v podobě podvodného převodu automobilu, mohla by se v takovém řízení poškozená osoba domáhat náhrady škody. V souvislosti s popsanou problematikou Beranová navrhuje de lege ferenda provést změnu týkající se trestního řádu v tom směru, aby za poškozeného „*považován ten, komu byla skutkem způsobena škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se obviněný skutkem obohatil. V návaznosti na změnu definice poškozeného by měl zákonodárce upravit třetí odstavec tak, že poškozený je oprávněn navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obviněnému povinnost nahradit v penězích škodu nebo nemajetkovou újmu, jež byla poškozenému skutkem způsobena, nebo vydat bezdůvodné obohacení, které obviněný na jeho úkor skutkem získal.*“⁷⁴

9.3. Institut promlčení

Pro přiznání náhrady škody je dalším nutným předpokladem to, že nárok poškozeného nesmí být promlčen, konkrétně nesmí dojít ke vznesení oprávněné námitky promlčení v souvislosti s uplatněným nárokem poškozeného.⁷⁵ V souvislosti s institutem

⁷³ Srov. R II/1962 a R 2/1968-II. Sb.rozh.tr.

⁷⁴ BERANOVÁ, A. *Úvahy nad právní úpravou adhezního řízení de lege ferenda*. Trestněprávní revue č. 10/2016, s. 211 a násl.

⁷⁵ Promlčení má za následek oslabení práva. Uplyne-li marně promlčecí lhůta, povinnému subjektu zanikne povinnost splnit dluh a zároveň může vznést námitku promlčení. U soudu z důvodu uplatnění této námitky poté zaniká nárok oprávněného a toto jeho právo již nepoživá soudní ochrany. Srov. ustanovení § 609 a § 610 a násl. občanského zákoníku, resp. DVORÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první. Obecná část*. Praha, Wolters Kluwer, 2013, s. 405 a násl.

promlčení nároku je rozeznávána subjektivní a objektivní lhůta. Subjektivní lhůta je zákonem stanovena v délce tří let, přičemž její běh počíná dnem, kdy se poškozený dozví vzniku předmětné škody nebo se o tomto měl a mohl dozvědět (srov. ustanovení § 629 odst. 1 ve spojení s ustanoveními § 609, § 610 a § 619 občanského zákoníku). Objektivní lhůta činí deset let, byla-li však škoda způsobena úmyslně činí patnáct let, přičemž její běh počíná od doby, kdy škoda vznikla. Pro případy uplatnění nároků vzniklých v důsledku dotčení svobody, života nebo zdraví poškozeného se uplatňuje jen subjektivní lhůta (ustanovení § 636 odst. 3 občanského zákoníku).

Délka promlčecích lhůt je sice pevně stanovena zákonem, avšak posuzování jejich běhu není ve všech případech jednoduché a jednoznačné. Problematické může být určení nejen počátku běhu promlčení (srov. ustanovení § 619 až § 628 občanského zákoníku), ale i samotný průběh, zejména jeho stavění (srov. ustanovení § 645 až § 652 občanského zákoníku) a přerušení (srov. ustanovení § 639 v souvislosti s ustanoveními § 2053, § 640, § 653 občanského zákoníku). Z pohledu uplatnění nároku poškozeného je významné především ustanovení § 648 občanského zákoníku, které stanovuje, že uplatňuje-li věřitel v rámci promlčecí lhůty své právo u orgánu veřejné moci a pokračuje-li v zahájeném řízení, lhůta týkající se promlčení neběží. Dle ustanovení § 652 občanského zákoníku platí, že předmětná promlčecí lhůta neuplyne dříve než šest měsíců ode dne, kdy odpadla překážka bránící běhu promlčecí lhůty.⁷⁶

Je tedy zjevné, že otázka promlčení spojená se zánikem nároku náležícímu poškozenému má své jisté místo i v adhezním řízení. Vznese-li obviněný proti návrhu podaného ze strany poškozeného platnou námitku týkající se promlčení, soud o tomto nároku poškozeného vůbec nerozhodne, avšak za výjimečných okolností může soud námitku promlčení neakceptovat, jelikož ji shledá *contra bonos mores*.

Taktéž je důležité zmínit ustanovení § 2919 občanského zákoníku, které stanovuje, že je-li právo poškozeného na náhradu škody promlčeno, poškozený se může po škůdci domáhat toho, aby vydal to, co získal dle ustanovení upravující bezdůvodné obohacení. Došlo-li totiž k obohacení škůdce na úkor poškozeného činem protiprávního charakteru, je takovéto obohacení bezdůvodné i navzdory promlčení.

---

⁷⁶ K problematice stavení promlčecí doby v průběhu adhezního řízení viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.5.2006, sp. zn. 25 Cdo 2478/2004.

10. Nárok poškozeného na náhradu nemajetkové újmy

Ze strany poškozených je často využívána možnost náhrady nemajetkové újmy, avšak jedná se o poměrně nový právní institut. Hlavní specifikum nemajetkové újmy lze spatřovat v její subjektivní povaze, díky čemuž se těžko prokazuje její existence a požadovaná výše náhrady.

V obecné rovině není tato újma způsobena na majetku poškozeného, ale naopak vzniká zásahem do osobnosti a přirozených práv poškozeného. Zvláštní ochranu mají zejména život, zdraví, důstojnost, vážnost, čest a soukromí člověka, jeho projevy osobní povahy nebo právo žít v příznivém životním prostředí. V souvislosti s nápravou nemajetkové újmy občanský zákoník primárně zmiňuje odstranění závadného stavu a upuštění od neoprávněného zásahu odpovědnou osobou; odčinit nemajetkovou újmu je možné prostřednictvím přiměřeného zadostiučinění (srov. ustanovení § 2951 odst. 2 občanského zákoníku), a to ať už ve formě morální satisfakce (např. omluvou) nebo materiální satisfakce (např. peněžní kompenzací).⁷⁷

Trestní řád v oblasti adhezního řízení připouští oproti občanskému zákoníku pouze peněžní náhradu (srov. ustanovení § 43 odst. 3 trestního řádu). Určité druhy náhrad za zásah do osobnostních práv poškozeného (např. náhrada za ztížení společenského uplatnění) bývají v rámci trestního práva řazeny mezi náhradu škody, jedná-li se o nárok majetkového charakteru (např. náklady na léčení). Kupříkladu odčinění psychických útrap poškozeného, jeho bolesti nebo snížení společenského uplatnění neplynou ze zmenšeného majetku poškozeného, avšak vznikají narušením fyzické či duševní stránky poškozeného, a proto budeme dále vycházet z dělení civilního práva.

Jak již bylo zmíněno výše, soukromé právo řadí mezi nároky týkající se nahrazení újmy nemajetkového charakteru i peněžitou náhradu vyvažující nemajetkovou újmu způsobenou zásahem do zdraví poškozeného nebo ztížení společenského uplatnění. V obou uvedených případech je poškozený oprávněn v adhezním řízení požadovat peněžní náhradu⁷⁸ nehledě toho, k jaké kategorii uvedené nároky přísluší, a proto detailní rozbor této problematiky nepovažuji za podstatnou záležitost pro tuto svou práci. Pro kladné rozhodnutí soudního orgánu o podaném návrhu poškozeného, stejně jako i pro formální požadavky takového návrhu, platí obdobným způsobem to, co již bylo v předcházejících kapitolách i podkapitolách této mé práce uvedeno. Návrh tedy musí být podán řádně a včas oprávněnou osobou vůči konkrétně určené osobě, zároveň musí být tento návrh i podložený (viz výše a ustanovení § 43 odst. 3 trestního řádu). Existence a výše nemajetkové újmy musejí být dostatečným způsobem prokázány, stejně tak i kauzální nexus vůči

---

⁷⁷ DVOŘÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první. Obecná část*. Praha, Wolters Kluwer, 2013, s. 362.

⁷⁸V trestním řízení může nárok na náhradu nemajetkové újmy vznést pouze primární poškozený, přičemž toto právo nepřechází na jeho nástupce. K zániku práva na náhradu při újmě osobní povahy srov. též HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání*. Praha, Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1233 a násl.

projednávanému skutku. Pozornost musí být taktéž věnována problematice promlčení,⁷⁹ dále nesmí existovat jiná zákonná překážka pro vydání příslušného rozhodnutí (zejm. *res iudicata*). Od této chvíle se postup o vymáhání nemajetkové újmy příliš neliší od vymáhání ostatních již zmíněných nároků, a proto tímto odkazuji na předchozí podkapitoly této práce.

10.1. Ublížení na zdraví a nemajetková újma

Náhradu nemajetkové újmy v adhezním řízení můžeme spojit především s ublížením na zdraví, a to bez ohledu na to, zda k tomuto došlo prostřednictvím trestného činu proti životu a zdraví (vizte hlava I. trestního zákoníku), nebo jakýmkoliv jiným protiprávním skutkem. Újmu poškozeného lze vykompenzovat skrze peněžní zadostiučinění. Bolest i míra souvisejících psychických útrap je ryze individuální záležitostí každého člověka, jenž vyplývá nejen ze způsobu provedení daného protiprávního skutku a okolností jeho spáchání, rysů osobnosti poškozeného, apod. V soukromém právu obecně platí, že se výše náhrady nemajetkové újmy vyjadřuje s ohledem na zásadu slušnosti (ustanovení § 2958 občanského zákoníku), není-li možné tuto výši určit jinak.⁸⁰ Volná úvaha o výši náhrady újmy není v trestním řízení možná, stejně jako zde není možné ani analogické použití občanskoprávních procesních předpisů, které kupříkladu umožňují uzavřít smír.

Rozhodující trestní soud o nároku poškozeného vychází vždy z návrhu poškozeného, jelikož bez jeho existence nemůže být rozhodnutí vydáno (srov. ustanovení § 43 odst. 3 trestního řádu), přičemž tento návrh nemůže překročit, jak již bylo uvedeno. Ústavní soud v záležitosti náhrady nemajetkové újmy upozornil na to, že „*jedině pečlivé uvážení všech kritérií pro určení výše náhrady nemajetkové újmy umožní stanovit její adekvátní kompenzaci. Tvrzení a prokázání požadovaných skutečností přitom náleží poškozeným či jejich zmocněnci a soudy nemají povinnost prokazovat je nad rámec, který by byl v rozporu s požadavkem na rychlost a hospodárnost trestního řízení.*“⁸¹ Ovšem vždy platí, že soud odkáže poškozeného s jeho nárokem na náhradu nemajetkové újmy na občanskoprávní řízení či na jiný příslušný orgán a související řízení, nemá-li o tomto zcela jasný úsudek (ustanovení § 229 trestního řádu).

---

⁷⁹ Nárok na přiměřené zadostiučinění nemateriální újmy se promlčuje v tříleté subjektivní a desetileté objektivní lhůtě. Samotná osobnostní práva se nepromlčují.

⁸⁰ Výše bolestného a náhrady za snížení společenského uplatnění byly dříve vázány stanoveným bodovým ohodnocením (srov. vyhláška č. 440/2001 Sb., ve znění do 31.12.2013). S účinností nového občanského zákoníku byla tato koncepce pevné sazby opuštěna, aby mohly soudy dojít ke spravedlivé náhradě. Následně Nejvyšší soud za účelem zvýšení právní jistoty vydal Metodiku k náhradě nemajetkové újmy na zdraví. Má charakter nezávazného vodítka vytvořeného ve spolupráci se Společností medicínského práva, zástupci pojistitelů a ostatních souvisejících právnických a lékařských profesí. [Ke zmíněné Metodice blíže viz např. TOMEŠOVÁ, J. *Použití Metodiky Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví a znalecké posudky k nemajetkové újmě dle judikatury.*

⁸¹ Nález Ústavního soudu ze dne 9.8.2016, sp. zn. I. ÚS 3456/15.

10.2. Usmrcení nebo zvlášť závažné ublížení na zdraví a nemajetková újma

Došlo-li protiprávním skutkem ke způsobení úmrtí poškozeného, právo na odčinění způsobené újmy jeho smrti zaniká (srov. ustanovení § 2009 odst. 2 občanského zákoníku), pokud však již nedošlo k uplatnění nároků před příslušným orgánem. V takovém případě jsou uplatněné nároky součástí pozůstalosti a dědicové poškozeného jsou oprávněni pokračovat v již zahájeném řízení. Tato výjimka se však projevuje pouze v občanskoprávní řízení, jelikož trestní řád upravuje oblast přechodu práv náležících poškozenému ve věci nahrazení majetkové škody či vydání bezdůvodného obohacení, avšak vůči nemajetkové újmě nikoliv (srov. ustanovení § 45 odst. 3 trestní řád).

Především odčinění duševních útrap bývá častým nárokem ze strany pozůstalých, který má formu peněžité náhrady kompenzující jejich utrpení.⁸² K tomuto zmiňují již výše uvedené, tedy že náhrada bývá stanovena podle zásad slušnosti, nelze ji určit jinak, zároveň je však důležité myslet na to, že v rámci adhezního řízení není možné využít tuto volnou úvahu. V takovýchto případech proto soud často vychází ze samotného návrhu podaného poškozeným a při jakýchkoliv pochybnostech je oprávněn osobu poškozeného odkázat na civilní soud či jiný příslušný orgán.

Ustanovení § 2971 občanského zákoníku nelze také opomenout, jelikož přímo stanovuje, že škůdce nahradí nemajetkovou újmu tomu, kdo ji důvodně pocítuje ve formě osobního neštěstí. Toto ustanovení se využívá za zvláštních okolností, při nichž došlo ke způsobení předmětné újmy, zejména vznikla-li újma z hrubé nedbalosti, úmyslně či z jiné zvlášť zavrženíhodné pohnutky. Avšak tento způsob uplatňování náhrady není u adhezního řízení pravidlem, a to nejen díky problematickému dokazování samotné existence či výše takovéto újmy, ale taktéž v souvislosti s prokazováním příčinné souvislosti s projednávaným činem.

10.3. Zásah do jiných práv a nemajetková újma

Na základě definice nemajetkové újmy lze vyvodit, že poškozenému může vzniknout újma i jiným způsobem než pouze ublížením na zdraví. Například duševní mi útrapami, z nichž se může rozvinout dokonce i posttraumatická stresová porucha, trápí velké množství obětí protiprávních skutků (např. násilné trestné činy, trestné činy spáchané v sexuální oblasti apod.). Nemajetkovou újmu mohou rovněž způsobit útoky proti cti či dobré pověsti poškozeného, poškozování životního prostředí apod. V každém případě můžeme konstatovat, že se jedná o těžko posuzovatelné nároky, které často vy-

---

⁸² Nová civilní úprava zrušila pevně dané částky, které sloužily k odškodnění pozůstalých (srov. ustanovení § 444 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění do 31.12.2013), soudy tedy nejsou limitovány.

žadují účast osob se zvláštní odbornou specializací, a proto rozhodování o nich je mnohdy doprovázeno nejrůznějšími znaleckými posudky.

I v případě výše nastíněných zásahů je nutné případnou nemajetkovou újmu poškozenému odčinit finančním zadostiučiněním v přiměřeném poměru (srov. ustanovení § 2951 občanského zákoníku), přičemž k rozhodování o nich není třeba dle mého názoru znovu opakovat to, co již bylo výše popsáno. Na tomto místě jen doplním skutečnost, jakkoliv toto tvrzení může být ve své podstatě kontroverzní, že není zásadně vyloučen vznik nemajetkové újmy i u právnických osob. Uplatnění takového nároku právnickou osobou není zcela vyloučené ani v rámci adhezního řízení.

11. Náklady řízení a jejich náhrada

Úvodem je důležité zmínit, že rozhodování o nákladech řízení nemusí být vždy součástí adhezního řízení. Rozhodování o nároku poškozeného tvoří předmět adhezního řízení, avšak náklady řízení obecně nepředstavují újmu, která se nároku poškozeného týká. Tuto podkapitulu jsem do své práce zařadil z toho důvodu, jelikož i náklady vynaložené v trestním řízení mohou dle mého úsudku představovat pro poškozeného určitou formu škody.⁸³ Náklady řízení mohou představovat náklady týkající se zmocněnce, stejně tak i hotové výdaje nebo ztráta týkající se výdělků.

Nemajetní poškození, kteří díky úmyslnému trestnému činu utrpěli těžkou újmu na zdraví, mají nárok na právní pomoc zcela bezplatně, nebo za sníženou odměnu. Tohoto se může dožadovat pouze takový poškozený, jenž vznesl svůj nárok v řízení a jeho zastoupení zmocněncem je důvodné. Aby byla poškozenému přiznána bezplatná právní pomoc, musí o ni nejprve zažádat a osvědčit nedostatek vlastních finančních prostředků, následně o tomto rozhodne soudce v rámci přípravného řízení nebo předseda senátu. Nárok na poskytnutí bezplatné pomoci, a to bez jakéhokoliv splnění dalších podmínek, mají osoby, které jsou zvláště zranitelnou obětí nebo jsou mladší 18 let. Náklady na bezplatnou právní pomoc nese stát, stejně tak i v případě snížené odměny, nese část nákladů stát společně s poškozeným v určitém poměru.

Požadování náhrady nákladů účelně vynaložených k uplatnění nároku po odsouzeném je dalším právem náležitým poškozenému, avšak pouze za předpokladu, že byl tento nárok poškozenému alespoň částečně přiznán. Odsouzenému může být v rozsudku uložena povinnost nahradit náklady poškozeného, které mu vznikly při účasti v předmětném řízení. Dále lze dle autora M. Růžičky⁸⁴ k právům poškozeného s nárokem na určitou náhradu či vydání bezdůvodného obohacení zařadit i právo na to, aby na návrh poškozeného soud rozhodl o uložení povinnosti odsouzenému nahradit poškozenému zcela či částečně vynaložené náklady, a to i v případě, kdy nárok poškozeného nebyl soudem přiznán.

O nahrazení nákladů řízení vzniklých na straně poškozeného rozhoduje vždy soud samostatným usnesením, naopak o náhradě újmy se rozhoduje pouze odsuzujícím rozsudkem. Předmětné usnesení je vydáno na návrh poškozeného po právní moci odsuzujícího rozsudku, a to předsedou senátu soudu prvního stupně. Není-li však tento návrh podán do jednoho roku od právní moci odsuzujícího rozsudku, nárok poškozeného zaniká.

Výše popsaným usnesením je možné odsouzenému uložit povinnost nahrazení nákladů poškozeného vynaložených pro uplatnění nároku v rámci trestního řízení. Nedo-

---

⁸³ Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 28. 08. 2014, č. j. 6 Tdo 992/2014-17, vyjádřil názor, že: „Náklady poškozeného spojené s přibráním zmocněnce nelze považovat za součást škody, která byla způsobena trestným činem. Náklady vzniklé poškozenému v souvislosti s trestním řízením jsou majetkovou újmou svého druhu.“

⁸⁴ RŮŽIČKA, M., PŮRY, F., ZEZULOVÁ, J. *Poškozený a adhezní řízení v České republice*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 249.

šlo-li k přiznání nároku poškozeného v odsuzujícím rozsudku, a to ani částečně, je možné uložení povinnosti uhradit poškozenému náklady související s jeho účastí v trestním řízení, nebrání-li tomu okolnosti konkrétního případu (např. spoluzavinění poškozeného). V oblasti nedbalostních trestných činů je možné náhradu přiměřeným způsobem snížit, a to z důvodů majících zvláštní zřetel. Zejména se zohledňují povaha trestného činu nebo poměry poškozeného i odsouzeného, a to jak v osobní rovině, tak i v majetkové (ustanovení § 154 odst. 2 trestního řádu).

Tato kapitola by sama o sobě vydala na celou samostatnou práci, jelikož v praxi se objevují nejrůznější klíčky, jakým způsobem může advokát uplatnit své náklady, a to jak vůči pachateli, tak vůči státu (a to v několika různých rovinách – jak v rámci ustanovených věcí, tak proti ministerstvu spravedlnosti, ČAK atd.), dále po pojišťovnách, tak i po samotných poškozených.⁸⁵

---

⁸⁵ Blíže např. HERANOVÁ, Simona. *Odměna advokáta jako zmocněnce poškozeného v trestním řízení*. Bulletin advokacie, 5/2017.

12. Polská úprava dané problematiky

Dle polské úpravy může být poškozenou stranou fyzická i právnická osoba, jejíž právní zájem byl porušen či ohrožen trestným činem. Poškozeným může být i subjekt bez právní subjektivity např. státní či samosprávné instituce nebo jiný subjekt způsobilý k právním úkonům na základě zvláštních ustanovení právních předpisů. Za poškozeného se považuje i pojišťovna, pokud hradí škodu způsobenou trestným činem.

Návrh na příkaz k náhradě škody a újmy mohou do konce hlavního líčení podat poškozený a prokurátor. Během řízení však nemůže práva poškozeného vykonávat osoba, která ve stejném případě vystupuje jako obviněný. Není-li poškozený fyzickou osobou, jedná jeho jménem oprávněný orgán. Nezletilé osoby či osoby zcela nebo částečně nezpůsobilé zastupuje její právní zástupce. V případě, kdy je poškozený nezpůsobilý vykonávat svá práva z důvodu věku či zdravotního stavu, vykonává je osoba, v jejíž péči poškozená osoba je. U trestných činů proti zaměstnancům mohou práva poškozeného vykonávat i orgány Národního inspektorátu práce. V případě smrti poškozeného přechází jeho práva na jeho nejbližší příbuzné nebo vyživované osoby. Orgán, který vede řízení, poučí příbuzné osoby o jejich právech.

U trestných činů stíhaných z moci úřední může poškozený vystupovat jako pomocný prokurátor vedle prokurátora, nebo i namísto něj. V případě, kdy obžalobu podá prokurátor, může poškozený do začátku hlavního líčení prohlásit, že bude jednat jako pomocný prokurátor. Odvolání obžaloby prokurátorem nezabavuje pomocného žalobce jeho práv. Poškozený, který však nevyužil právo pomocného prokurátora, může do 14 dnů ode dne, kdy byl informován o zpětvzetí obžaloby prokurátorem, prohlásit, že se do řízení připojuje jako pomocný prokurátor. Pomocný prokurátor, který stáhl obvinění, se nemůže znovu zapojit do řízení. Není-li prokurátor v řízení zapojen, soud mu oznámí, že pomocný prokurátor stáhl obžalobu. Řízení se zastaví, pokud se prokurátor nepřipojí k obvinění do 14 dnů od přijetí oznámení. Pomocnému prokurátorovi, který neumí polsky, se doručí překlad rozhodnutí. Pokud se proti rozhodnutí nelze odvolat a pomocný státní zástupce souhlasí, postačí přeložené rozhodnutí o ukončení řízení jen oznámit. Smrt pomocného prokurátora nezastaví řízení, mohou se připojit k řízení jeho nejbližší příbuzní nebo vyživované osoby.

Je-li vydáno rozhodnutí o odmítnutí zahájení řízení nebo zastavení řízení, může poškozený do 1 měsíce od doručení takového rozhodnutí podat obžalobu u soudu. Obžaloba by měla být sepsána prokurátorem. Jakákoliv jiná poškozená osoba stejným trestným činem se může připojit k řízení do doby hlavního líčení. Prokurátor se může kdykoliv připojit k zahájenému řízení obžalobou pomocného prokurátora. Za těchto okolností je trestný čin stíhán z moci úřední a poškozená strana, která podala obžalobu, požívá práv pomocného prokurátora. K odvolání obžaloby státním zástupcem je nutný souhlas poškozené strany, která obžalobu podala.

Soudní orgán může omezit počet pomocných prokurátorů, je-li to nutné k zajištění správného průběhu řízení. Soud rozhodne, že pomocný prokurátor se nemůže řízení účastnit, pokud je již počet naplněn, nebo v případě, kdy se zjistí, že není oprávněnou osobou či jeho obžaloba nebo prohlášení o připojení k řízení byly podány po uplynutí lhůty. Proti rozhodnu-

tí soudu, které se týká pomocného žalobce, nelze podat odvolání. Pomocný prokurátor, který se neúčastní řízení, může do 7 dnů od doručení rozhodnutí písemně předložit soudu své vyjádření.

Poškozený může podat žalobu jako soukromý žalobce v případech týkajících se trestných činů stíhaných na základě soukromého obvinění. Jakákoliv jiná poškozená osoba stejným trestným činem se může do řízení připojit do zahájení doby hlavního líčení.

Pokud to vyžaduje veřejný zájem, zahájí nebo připojí prokurátor jakékoliv řízení, které je předmětem soukromého obvinění; toto řízení poté probíhá z úřední moci. Pokud prokurátor následně vezme své obvinění zpět, získá poškozený práva soukromého žalobce. Poškozený, který nepředloží obžalobu, může ve lhůtě 14 dnů ode dne, kdy mu bylo oznámeno, že prokurátor zrušil obvinění, podat obžalobu nebo prohlášení, že bude podporovat obžalobu jako soukromý žalobce. Pokud toto prohlášení neučiní, soud řízení zastaví. Soukromému žalobci, který neumí polsky, se doručí překlad rozhodnutí. Pokud se proti rozhodnutí nelze odvolat a soukromý žalobce souhlasí, postačí přeložené rozhodnutí o ukončení řízení jen oznámit. V případě smrti soukromého žalobce se řízení zastavuje a jeho příbuzní či závislé osoby mohou převzít jeho práva. Pokud oprávněná osoba ve lhůtě 3 měsíců od smrti soukromého žalobce neučiní převzetí práv zesnulého, soud řízení zastaví.⁸⁶

---

⁸⁶ Blíže viz The Code of Criminal Procedure z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. tłum. gb Nr 89, poz. 555).

13. Patnáct modelových (skutečných) případů z praxe

V této stěžejní, praktické části práce, bych rád popsal 15 skutečných případů, které jsem v praxi osobně řešil. Domnívám se, že reálný popis těchto případů, kdy každý je zcela jiný, může studentům lépe pomoci v orientaci v dané problematice pro účely reálného, praktického uplatnění. Na začátku každého případu je následující tabulka, která má za účel rychlou orientaci o základních atributech daného případu:

a) rok začátku kauzy:

b) rok ukončení kauzy: /dosud nerozhodnuto

c) stíhané skutky:

d) zda se pachatel doznal: ano/ne

e) zda byl pachatel odsouzen: ano/ne podmíněně/nepodmíněně

f) zda soud uložil nahradit škodu: ano/ne zda byla škoda reálně uhrazena: ano/ne

g) soud projednávající věc v 1. stupni:

Následuje popis dané kauzy, kde kombinuji jak popis dané kauzy, tak ze spisu vytahuji i vyjádření jak svá (zejména návrh), tak soudu (zejména rozsudek), případně policejního orgánu či státního zástupce. Někde nechybí ani odkaz na článek v médiích. Jeden případ je dokonce můj osobní, kde jsem tedy nevystupoval jako zmocněnec, ale přímo jako poškozený.

13.1. poškozená Kamila P.

a) rok začátku kauzy: 2017

b) rok ukončení kauzy: 2018

c) stíhané skutky – zločin vydírání dle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku, přečin porušování domovní svobody dle § 178 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku, přečin poškození cizí věci dle § 228 odst. 1 trestního zákoníku, přečin nebezpečného vyhrožování dle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku

d) zda se pachatel doznal: ne

e) zda byl pachatel odsouzen: ano - podmíněně

f) zda soud uložil nahradit škodu: ano   zda byla škoda reálně uhrazena: ano

g) soud projednávající věc v 1. stupni: Okresní soud Plzeň - jih

Dne 01. 01. 2017 přivedl pachatel Jindřich P., bývalý manžel poškozené, který byl pod vlivem alkoholu, syna do bytu poškozené, přičemž zamezil uzavření dveří od jejího bytu a vešel dovnitř bez svolení poškozené, zároveň ze své tašky vytáhl filcovací nůž a napřáhl jej na poškozenou. Přitom jí řekl, že ji podřeže, pokud se k němu nevrátí. Poškozená se snažila dveře od svého bytu otevřít, což se jí nepodařilo, a opakovaně pachatele vyzývala k tomu, aby její byt opustil. Pachatel však její výzvy neuposlechl a tak poškozená chtěla přivolat policii, ani toto však nepřimělo pachatele odejít z bytu poškozené. Pachatel chtěl následně zjistit, kdo se nachází v obývacím pokoji poškozené, kam vešel s nožem v ruce a probodl jím obrazovku notebooku, čímž předmětný nůž ohnul. Tento nůž odhodil do chodby a ze své tašky si vzal druhý nůž, tentokrát lovecký, kterým probodl mobilní telefon poškozené, kterým chtěla přivolat policii. Svědkem celého tohoto jednání byl nezletilý syn pachatele a poškozené, který se snažil svého otce slovně přesvědčit, aby ukončil toto své jednání vůči jeho matce. Nakonec pachatel vzal oba své nože a byt opustil. V poškozené však tímto jednáním vzbudil obavu o svůj život a zdraví, a proto posléze přivolala policii, která se tímto případem začala zabývat.

Poškozené vznikla výše uvedeným jednáním pachatele majetková škoda na poškozeném notebooku ve výši 6.000,- Kč a na mobilním telefonu 1.000,- Kč. Jako právní zástupce poškozené jsem taktéž uplatnil nárok na náhradu nemajetkové újmy ve výši 10.000,- Kč, která poškozené vznikla v souvislosti s jednáním obviněného.

V rámci řízení byly provedeny výsledky svědků a taktéž znalecké posudky v oboru psychologie, školství a kultura, dále v oboru zdravotnictví, dětská psychologie, a kybernetiky, odvětví výpočetní technika. Z tohoto se prokázalo agresivní chování pachatele vůči poškozené již v době manželství, k jejich dětem obvykle agresivní nebyl a běžně ani svého syna nepřebíral v podnapilém stavu.

Soud vyhodnotil výpověď obžalovaného Jindřicha P a jeho obhajobu, kdy tvrdil, že vůči poškozené nejednal agresivně, připustil jen poškození notebooku a mobilního telefonu, jako ryze účelovou vedenou snahou obžalovaného vyvinut se ve vztahu ke zločinu vydírání, porušování domovní svobody a přečinu nebezpečného

vyhrožování. Trestnou činnost podle názoru soudu mimo jiné prokazují výhružné SMS, které poškozená od obžalovaného dostávala, a taktéž přehledy volání přijatých hovorů podporují výpověď poškozené a ostatních rodinných příslušníků, kteří hovořili o agresivním chování obžalovaného vůči poškozené.

Soud tedy na základě veškerých důkazů rozhodl, že obžalovaný Jindřich P. je vinen ze zločinu vydírání dle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku, přečin porušování domovní svobody dle § 178 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku, přečin poškození cizí věci dle § 228 odst. 1 trestního zákoníku, přečin nebezpečného vyhrožování dle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku, a odsoudil ho dle § 175 odst. 2 trestního zákoníku za použití § 43 odst. 1 trestního zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody k trvání 30 měsíců, přičemž podle § 81 odst. 1 trestního zákoníku, § 84 trestního zákoníku a § 85 odst. 1 trestního zákoníku se výkon tohoto trestu podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 40 měsíce za současného vyslovení dohledu. Soud toto odůvodnil s tím, že pachatel byl dosud trestně bezúhonný, avšak vzhledem ke spáchání více trestných činů je nutné monitorovat, zda pachatel povede řádný život. Zároveň mu soud uložil povinnost zdržení se požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek dle § 48 odst. 4 písm. h) trestního zákoníku.

K nemajetkové újmě v navrhované částce 10.000,- Kč soud uvedl, že je zřejmé, že poškozená musela pociťovat příkoří ve své osobní sféře díky jednání obžalovaného, a proto uložil obžalovanému povinnost tuto částku poškozené uhradit.

Zároveň byl soudem uložen také trest propadnutí věci dle § 70 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, a to 1 ks filetovacího nože a 1 ks loveckého nože.

Při úvaze o druhu a výměru výše uvedených trestů soud vycházel zejména z podstatných okolností, kterými byly provedení činu, jeho následky a osoba pachatele. Soud vzal v úvahu také nižší intenzitu násilí, když na poškozenou „pouze“ mířil nožem, ale zároveň zohlednil i to, že poškozená byla snazší obětí pro obžalovaného díky jejím osobnostním rysům (což bylo prokázáno znaleckým posudkem).⁸⁷

13.2. poškozená Monika D.

a) rok začátku kauzy: 2019

b) rok ukončení kauzy: 2020

---

⁸⁷ Blíže viz rozsudek Okresního soudu Plzeň-jih č.j. 2 T 31/2017-447 ze dne 5. 10. 2017.

c) stíhané skutky – přečin ohrožování dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku

pokračující zvlášť závažný zločin pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku,

přečin soulože mezi příbuznými podle § 188 trestního zákoníku

d) zda se pachatel doznal: ne

e) zda byl pachatel odsouzen: ne

f) zda soud uložil nahradit škodu: ne

g) soud projednávající věc v 1. stupni: Krajský soud v Plzni

V tomto případě jsem byl kontaktován matkou poškozené Moniky D. prostřednictvím neziskové organizace Bílý Kruh. Jednalo se o situaci, kdy byla podána obžaloba na otce Moniky D. pro spáchání následujících stručně popsanych skutků.

V době od roku 2012 do roku 2014 měl otec Moniky D. pouštět před ní porno a v úmyslu se sexuálně uspokojit ji svlékat a osahávat na těle, přičemž v té době byla Monika D. nízkého věku. Dále od roku 2014 do 05. 02. 2019 měl nutit nezletilou Moniku D k pohlavnímu styku, a vyhrožovat jí, že pokud mu nebude po vůli, zabije její matku a Monika D. půjde do dětského domova, kdy na zesílení těchto pohrůzek vedle sebe pokládal nůž a tahal ji za vlasy.

Na základě výše uvedeného měl otec Moniky D. spáchat přečin ohrožování dítěte dle § 201 odst. 1 písm. a), odst. 3. písm. a), b) trestního zákoníku, dále zvlášť závažný zločin pohlavního zneužití dle § 187 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku, a přečin soulože mezi příbuznými dle § 188 trestního zákoníku.

V této věci jsem jako zmocněnec poškozené uplatnil náhradu nemajetkové újmy ve výši 100.000,- Kč, která vznikla v souvislosti s výše popsáním jednáním obviněného.

Během řízení proběhl výslech řady svědků od přátel Moniky D. o bývalé i současné přítelkyně otce Moniky D. Stejně tak byly provedeny i znalecké posudky, a to například z oblasti psychiatrie - sexuologie, kriminalistiky - biologie. Přičemž soud dospěl k tomu, že z hodnocení důkazní situace vyplývají důvodné pochybnosti o tom, zda se výše uvedené jednání, pro něž byla podána obžaloba na otce Moniky D, kdy soud dospěl k závěru k takovému závěru, že obžalovaného obžaloby zprostil.

V návaznosti na zprošťující výrok v této věci byla poškozená Monika D. podle § 229 odst. 3 trestního řádu odkázána, prostřednictvím mého právního zastoupení, se svým nárokem na nemajetkovou újmu v penězích na řízení ve věcech občanskoprávních.⁸⁸

Daná kauza proběhla v médiích, příslušný článek v příloze č. 1.

13.3. poškozená Monika V.

a) rok začátku kauzy: 2018

b) rok ukončení kauzy: 2019

c) stíhané skutky – znásilnění dle § 185 odst. 1, odst. písm. a) trestního zákoníku

d) zda se pachatel doznal: ne

e) zda byl pachatel odsouzen: ne

f) zda soud uložil nahradit škodu: ne   zda byla škoda reálně uhrazena: ne

g) soud projednávající věc v 1. stupni: Krajský soud v Plzni

Dne 11. 08. 2017 přijela poškozená se svědkyněmi na Hracholuskou přehradu do kempu z důvodu tzv. rozlučky se svobodou. V rámci této rozlučky plnila poškozená různé úkoly, které pro ni připravily svědkyně, přičemž při plnění těchto úkolů přišla do kontaktu s obžalovaným. Během večera poškozená konzumovala alkoholické nápoje a později v podnapilém stavu usnula na pokoji, kam ji dovedly její svědkyně. Obžalovaný pozdě večer vstoupil do ložnice, kde spala poškozená a svědkyně. lehl si vedle poškozené a poté mezi nimi došlo k souloži. Ještě během tohoto vstoupila do pokoje svědkyně H. a hlasitě oslovila poškozenou, obžalovaný z pokoje odešel. Poškozená se poté probudila a nabyla přesvědčení, že byla znásilněna a přivolala policii.

V tomto případě měla trestnost obžalované spočívat v tom, že využil bezbrannosti poškozené, aby s ní měl pohlavní styk. Bezbrannost přitom spočívala v tom, že se poškozená nacházela v hlubokém spánku a byla ovlivněna alkoholem. Následná obhajoba obžalovaného spočívala v tvrzení, že poškozená s ním souložila dobrovolně, byla aktivní, objímala jej, líbala, pomáhala se svlékáním a tudíž nemohl dovést, že je silně podnapilá či spí.

---

⁸⁸ Blíže viz rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 3.12.2019 č. j. 3 T 4/2019-620.

Jako zmocněnec poškozené jsem uplatnil nárok na náhradu nemajetkové újmy ve výši 30.000,- Kč, která vznikla v souvislosti s jednáním obžalovaného. Poškozená měla tuto částku v úmyslu následně rozdělit mezi subjekty, které jí pomáhaly, tedy Bílý kruh bezpečí, z.s. a její zmocněnec.

Soud považoval v řízení za prokázané, že poškozená okamžitě reagovala na podnět v podobě světla a hluku, na oslovení svědkyní H. a také s ní komunikovala. Z tohoto soud vyvodil, že poškozená se v okamžiku těsně po skončení soulože jevila jako probuzená. Naopak nebylo prokázáno, že poškozená byla v bezvládném stavu, ať už pro opilost či z důvodu hlubokého spánku. Důležitým důkazem byla výpověď znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, která uvedla, že člověk v tomto stavu může jednat na základě navyklých stereotypů. Navenek se toto jednání může jevit jako vědomé, ale přitom je ovlivněno podvědomím.

Soud v odůvodnění uvedl, že není podstatné, jaký byl objektivní stav poškození, ani jak vnímala realitu. Pro uznání viny je nutné prokázat, že obžalovaný byl s takovým stavem poškozené alespoň srozuměn. O tom však i po provedení dokazování přetrvávají důvodné pochybnosti, a proto chybí znak trestného činu - zavinění.

Krajský soud v Plzni rozhodl tak, že obžalovaný se podle § 226 písm. b) trestního řádu zprošťuje obžaloby. Současně odkázal poškozenou s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.⁸⁹

Daná kauza proběhla v médiích, příslušný článek v příloze č. 2.

13.4. poškození Zdeněk V. a Václav Ř.

a) rok začátku kauzy: 2017

b) rok ukončení kauzy: dosud nepravomocné

c) stíhané skutky –

d) zda se pachatel doznal: ne

e) zda byl pachatel odsouzen: ano - podmíněně

f) zda soud uložil nahradit škodu: ne (příznána již v civilním řízení)

zda byla škoda reálně uhrazena: ne

g) soud projednávající věc v 1. stupni: Okresní soud Plzeň – město

---

⁸⁹ Blíže viz rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 28.3.2019 č. j. 5 T 10/2018-433.

Obžalovaný Jiří N. pod záminkou získání finanční hotovosti potřebné na vydání knih postupně vylákal sbírky známek v celkové hodnotě 154 002 Kč s tím, že tyto podle dohody s poškozeným prodá a následně poškozenému vrátí výše uvedenou finanční hotovost, kdy takto od poškozeného převzal sbírky známek oproti podpisu směnek, a to - dne 04.07.2011 oproti podpisu směnky na částku ve výši 25 086 Kč, - dne 08.07.2011 oproti podpisu směnky na částku ve výši 40 324 Kč, - dne 12.07.2011 oproti podpisu směnky na částku ve výši 9 510 Kč, - dne 24.07.2011 oproti podpisu směnky na částku ve výši 26 316 Kč, - dne 27.07.2011 oproti podpisu směnky na částku ve výši 8 800 Kč, - dne 05.08.2011 oproti podpisu směnky na částku ve výši 13 691 Kč, - dne 08.08.2011 oproti podpisu směnky na částku ve výši 6 772 Kč, - dne 17.08.2011 oproti podpisu směnky na částku ve výši 16 171 Kč, - dne 22.08.2011 oproti podpisu směnky na částku ve výši 7 332 Kč, kdy všechny výše uvedené směnky vystavené na celkovou částku ve výši 154 002 Kč byly splatné ke dni 30.09.2011, k tomuto datu obžalovaný dlužnou částku ani zčásti neuhradil.

Obžalovaný uzavřel smlouvu o odkoupení výše uvedených směnek v celkové hodnotě 154 002 Kč, kterou se oproti vydání směnek zavázal poškozenému uhradit dlužnou částku formou 22 pravidelných měsíčních splátek ve výši 7 000 Kč se splatností první splátky ke dni 20.05.2012, kdy po úhradě částky 2 Kč v hotovosti v den podpisu smlouvy, přičemž obžalovaný neměl od počátku v úmyslu dlužnou částku poškozenému řádně vrátit, když nejprve v termínu splatnosti vystavených směnek nesplatil žádnou z nich, a to ani zčásti, a posléze od počátku nehradil sjednané měsíční splátky dluhu, dlužnou částku poškozenému nevrátil do současné doby a přitom si byl od počátku vědom skutečnosti, že tak nebude schopen učinit s ohledem na jeho tíživou finanční situaci, kdy byl v platební neschopnosti, kdy část dluhů byla po obžalovaném již vymáhána v exekučních řízeních, která proti němu byla v dané době vedena, čímž způsobil poškozenému Václavu Ř. škodu v celkové výši 154 000 Kč, tedy sebe obohatil tím, že uvedl jiného v omyl a zamlčel podstatné skutečnosti, a způsobil tak na cizím majetku větší škodu. Vzhledem k tomu, že obžalovaný dlužnou částku nesplatil, byla na něho podána poškozeným žaloba a pravomocným rozsudkem soudu mu byla uložena povinnost uhradit poškozenému dlužnou částku včetně příslušenství, což však neučinil, proto po něm byla vymáhána formou exekučního řízení.

Dne 22.09.2013 v Plzni obžalovaný uzavřel v úmyslu získat majetkový prospěch od poškozeného Zdeňka V. jakožto s věřitelem smlouvu o půjčce ve výši 100 000 Kč, jíž se zavázal splatit ke dni 01.12.2014, přičemž finanční hotovost mu poškozený převedl na bankovní účet předem již ke dni 22.08.2013, kterou obžalovaný následně postupně vybral a použil pro svou potřebu, avšak v termínu splatnosti zapůjčené finanční prostředky poškozenému nevrátil, a to i přes opakované výzvy. Tohoto jednání se obžalovaný dopustil přesto, že si byl od počátku vědom skutečnosti, že zapůjčenou částku nebude schopen ve stanoveném termínu, ani později vrátit, a to s ohledem na jeho tíživou finanční situaci, kdy byl v platební neschopnosti, kdy část dluhů byla po obžalovaném již vymáhána v exekučních řízeních, která proti němu byla v dané době vedena, čímž způsobil poškozenému Zdeňku V. škodu ve výši 100 000 Kč, tedy sebe obohatil tím, že uvedl jiného v omyl a zamlčel podstatné skutečnosti, a způsobil tak na cizím majetku větší škodu, čímž spáchal přečin podvodu podle § 209 odst. 1,3 tr. zákoníku, a přečin podvodu podle § 209 odst. 1,3 tr. zákoníku. Obžalovaný přitom ve své výpovědi v hlavním líčení vedeném u Okresního soudu Plzeň-město popřel, že by se dopustil stíhané trestné činnosti.

V této trestní věci Okresní soud Plzeň-město rozhodl rozsudkem dne 11.09.2019 tak, že obžalovaný byl odsouzen podle § 209 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 13 měsíců, přičemž se výkon tohoto trestu podmíněně odložil na zkušební dobu 18 měsíců. Proti tomuto se obžalovaný odvolal.

Napadený rozsudek byl Krajským soudem v Plzni dne 22.01.2020 zrušen v celém rozsahu a věc byla vrácena okresnímu soudu. Krajský soud v Plzni mu přitom uložil provést opětovný výslech svědka – poškozeného Václava Ř., doplnit obsah hlavního líčení, opatřit a provést k důkazu příslušné spisy okresního soudu, dále opatřit a provést k důkazu příslušné rejstříkové spisy Krajského soudu v Plzni, vyzvat obžalovaného k předložení publikace Monografie a v neposlední řadě opatřit rejstříky trestů a opisy evidence přestupků poškozených a svědkyně Ř. 2. Po provedeném dokazování, které soud doplnil, v hlavním líčení zjistil a měl za prokázaný skutkový stav. Vzhledem ke skutečnosti, že rozsudek byl zrušen toliko z podnětu odvolání obžalovaného, byl popis skutku upraven toliko ve prospěch obžalovaného, když soud nemůže činit nová skutková zjištění v neprospěch obžalovaného.

V novém řízení soud při rozhodování o druhu a výši trestu vycházel především z ustanovení § 38 a § 39 odst. 1 trestního zákoníku, podle kterého je z hlediska stanovení druhu a výměry trestu rozhodná zejména povaha a závažnost činu, daná především způsobem provedení činu, jeho následky a osobou pachatele.

Obžalovaný byl ohrožen úhrnným trestem ve smyslu § 43 odst. 1 trestního zákoníku za trestný čin podle § 209 odst. 3 trestního zákoníku trestní sazbou v rozpětí 1-5 let. Soud obžalovanému uložil trest při samé spodní hranici zákonné trestní sazby a s ohledem na polehčující okolnost dosavadního vedení řádného života, soud uložený trest podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání toliko 18 měsíců. Takto uložený trest považoval soud za přiměřený a výchovný.⁹⁰

13.5. poškozená Michaela M.

a) rok začátku kauzy: 2013

b) rok ukončení kauzy: 2015

c) stíhané skutky –

zvláště závažný zločin pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku,

zvláště závažný zločin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku,

přečin svádění k pohlavnímu styku podle § 202 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku,

d) zda se pachatel doznal: ne

e) zda byl pachatel odsouzen: ano - nepodmíněně

f) zda soud uložil nahradit škodu: ano   zda byla škoda reálně uhrazena: ne

g) soud projednávající věc v 1. stupni: Krajský soud v Plzni

V dané věci jsem byl soudem ustanoven jako zmocněnec poškozené a jednalo se v roce 2013 o můj první případ zastupování poškozené strany v trestním řízení.

Přestože návrh na uplatnění nemajetkové škody byl nakonec na dvě strany A4, psal jsem ho celou noc, protože v té době bylo třeba dobře prověřit tehdejší

---

⁹⁰ Blíže viz rozsudek Okresního soud Plzeň-město sp. zn. 7 T 13/2019 ze dne 12.8.2020.

úpravu a nic neopomenout. I přesto jsem nakonec až při závěrečné řeči tento návrh tento ještě správně modifikoval tak, aby mu mohlo být vyhověno.

Daná kauza začala nejprve u Okresního soudu Plzeň-sever, nicméně vzhledem k závažnosti projednávaných skutků byla věc nakonec postoupena Krajskému soudu v Plzni. Ten věc znovu projednal a sám rozhodl rozsudkem, který dodnes často připomínám jako vzorový.⁹¹

V daném rozsudku soud konstatuje, že v projednávané věci požadovala – prostřednictvím soudem ustanoveného zmocněnce – nezletilá poškozená Michaela M. finanční satisfakci, po obžalovaném žádala úhradu částky 80.000,- Kč. Svůj nárok původně výslovně označila jako náhradu škody, sestávající jednak z bolestného, jednak ze ztížení společenského uplatnění. Posuzování takto uplatněného nároku na náhradu škody na zdraví by se řídilo ustanovením § 444 odst. 1, odst. 2 dřívějšího občanského zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb., účinný do 31. 12. 2013), poněvadž stíhané skutky se staly v období spadajícím do let 2012 a 2013, tedy za účinnosti dřívějšího občanského zákoníku, a podle § 3028 nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012) platí, že tímto zákoníkem se řídí práva a povinnosti vzniklé teprve ode dne nabytí jeho účinnosti, ve spojení s vyhláškou Ministerstva zdravotnictví č. 440/2001 Sb. V této souvislosti je namístě poznamenat, že pro určení výše bolestného a ztížení společenského uplatnění by bylo třeba opatřit lékařský znalecký posudek či lékařské odborné vyjádření, přičemž takové doplnění dokazování by zjevně přesáhlo potřeby trestního řízení. V rámci své závěrečné řeči ovšem zmocněnec nezletilé poškozené konstatoval, že nezletilá poškozená žádá výše označenou částku jako náhradu nemajetkové újmy, tedy změnil právní důvod, o který se požadavek na zaplacení této částky opírá (trestní řád ve svém § 43 odst. 1 rozlišuje škodu na zdraví, majetkovou škodu, nemajetkovou újmu a bezdůvodné obohacení, obdobně § 43 odst. 2 trestního řádu činí rozdíl mezi škodou, nemajetkovou újmu a bezdůvodným obohacením). Podle názoru soudu přitom žádné ustanovení trestního řádu nevyklučuje, aby poškozený, pokud svůj peněžitý požadavek vůči obžalovanému v rámci trestního řízení uplatní řádně a včas ve smyslu § 43 odst. 3 trestního řádu, v dalším průběhu řízení změnil právní důvod, na němž je tento požadavek založen. Z výše uvedených důvodů soud žádost nezletilé poškozené, aby obžalovanému byla uložena povinnost zaplatit jí

---

⁹¹ Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 21.8.2015 sp. zn. 34 T 8/2015.

výše specifikovanou částku, pokládal za návrh na náhradu nemajetkové újmy. Je zřejmé, že jednání, jimiž byl obžalovaný uznán vinným, nezletilá poškozená musela pociťovat ve své osobní sféře jako příkoří, tedy jako nemajetkovou újmu. Je proto namístě, aby jí za takovou újmu byla poskytnuta peněžité náhrada. Se zřetelem na věk nezletilé poškozené, povahu a dobu páchání stíhaných skutků i majetkové poměry obžalovaného soud považuje za přiměřenou výši této náhrady částku 40.000,--Kč. Proto jí nezletilé poškozené při aplikaci ustanovení § 228 odst. 1 trestního řádu přiznal. Se zbytkem uplatněného nároku na náhradu nemajetkové újmy byla nezletilá poškozená postupem podle § 229 odst. 2 trestního řádu odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Rozsudek byl dán k exekučnímu řízení, které dosud bezúspěšně trvá.

13.6. poškozená Hana V.

a) rok začátku kauzy: 2019

b) rok ukončení kauzy: 2020

c) stíhané skutky – § 185 odst. 1 trestního zákoníku, § 353 odst. 1 trestního zákoníku

d) zda se pachatel doznal: ne

e) zda byl pachatel odsouzen: ne

f) zda soud uložil nahradit škodu: ne   zda byla škoda reálně uhrazena: ne

g) soud projednávající věc v 1. stupni: odloženo policejním orgánem pro nedostatek důkazů

Dne 04. 05. 2019 se měl dopustit podezřelý Aleš Č. přečinu nebezpečného vyhrožování dle § 353 odst. 1 trestního zákoníku a přečinu znásilnění dle § 185 odst. 1 trestního zákoníku tím, že měl Hanu V. nutit násilím k orálnímu sexu, avšak přes odpor poškozené se mu toto nepodařilo, a zároveň jí měl vyhrožovat zabitím a napadnout fyzicky údery pěstí po celém. těle a taháním za vlasy.

Poškozená i podezřelý byli několikrát vyslýcháni. Z těchto výsledků vyplývalo, že jejich vztah byl velmi komplikovaný, což oba shodně uvedli. Poškozená v rámci jejího výsledku například uvedla, že v podstatě nikdy nekladla aktivní odpor při pohlavním styku, že na Aleše Č. nikdy policii nevolala a ani neví, kdy ji poprvé

začal napadat. Podezřelý uvedl, že Hana V. byla velmi žárlivá a že jakýkoliv jejich pohlavní styk byl vždy dobrovolný, přitom popřel, že by ji fyzicky napadl, tak jak poškozená popsala. Byla také předložena SMS komunikace, z níž vyplývalo, že poškozená psala podezřelému zprávy jednak hanlivé, ale také zprávy, kde mu píše, že jej miluje.

V této věci byly také pořízeny znalecké posudky k osobě poškozené, kdy znalkyně nediagnosticskovala posttraumatickou stresovou poruchu, která by nastala v důsledku jednání podezřelého.

Policejní komisař Policie České republiky, Krajského ředitelství Policie Plzeňského kraje, Městského ředitelství policie Plzeň, Služby kriminální policie a vyšetřování Plzeň odložil usnesením tuto trestní věc, jelikož prověřováním dospěl k závěru, že ve věci nejde o podezření ze spáchání trestného činu a nelze tak věc vyřídit jinak.⁹² Proti tomuto byla ze strany Hany V. podána stížnost.

Státní zástupkyně se ztotožnila s postupem policejního komisaře, tedy že nelze v žádném případě konstatovat, že podezřelý Aleš Č. spáchal oznámené trestné činy. Je dle jejího názoru zjevné, že podezřelý jednání popírá a z výpovědí poškozené nelze spolehlivě dovodit, že by se Aleš Č. dopustil výše uvedených trestných činů. Tvrzení poškozené tak zůstává zjevně osamoceno, kdy lze konstatovat, že popsané jednání vyplývalo ze společného problematického soužití obou aktérů, lze se ztotožnit i s tím, že udávané sexuální praktiky se děly se souhlasem poškozené a navíc poškozená nebyla shledána zcela věrohodnou.

Státní zástupkyně neshledala podezření z trestného činu, ani námitky ve stížnosti jako důvodné a stížnost zamítla jako nedůvodnou podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu.⁹³

13.7. poškozená Hana G.

a) rok začátku kauzy: 2018

b) rok ukončení kauzy: 2019

---

⁹² usnesení policejního komisaře Policie České republiky, Krajského ředitelství Policie České republiky, Městského ředitelství Plzeň, služby Kriminální policie a vyšetřování Plzeň ze dne 16.3.2020, čj. KRPP 65187-89/TČ-2019-030571

⁹³ usnesení okresního státního zastupitelství Plzeň-město ze dne 21.4.2020 č.j. 1 ZN 3475/2019-66

- c) stíhané skutky – pokračující přečin nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a), b) c) tr. zákoníku,
pokračující přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1 tr. zákoníku,
pokračující přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku,
přečin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku v souběhu s přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku**
- d) zda se pachatel doznal: ano**
- e) zda byl pachatel odsouzen: ano/podmíněně**
- f) zda soud uložil nahradit škodu: ano   zda byla škoda reálně uhrazena: ano**
- g) soud projednávající věc v 1. stupni: Okresní soud Plzeň - město**

V předmětné věci byl obžalovaný Lukáš Š. obviněn hned z několika závažných trestných činů (viz. tabulka výše). V předmětné věci je zajímavostí, že při vazebním jednání obhájce obžalovaného poprvé v Plzni prosadil využití elektronického náramku.

Další nepříliš častou věcí je i to, že se podaří advokátům dosáhnout dohody dříve, než soud rozhodne. S kolegou – obhájcem obžalovaného – jsme sestavili dohodu v následujícím znění:

„Okresním soudem Plzeň – město je proti obviněnému vedeno trestní řízení v rámci kterého soud vydal dne 21.2.2019 pod 32 T 16/2019 trestní příkaz, kterým obviněného uznal vinným a mimo jiné mu uložil povinnost zaplatit poškozené škodu ve výši 16.555,- Kč a nemajetkovou újmu ve výši 20.000,- Kč.

Na základě této dohody se obviněný zavazuje zaplatit poškozené nejpozději do 11.3.2019 částku 16.555,- Kč a to na účet a dále na stejný účet částku 20.000,- Kč v pravidelném měsíčních splátkách ve výši 2.000,- Kč splatných vždy k poslednímu dni toho kterého měsíce, počínaje měsícem březen 2019 do zaplacení.

Výhoda splátek se sjednává pod sankcí jejich ztráty při nezaplacení kterékoliv z nich.

Oba účastníci souhlasí s uvedeným režimem úhrady škody i nemajetkové újmy a prohlašují, že po úhradě těchto částek budou zcela vypořádáni a nebudou vůči sobě navzájem vznášet do budoucna jakékoliv majetkové či nemajetkové nároky.

*Tato dohoda se vyhotovuje ve dvou exemplářích, každému z účastníků náleží po jednom. Účastníci si dohodu přečetli, jejímu obsahu rozumí, souhlasí s ním a na důkaz svobodné a vážné vůle tuto dohodu podepisují.*⁹⁴

Výše zmiňovaný trestní příkaz pak obsahově⁹⁵ zněl tak, že obžalovaný je vinen, že:

1) v období ode dne 24.08.2018 nejméně do dne 24.09.2018 vytrvale kontaktoval poškozenou

Hanu G., ačkoli ho poškozená důrazně žádala, aby ji nekontaktoval, kdy ji kontaktoval jednak prostřednictvím SMS zpráv zasílaných prostřednictvím svého mobilního telefonu, SMS zpráv zasílaných z anonymního internetového portálu "SMSkoid" a dosud nezjištěného počtu telefonních hovorů prováděných z dosud přesně nezjištěných veřejných telefonních automatů, ve všech případech na účastnické telefonní číslo poškozené, přičemž v uvedeném období tímto způsobem zaslal nejméně 48 SMS zpráv, dále ji kontaktoval nejméně v jednom případě i formou ručně psaného dopisu zanechaného v prostoru kliky dveří vozidla poškozené,

2) v období ode dne 02.09.2018 do konce měsíce září roku 2018 v centrálním skladu společnosti Penny Market, s.r.o., IČO: 64945880, a v prostoru přilehlého firemního parkoviště, vše na adrese Osoblaha 1275 v Dobřanech, kde byli v té době obžalovaný a poškozená zaměstnání, poškozené nejméně v deseti případech vyhrožoval slovy "dám ti do držky, abys to mohla konečně dát na kriminálku", "otrávím ti psa" a "po-teče krev", kdy výhrůžky různě střídal, konkrétně dne 02.09.2018 čekal obžalovaný na poškozenou v dosud přesně nezjištěnou dobu na uvedeném parkovišti a ve chvíli kdy poškozená procházela, vystoupil ze svého vozidla zn. VW Passat 3C modré barvy a poškozené sdělil, že předchozí výhrůžky "požene do krve".

---

⁹⁴ Tato dohoda samozřejmě byla soudu dopředu avizována, i její znění, proto se také trestní příkaz shoduje se zněním dohody.

⁹⁵ Jedná se anonymizovanou a zkrácenou verzi.

3) v Plzni v dosud přesně nezjištěný den v měsíci září roku 2018 v dosud přesně nezjištěné noční době, poté co poškozená potkala obžalovaného v baru "No limit" v ulici Divadelní, ji podezřelý následoval k jejímu vozidlu zn. Škoda Octavia černé barvy, zaparkovanému v ulici Sedláčkova, kdy poškozená Lukáši Štadlerovi sdělila, aby ji už nekontaktoval, že raději půjde na mateřskou, aby se s ním nepotkávala ani v zaměstnání, jí obžalovaný řekl "jestli budeš těhotná, tak ti propíchnu břicho"

4) v Plzni v dosud přesně nezjištěný den v měsíci říjnu nejpozději dne 10.10.2018 za nájездem ze silnice č. 180 na rychlostní dvoupruhové silnici směr Plzeň-Bory, poté, co zde čekal na poškozenou, která se vracela ze zaměstnání, se ihned se svým vozidlem zařadil za poškozenou, přičemž ihned po vyjetí z nájězdu, již v prostoru rychlostní silnice, nejprve ve svém vozidle zn. VW Passat 3C modré barvy předjel poškozenou jedoucí v pravém pruhu ve svém vozidle zn. Škoda Octavia černé barvy, následně se zařadil před poškozenou, která v tu chvíli jela rychlostí přibližně 50 km/h, načež začal bezdůvodně prudce brzdit, v důsledku čehož musela poškozená, aby se vyhnula srážce obou vozidel, také intenzivně brzdit, poté musela v důsledku stresu dočasně odstavit vozidlo v odstavném pruhu,

5) dne 11.10.2018 v době mezi 14.40 hod. a 15.30 hod., poté, co obžalovaný pronásledoval svým vozem poškozenou, taktéž jedoucí ve svém autě, od prostoru ulice Slovanská alej v Plzni, kdy se mu poškozená pokoušela ujet, což se jí následně podařilo, přičemž pokračovala v jízdě až na silnici u hradu Radyně, kde zaparkovala a se svým psem šla směrem ke restauraci u zříceniny hradu Radyně, kdy v tu chvíli obdržela SMS zprávu od podezřelého s textem "Mas stesti, ze jsi sla driv, a ze ses mi ted ztratila, jednou tu prilezitost mit budu, a přejde ti usmev, kravo!", poškozená v reakci na to zamířila k uvedené restauraci, kde ji následně vyhledal i obžalovaný, který tam přijel svým vozem, následně po vzájemné slovní rozepři z místa odjel k vozidlu poškozené, ke kterému přistoupil a odstranil krytku ventilku pravé zadní pneumatiky vozidla poškozené a pneumatiku upustil, čímž nezpůsobil žádnou škodu, dále ukopl pravé zpětné zrcátko, čímž způsobil poškozené škodu nejméně ve výši 1.500 Kč,

6) v Plzni dne 29.10.2018 kolem 21.23 hod., poté, co opětovně sledoval poškozenou při cestě ze zaměstnání z Dobřan na adresu do Kyjevské ulice, kdy poté, co si ho po-

škozená všimla v blízkosti svého bydliště a začala ujíždět pryč, ji tento dostihl a v prostoru vozovky před domem na adrese v Nepomucké ulici ze svého jedoucího vozidla zn. VW Passat 3C vystřelil ze své střelné plynové zbraně zn. ASG na stlačený oxid uhličitý, imitující vzhled pistole CZ 75D Compact, nejméně 5 ocelových broků o průměru 4,5 mm na vozidlo poškozené zn. Škoda Octavia, ve kterém jela Hana Grulichová, v důsledku čehož došlo k prostřelení skleněných výplní obou oken na pravé straně vozidla zn. Škoda Octavia a poškození karosérie na pravé straně tohoto vozidla promáčknutím plechu v důsledku vystřelených broků, čímž byla poškozené způsobena škoda na vozidle ve výši 16.555 Kč, ke zranění poškozené nedošlo,

tedy

jednak jiného dlouhodobě pronásledoval tím, že mu vyhrožoval ublížením na zdraví (bod č. 2 a 5), vyhledával jeho osobní blízkost a sledoval ho (bod č. 3, 4, 5, 6), vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací kontaktoval (bod č. 1), jednak jinému vyhrožoval těžkou újmou na zdraví takovým způsobem, že to mohlo vzbudit důvodnou obavu (bod č. 3), jednak poškodil cizí věc a způsobil tak na cizím majetek škodu nikoli nepatrnou (bod č. 5 a 6), jednak se dopustil jednání bezprostředně směřujícího k tomu, že jinému úmyslně ublíží na zdraví, jednání se dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, kdy k dokonání trestného činu nedošlo (bod č.6), jednak se na místě veřejnosti přístupném dopustil výtržnosti tím, že napadl jiného (bod č. 6),

čímž spáchal

pokračující přečin nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a) (bod č. 2 a 5), b)

(bod č. 3, 4, 5, 6), c) (bod č. 1) trestního zákoníku, pokračující přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1 trestního zákoníku (bod č. 3), pokračující přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 trestního zákoníku (bod č. 5, 6), přečin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 trestního zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku v souběhu s přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku (bod č. 6).

a odsuzuje se

podle § 43 odst.1 trestního zákoníku za použití § 146 odst. 1 trestního zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání **9 (devíti) měsíců**.

Podle § 84 trestního zákoníku a § 85 odst. 1 trestního zákoníku se výkon tohoto trestu odkládá na zkušební dobu v trvání **30 (třiceti) měsíců** za současného vyslovení **dohledu**. Podle § 85 odst. 2 trestního zákoníku se obviněnému **ukládá povinnost**, aby se podrobil v rámci dohledu vhodnému programu psychologického poradenství zaměřeného na zvládání zátěžových situací v partnerských vztazích.

Podle § 70 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku se ukládá **trest propadnutí věci**, a to o plynové pistole zn. ASG model CZ 75 Compact ráže 4,5 mm BB se zásobníkem + plastové dózy s obsahem 673 ks sférických střel ráže 4,5 mm.

Podle § 228 odst. 1 trestního řádu je obviněný povinen nahradit poškozené, **škodu ve výši 16 555 Kč a nemajetkovou újmu ve výši 20.000,-Kč**, přičemž se zbytkem nároku na náhradu škody se poškozená podle § 229 odkazuje na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle § 228 odst. 1 trestního řádu je obviněný povinen nahradit poškozené Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky, se sídlem Orlická 2020/4, 130 00 Praha 3 - Vinohrady, Česká republika, IČ: 41197518, škodu ve výši **3 252 Kč**.⁹⁶

O danou kauzu se zajímala i média, článek je přílohou č. 3.

13.8. poškozená Sylvie B.

a) rok začátku kauzy: 2018

b) rok ukončení kauzy: dosud nerozhodnuto

c) stíhané skutky – zločin obchodování s lidmi dle § 168 odst. 1 alinea první písm. a), alinea druhá, odst. 3 písm. d) trestního zákoníku, přečin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 odst. 1 trestního zákoníku

---

⁹⁶ Trestní příkaz Okresního soudu Plzeň-město ze dne 21.2.2019 sp. zn. 32 T 16/2019.

d) zda se pachatel doznal: ne

g) soud projednávající věc v 1. stupni: Krajský soud v Plzni

Obžalovaná Nikola H. přivezla pod příslibem, že půjdou na zábavu, z Rokycan do Plzně poškozenou Sylvii B., v úmyslu získat peníze jednak pro svoji potřebu, jednak za účelem nákupu drog, sjednaly s poškozenou Sylvii Brůhovou poskytování sexuálních služeb formou pohlavních a obdobných styků za úplatu náhodným zákazníkům, na což poškozená bez odporu přistoupila. Za tímto účelem ji vždy obžalované dovedly do blízkosti benzínové čerpací stanice a jejího okolí v ulici Domažlická v Plzni, kde pak za jejich pomoci a pod jejich dohledem poskytovala poškozená sexuální služby za úplatu, tj. prostituci, náhodným zákazníkům, jejichž počet se nepodařilo zjistit, od poškozené pak převzaly sexuální styky vydělané finanční prostředky, nebo alespoň jejich část, za které od nezjištěného zdroje obstarávaly blíže nezjištěná množství pervitinu, a takto získaný pervitin opakovaně po celou uvedenou dobu nitrožilně aplikovaly poškozené, a tohoto jednání se dopustily přesto, že jim byl znám věk poškozené.

Za výše uvedené jednání soud I. stupně uložil obžalované Nikole H. podle § 168 odst. 3 trestního zákoníku trest odnětí svobody v trvání sedmi roků a obžalované Ivetě Č. podle § 168 odst. 3 trestního zákoníku trest odnětí svobody v trvání šesti roků. Podle § 56 odst. 3 trestního zákoníku pak obě obžalované k výkonu uloženého trestu odnětí svobody zařadil do věznice s ostrahou. Konečně podle § 229 odst. 1 trestního řádu poškozenou odkázal se svým nárokem na náhradu nemajetkové újmy v penězích na občanskoprávní řízení.

V řízení byl proveden také znalecký posudek poškozené znalkyní z odvětví dětské psychologie, v němž znalkyně uvedla, že dospěla k závěru, že věrohodnost výpovědi poškozené je snížena podstatnou měrou, když se u ní objevují konfabulace a prosté odhady, a to zejména v situacích, kdy si nepamatuje a chce současně vyhovět a odpovědět.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonem stanovené lhůtě odvolání obě obžalované, které směřuje do všech výroků napadeného rozsudku, a dále i já jako zmocněnec nezletilé poškozené, které směřuje do výroku o náhradě nemajetkové újmy v penězích.

Obžalovaná Č. uvedla, že soud I. stupně založil své rozhodnutí na nesprávném vyhodnocení jednotlivých důkazů, čímž učinil nesprávné skutkové i právní závěry a zcela pominul obhajobu obžalované. Obžalovaná považuje výpověď nezletilé poškozené za rozporuplnou a nevěrohodnou, přičemž bez její důkladné analýzy nelze dospět ke zjištění skutkového stavu věci.

Jako zmocněnec poškozené jsem uvedl, že účelem nového zákona o obětech trestných činů je, aby těmto bylo pomáháno, byl jim ustanoven v určitých situacích státem zmocněnec, a jeho hlavním úkolem je pak formulovat žádost o přiznání majetkové a nemajetkové újmy. Dále jsem též připomenul, že k přiznání nemajetkové újmy postačí „prožít příkoří“; není vyžadováno, aby to poškozenou osobu nutně zničilo na celý život.

Odvolací soud po přezkoumání spisového materiálu, jakož i obsahu jednotlivých odvolání, dospěl k závěru, že napadený rozsudek je třeba zrušit pro vady rozsudku, pro nejasnost a neúplnost skutkových zjištění a vrátit věc soudu I. stupně, aby ve věci učinil rozhodnutí nové.⁹⁷

O danou kauzu se zajímala i média, článek je přílohou č. 4.

13.9. poškozená Eva P.

a) rok začátku kauzy: 2017

b) rok ukončení kauzy: 2018

c) stíhané skutky – zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) trestního zákoníku, zločin znásilnění dle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku a pokus zločinu těžkého ublížení na zdraví dle § 21 odst. 1, § 145 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku a zločin vydírání dle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. e) trestního zákoníku

d) zda se pachatel doznal: ne

e) zda byl pachatel odsouzen: ano   nepodmíněně

f) zda soud uložil nahradit škodu: ano   zda byla škoda reálně uhrazena: ne

g) soud projednávající věc v 1. stupni: Krajský soud v Plzni

---

⁹⁷ Blíže viz rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 10.10.2019 sp. zn. 2 To 78/2019.

V období od 07. 02. 2016 do 28. 06. 2017 napadal obžalovaný Dominik F. bezdůvodně fyzicky i psychicky svou družku Evu P, a to zejména úderem do obličeje a jiných částí hlavy a urážením prostřednictvím vulgárních výrazů. Zároveň nutil poškozenou proti její vůli k provádění různých sexuálních praktik, s nimiž poškozená nesouhlasila, ale podvolila se jim pouze ze strachu, jelikož pokud by odmítla, byla by obžalovaným opět fyzicky napadena. V období mezi 24. 11. 2016 a 29. 11. 2016 byla poškozená ve druhém až čtvrtém měsíci těhotenství, jehož průběh nebyl lékařsky sledován. Navzdory tomu, že obžalovaný si byl vědom těhotenství poškozené, kopl ji silou velké intenzity do břicha. Poškozená následně o nenarozené dítě přišla. Dne 28. 06. 2017 měla poškozená podat vysvětlení v jiné trestní věci na policii ČR, zároveň také sdělila obžalovanému, že veškeré jeho chování k ní policii oznámí. Obžalovaný poškozené začal vyhrožovat, že pokud policii cokoliv sdělí, zabije ji.

V této věci jsem byl stanoven jako zmocněnec poškozené v souladu s § 51a odst. 2, odst. 4 trestního řádu, a to na základě konzultace poškozené s Bílým Kruhem, z. s., s nímž dlouhodobě spolupracuji jako advokát poskytující pomoc obětem trestných činů.

Poškozená uplatnila v dané trestní věci nárok na náhradu nemajetkové újmy ve výši 300.000,- Kč, a to při aplikaci § 228 odst. 1 trestního řádu ve spojení s § 43 odst. 3 trestního řádu. Toto žádala především v souvislosti s tím, že byla opakovaně fyzicky a psychicky napadána, bita, omezována, sexuálně zneužívána a díky jednání obžalovaného přišla o nenarozené dítě. Odškodnění by přitom mělo být vyšší než dle dřívějších pravidel, kdy kupř. při ztrátě dosud nenarozeného dítěte se přiznávalo 85.000,- Kč. V tomto případě se navíc nejednalo např. o dopravní nehodu, ale o úmyslné jednání obžalovaného.

Krajský soud v Plzni shledal obžalovaného vinným a uložil mu dle § 145 odst. 2 za použití § 43 odst. 1 trestního zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání 6 let a 9 měsíců, pro jehož výkon jej zařadil do věznice s ostrahou dle § 56 odst. 2 písm. a). Dále mu uložil povinnost dle § 228 odst. 1 trestního řádu uhradit poškozené nemajetkovou újmu ve výši 100.000,- Kč. Se zbytkem uplatněného nároku na náhradu nemajetkové újmy byla poškozená odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Soud prvního stupně neshledal příčinnou souvislost mezi potratem a jednáním poškozeného, a to ani na základě znaleckého posudku z odvětví gynekologie a porodnictví, a proto postupoval v souladu se zásadou *in dubio pro reo*. Proti tomuto

rozsudku podal obžalovaný ihned po jeho vyhlášení do protokolu odvolání do celého výroku o vině.

V odvolacím řízení obžalovaný tvrdil, že s poškozenou vedl běžný sexuální život, že nebylo prokázáno jeho povědomí o těhotenství poškozené nebo tvrzení poškozené o tom, že si nitrožilně aplikoval pervitin každé dva týdny. Připouštěl, že měl s poškozenou problémy, avšak ne takové intenzity, jak uvádí poškozená. Obecně tedy tvrdil, že soud prvního stupně měl provést důkladnější dokazování a důkazy hodnotit v souladu se zásadou in dubio pro reo.

Vrchní soud v Praze k námitce nitrožilní aplikaci pervitinu ze strany obžalovaného uvedl, že požadavek na tento důkaz nebyl ani v průběhu přípravného řízení, ani před soudem prvního stupně vznesen. I kdyby tomu tak bylo, nemohlo by se na tuto otázku jistě odpovědět, jelikož stopy pervitinu mizí z krve velmi rychle, a proto by výsledky neměly žádnou vypovídací hodnotu. Celkově tedy odvolací soud zhodnotil i s ohledem na další skutečnosti, že soud prvního stupně zajistil dostatečné podklady pro zákonné meritorní rozhodnutí a také že rozhodl o trestu správně a zákonně. Odvolání obžalovaného Dominika F. tedy bylo zamítnuto.⁹⁸

13.10. poškození Kateřina K. a Michael K.

a) rok začátku kauzy: 2017

b) rok ukončení kauzy: 2019

c) stíhané skutky – zločin týrání svěřen osoby dle § 198 odst. 1, 2 písm. c), d) trestního zákoníku v jednočinném souběhu s přečinem ohrožování výchovy dítěte dle § 201 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. b) trestního zákoníku

d) zda se pachatel doznal: ne

e) zda byl pachatel odsouzen: ano - podmíněně

f) zda soud uložil nahradit škodu: ne - zda byla škoda reálně uhrazena: ne

g) soud projednávající věc v 1. stupni: Okresní soud Plzeň-sever

Obžalovaní Pavel K. a Miroslava P. neúměrně zatěžovali děti obžalované Miroslavy P., poškozenou Kateřinu K. a poškozeného Michaela K., kteří byli svěřeni do výchovy a výživy obžalované Miroslavy P., domácími pracemi, kdy musely denně

---

⁹⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 8 To 72/2018 ze dne 22.9.2018

provádět úklid bytu, a byly následně kontrolovány ze strany obžalovaných a v případě jakýchkoliv nedostatků byly fyzicky trestány. Obžalovaný Pavel K. na poškozené křičel, vulgárně jim nadával a téměř každý den před nimi chodil nahý. Poškozená Kateřina K. si stěžovala obžalované Miroslavě P., že slyší, jak má s obžalovaným pohlavní styk, k tomuto ji obžalovaný řekl, ať se přijde podívat nebo ať se k nim přidá. Obžalovaná poškozené také fyzicky trestala tak, že je nejméně třikrát týdně bila. Následně se frekvence fyzických trestů ze strany obžalované snižovala, avšak nadále je obdobným způsobem trestal obžalovaný.

Poškození se s celou záležitostí svěřili svému otci Janu K. a jeho přítelkyni Andree Z., kteří se následně obrátili na OSPOD i policii.

V řízení jsem uplatnil jako zmocněnec nárok na náhradu nemajetkové újmy, a to ve výši 10.000,- Kč pro každého poškozeného, jelikož je zřejmé, že poškození museli pociťovat ve své osobní sféře jednání obžalovaných jako příkoří.

Okresní soud Plzeň-sever zprvu rozhodl v této věci dne 03. 05. 2019 tak, že ji postoupil komisi pro projednávání přestupků, neboť neshledal v žalovaném skutku trestný čin. Toto usnesení Okresního soudu Plzeň-sever však bylo ke stížnosti státního zástupce usnesením Krajského soudu v Plzni zrušeno a soudu I. stupně bylo uloženo, aby celou věc znovu projednal a rozhodl.

Obžalovaný v hlavním líčení vypověděl, že děti byly nevychované, zlobily, neměly základní hygienické návyky, byly zbrklé a neuklízely po sobě, proto se je snažil usměrňovat a stanovit jim řád. K trestání poškozených uvedl, že toto spočívalo spíše v zákazech a fyzické tresty si pamatuje jen dva. Dále vypověděl, že vztah k dětem měl neutrální.

Obžalovaná uvedla, že byla vůči dětem nedůsledná, a proto se snažil je usměrňovat hlavně obžalovaný. Poškozeným nikdy nenadávala a veškeré tresty se obešly bez modřin či jakýchkoliv zranění.

V řízení byly provedeny také znalecké posudky z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, pro oba obžalované. Znalkyně vypověděla, že nezjistila sklony k agresivitě u obžalovaného, ale ponechala toto na psychologovi. Uvedla však, že obžalovanému se nepodařilo s dětmi navázat přátelský vztah, později byl vyloženě negativní, a obžalovaná podlehla vlivu dominantního partnera, kterému se snažila vyhovět. Znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, specializace klinická psychologie, byl vyhotoven pro oba poškozené. Z tohoto bylo zjištěno, že u obou

děti došlo k vážnému narušení základní důvěry a citové vazby k matce. Například i mírné neurotické potíže poškozené souvisí především s jednáním obžalovaného.

Soud především vycházel z výpovědí poškozených, kteří se shodli na tom, že se k nim obžalovaní chovali hrubě. Jejich výpověď je navíc podporována i záznamem z pohovoru s obžalovanou na OSPOD, kde přiznává, že obžalovaný dětem nadával a bil je.

Poté, když nalézací soud v souladu s pokyny stížnostního soudu provedené důkazy nově zhodnotil, dospěl k závěru, že jednání obou obžalovaných naplňuje znaky skutkových podstat žalovaných trestných činů. V posuzovaném případě je vyšší stupeň hrubosti a bezcitnosti konkrétně dán z toho důvodu, že nezletilí poškození byli ze strany obžalovaného bití nejen rukou, ale i různými předměty, jako např. páskem, šatním ramínkem či kabelem. K bití navíc docházelo několikrát týdně. V komplexním posouzení proto nelze považovat jednání obžalovaných nejen za ojedinělé excesy ve výchově, naopak je jejich jednání vůči poškozeným dle názoru soudu zcela neadekvátní a nepřiměřené.

Okresní soud Plzeň-sever tedy na základě výše uvedeného rozhodl, že obžalovaný Pavel K. spáchal jako spolupachatel dle § 23 trestního zákoníku zločin týrání svěřené osoby dle § 198 odst. 1, 2 písm. c), d) trestního zákoníku v jednočinném souběhu sám s přečinem ohrožování výchovy dítěte dle § 201 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. b) trestního zákoníku, čímž se odsuzuje podle § 198 odst. 2 trestního zákoníku za použití § 43 odst. 2 trestního zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří roků, přičemž se výkon tohoto trestu dle § 81 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odkládá na zkušební dobu 4 let. Tímto se dle § 43 odst. 2 trestního zákoníku ruší výrok o trestu uloženém rozsudkem Okresního soudu Plzeň-sever v jiném trestním řízení.

Dále soud rozhodl, že obžalovaná Miroslava P. spáchala jako spolupachatel dle § 23 trestního zákoníku zločin týrání svěřené osoby dle § 198 odst. 1, 2 písm. c), d) trestního zákoníku v jednočinném souběhu sama s přečinem ohrožování výchovy dítěte dle § 201 odst. 1 písm. d), odst. 3 písm. b) trestního zákoníku, čímž se odsuzuje podle § 198 odst. 2 trestního zákoníku za použití § 43 odst. 2 trestního zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 28 měsíců, přičemž se výkon tohoto trestu dle § 81 odst. 1 trestního zákoníku za použití § 82 trestního zákoníku podmíněně odkládá na zkušební dobu 22 měsíců.

Poškození byli soudem odkázáni se svými nároky na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních.⁹⁹

13.11. poškozená Milena L.

a) rok začátku kauzy: 2017

b) rok ukončení kauzy: 2017

c) stíhané skutky – zpronevěra podle § 206 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku

d) zda se pachatel doznal: ano

e) zda byl pachatel odsouzen: ano - podmíněně

f) zda soud uložil nahradit škodu: ano   zda byla škoda reálně uhrazena: ne

g) soud projednávající věc v 1. stupni: Okresní soud Plzeň - město

Peter K. byl dlužníkem vůči paní Mileně L., přičemž svých příslibů o vrácení dlužných částek , které jsou blíže specifikovány níže, nikdy nedostal. Dne 02. 03. 2017 však podepsal čestné prohlášení o skutečnostech vzniku závazků vůči Mileně L., a to v následujícím znění:

UZNÁNÍ DLUHŮ

Já, Peter K., tímto prohlašuji, že dlužím paní Mileně L., celkem částku ve výši 1.036.397,- Kč (slovy: jedenmiliontřicetšesttisíctřístadevadesátšedemkorunčeských), a to na základě níže uvedených titulů.

Počínaje červnem 2016 jsem si od paní Mileny L. půjčil na podnikání několik menších částek, které v souhrnu činily 65.000,- Kč. Jelikož jsem je nebyl schopen vrátit, přemluvil jsem paní Milenu L. aby společně se mnou, v můj prospěch, uzavřela sml. o půjčce na 200.000,- Kč u spol. American Credit s.r.o., abych jí mohl výše uvedený dluh vrátit. Smlouva o zápůjčce u spol. American Credit s.r.o. byla uzavřena dne 5.8.2016. Ze zapůjčené částky jsem p. Lehečkové vrátil 50.000,- Kč na výše uvedený dluh, zbývající částku ve výši 150.000,- Kč jsem použil pro vlastní potřebu.

---

⁹⁹ Rozsudek Okresního soudu Plzeň-sever ze dne 17.12.2019 č.j. 1 T 149/2017-534.

Rovněž jsem se paní Lehečkové zavázal, že tuto půjčku i se smluvním pevným úrokem ve výši 100.000,- Kč (tedy celkem 300.000,- Kč) budu výše uvedené společnosti splácet řádně a včas. Avšak již první splátku jsem uhradil po splatnosti, tím se zesplavnila celá dlužná částka, a celá věc se začala řešit soudně. Věřitel však zažaloval pouze paní Milenu L., jakožto spoludlužnici, hrozila jí exekuce. Já jsem jí sliboval, že celou situaci vyřeším, že k exekuci nedojde, avšak se mi to nezdařilo. Na paní Milenu L. byla uvalena exekuce, jejímž provedením byl pověřen soudní exekutor Mgr. Martin Horák, EÚ Tábor, a hrozilo, že přijde o byt v případě, že nedojde k úhradě dluhu vč. nákladů exekuce.

Paní Mileně L. jsem vysvětlil, že na zaplacení tohoto dluhu nemám prostředky, proto existuje jediná možnost si na jeho úhradu půjčit, aby bylo z čeho uhradit celý dluh a docílit ukončení exekuce. Z tohoto důvodu byla uzavřena paní Milenou L. a mojí přítelkyní Katarínou M. na straně dlužníka (já bych již půjčku nedostal) smlouva o úvěru /expres půjčka/ u MONETA Money Bank, a. s. dne 24.10.2016 na částku 500.000,- Kč. Peníze z půjčky byly poukázány na bankovní účet paní Lehečkové, která si po uzavření smlouvy vyzvedla z banky hotovost ve výši 400.000,- Kč za účelem uhrazení exekuce vedené soudním exekutorem Mgr. Horákem, a zbylých 100.000,- Kč si ponechala na účtu k uhrazení dalších dluhů, které za mnou evidovala, a které vznikly v mezidobí od 5.8.2016 do 24.10.2016, a činily něco málo přes 100.000,- Kč. Finanční prostředky ve výši 400.000,- Kč jsem od paní Mileny L. ihned po vyzvednutí převzal s ujištěním, že druhý den (25.10.2016) společně tuto částku složíme na exekuci. Tuto dohodu jsem však nedodržel. Tuto částku jsem paní Mileně L. nevrátil, a jak je mi známo, musela exekuci uhradit sama z vlastních prostředků. V momentě úhrady exekuce vymáhaný dluh vč. nákladů oprávněného a nákladů exekuce vyšplhal na částku 453.167,10 Kč. Tudiž jsem jí způsobil majetkovou škodu v této výši.

Půjčku u spol. MONETA Money Bank (500.000,- Kč) splácí rovněž paní Milena L. od podpisu smlouvy sama. Dále jsem si od paní Mileny L. za období od 25.10.2016 do 25.11.2016 zapůjčil po malých částkách celkem částku ve výši 83.230,- Kč, vždy s tím, že tyto peníze ještě potřebuji investovat do podnikání, abych jí mohl vrátit všechny dluhy.

Můj celkový dluh vůči paní Mileně L. tedy činí 1.036.397,- Kč, z toho:

→ 453.167,- Kč – původně se jednalo o 200.000,- Kč ze smlouvy o půjčce u spol. American Credit s.r.o., která byla uzavřena v můj prospěch. Poté byla nařízena exekuce pro jistinu 295.000,- Kč včetně smluvních pokut, nákladů oprávněného a nákladů exekuce, kdy celková výše dluhu s přísl. vyšplhala na částku 453.167,10 Kč,
→ 500.000,- Kč ze smlouvy o úvěru (expres půjčka) s MONETA Money Bank, a. s. ze dne 24.10.2016 na částku 500.000,- Kč, rovněž uzavřené v můj prospěch,
→ 83.230,- Kč na základě ústních dohod o půjčce v menších částkách za období od 25.10.2016 do 25.11.2016.

Svým níže uvedeným podpisem tento celkový dluh ve výši 1.036.397,- Kč vůči Mileně L. uznávám co do jeho důvodů a co do jeho výše. Celá dlužná částka je splatná, tedy jsou splatné všechny jednotlivé závazky v ní obsažené. Svoji vůli v tomto prohlášení činím vážně a svobodně.

Na základě výše uvedeného prohlášení bylo proti Peteru K. zahájeno trestní stíhání. Poškozená uplatnila nárok na náhradu škody prostřednictvím svého právního zástupce, a to v následující podobě:

Uplatnění nároku na náhradu škody

I.

Ve shora uvedené věci se zmocněnec poškozené připojuje k řízení a uplatňuje za poškozenou náhradu škody ve výši **394.000,- Kč**, která vznikla v souvislosti jednáním obviněného.

II.

Je zřejmé, že jednáním obviněného došlo ke škodě poškozené ve skutečnosti mnohem vyšší, lze přitom vycházet z uznání dluhu, které je součástí spisu, a jehož sepsání iniciovala sama PČR, kde je obviněným potvrzena částka ve výši 1.036.397,- Kč, ani tato částka pak není konečná, když je třeba zohledňovat i úroky, nicméně zmocněnec poškozené si je vědom procesních postupů a uplatňuje pouze částku uvedenou v od-

stavci I., tedy částku uvedenou v obžalobě s tím, že ve zbytku by poškozená byla stejně odkázána na civilní řízení.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti rozhodl soudní orgán tak, že obžalovaný Peter K. je vinen, že v Plzni dne 24.10.2016, v úmyslu získat neoprávněně finanční prostředky, přislíbil poškozené Mileně L., že uhradí její předchozí dluh u společnosti American Credit s.r.o., konkrétně k rukám jejího jednatele Ing. Jindřicha W., na tomto základě si poškozená Milena L. vypůjčila k odvrácení exekuce finanční prostředky tak, že uzavřela společně s Katarínou M. dne 24.10.2016 na pobočce u Monety Money Bank a.s., v Plzni smlouvu o úvěru na částku 500.000,- Kč, kdy 100.000,- Kč si ponechala na svém bankovním účtu a částku 400.000,- Kč vyzvedla na pokladně a za účelem uhrazení exekuce, vedené proti její osobě soudním exekutorem Mgr. Martinem Horákem, ji předala na shora uvedené pobočce banky v hotovosti obžalovanému Peteru K., který uvedenou finanční částku převzal, dal jí 6.000,- Kč s tím, že následující den složí finanční prostředky na výše uvedenou exekuci, přičemž tento slib nedodržel, svěřené finanční prostředky nepoužil na úhradu pohledávky u spol. American Credit s.r.o., poškozené Mileně L. peníze nevrátil, ale použil je nezjištěným způsobem pro vlastní potřebu, čímž způsobil poškozené škodu ve výši 394.000,- Kč. tedy přisvojil si cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobil tak na cizím majetku větší škodu, čímž spáchal přečin zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku, a odsuzuje se podle § 206 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 20 (dvaceti) měsíců. Podle § 84 a § 85 odst. 1 tr. zákoníku se výkon tohoto trestu podmíněně odkládá na zkušební dobu v trvání 36 (třiceti šesti) měsíců s dohledem. Podle § 85 odst. 2 tr. zákoníku se obžalovanému ukládá povinnost podle svých sil nahradit škodu, kterou trestným činem způsobil. Podle § 228 odst. 1 tr. řádu je obžalovaný povinen poškozené Mileně L. nahradit škodu ve výši 394.000,- Kč. Škoda, která byla poškozené uznána, není do dnešního dne odsouzeným uhrazena. V této věci je současně vedeno exekuční řízení, v němž dosud není vymoženo ničeho.¹⁰⁰

---

¹⁰⁰ Blíže viz rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 9.8.2018 č.j. 5 T 100/2017-263.

13.12. poškozený Jakub Š.

a) rok začátku kauzy: 2017

b) rok ukončení kauzy: 2019

c) stíhané skutky – ublížení na zdraví, výtržnictví

d) zda se pachatel doznal: ne

e) zda byl pachatel odsouzen: uznán vinným přestupkem/pokuta 1.000,- Kč

Tato kauza je specifická v tom, že jsem se sám stal poškozeným. V dané věci šlo o jednání v sídle firmy dlužníka, když mým úkolem bylo pomoci věřiteli, který byl pozván ke schůzce o narovnání mezi oběma firmami.

Daná věc proběhla médii, byla i v hlavních zprávách na Nově. Celá věc pro mě byla velkou zkušeností a od té doby se podobných jednání neúčastním, a raději vše dávám k soudu. Velmi nepříjemnou zkušeností pak byl test české justice a spravedlnosti.

Policie věc v podstatě okamžitě předala na přestupek a tento postup posvětilo po stížnosti i okresní státní zastupitelství v Plzni. K tomuto postupu jsem se vyjádřil tehdy následovně. Požádal jsem o přezkum rozhodnutí podle paragrafu 16a odst. 7 z.č. 283/1993, když jsem argumentoval následovně:

Dne 8.11.2017 jsem byl okolo 16 hod. fyzicky napaden Zdeňkem Sýkorou, nar. 27.4.1964. Tato skutečnost je dána, jsou k tomu 4 svědci, na místo přijela Policie ČR, záchranka. Incident byl i v hlavních zprávách na Primě.

Policie ČR, konkrétně tedy OO Plzeň – Vinice, Strážnická 16A, 323 00, Plzeň, pprap. Daniel Forghieri mne kontaktoval dvakrát, pouze telefonicky. Jeho přístup byl korektní a příjemný, nicméně z hlediska odbornosti zcela nedostatečný.

Především mi sdělil, že se nejedná o ublížení na zdraví, protože tam musí být pracovní neschopnost 6 týdnů (pravděpodobně měl na mysli těžké ublížení na zdraví). Ovšem za každou druhou větou dodal, že na to či ono se ještě bude přeptávat nadřízených. Pokud jsem se ho dotázal, zda z jeho pohledu rovněž půjde jen o přestupek, pokud někdo v odpovídající váhové kategorii navštíví útočníka a provede shodný útok, tak mi sdělil, že to by zcela jistě již trestný čin byl. Na mou otázku, z jakého důvodu, když by šlo o shodné jednání, nedokázal odpovědět. Především jsem mu ale jak telefonicky, tak následně i e-mailem sdělil, že pokud věc bude dávat na

přestupek, nestačí mi informace po telefonu, ale trvám na tom, aby postupoval podle paragrafu 159a trestního řádu, a toto rozhodnutí mi doručil tak, abych proti němu mohl podat stížnost. Poté již se nikdo neozval, až následně dorazil dopis z přestupkové komise (Úřad městského obvodu Plzeň 1, Alej Svobody 60, 323 00, Plzeň, SZ UMO1/29202/17KaPs, UMO1/29253/17).

V dané věci jsou k dispozici zprávy 3 nezávislých lékařů /ve spise/ 1. MUDr. Vojtěch Kubec – dne 8.11.2017 – přísný klidový režim atd.; 2. MUDr. Tomáš Kostlivý – dne 9.11.2017 – režimová opatření jak zavedeno, tj. přísný klidový režim na 14 dní.; 3. MUDr. Kateřina Kopřivová – pracovní neschopnost na 9 dní.

Vzhledem ke shora uvedenému jsem se domníval, že mne Policie ČR zkrátila na mých právech a nepostupovala podle zákona a požádal jsem tedy státní zastupitelství, aby daná věc byla vrácena Policii ČR, a to nejlépe rovnou na oddělení na Klatovské třídě, kde Policie ČR věc skutečně odborně vyhodnotí, a buď zahájí trestní stíhání nebo bude postupovat podle zmíněného paragrafu trestního řádu, kde budu mít možnost stížnosti.

Na toto reagoval rozhodnutím Mgr. Pavel Tolar, rozhodnutím ze dne 15.1.2018 (přílohou). Velmi si vážím toho, že věc prozkoumal, že mu stálo za to si vyžádat daný spis a věc prošetřit. Nicméně s jeho závěry nesouhlasím, a protože vím, že celou kauzu sledují novináři, nechci v budoucnu zanedbat jakýkoli opravný prostředek (ve smyslu že jsem ho nevyužil a mohl jsem).

V rozhodnutí Mgr. Tolara se uvádí, že z vytěžení Policie ČR neplyne, že bych byl omezen v obvyklém způsobu života. Nevím, jak k tomuto policejní orgán došel, já jsem na žádném výslechu nebyl. K ničemu jsem se písemně nevyjadřoval a ani nikdo jiný. Tedy úsudek jak policejního orgánu, tak Mgr. Tolara je v podstatě jakýmsi úsudkem nevím úplně z jakých pramenů.

Mgr. Tolar pak dále uvádí, že se musí vyhodnotit i další okolnosti. Např. to, zda poškozený nezavdal příčinu k danému incidentu. Zdeněk Sýkora na mne zaútočil, aniž by mezi námi proběhlo jedno jediné slovo. Svědci tedy lžou. Nevím tedy, o jaké jde svědky a kdy toto bylo zjištěno, když v době incidentu byl přítomen pouze útočník, jeho manželka, já a moji tři klienti, které nikdo ve věci nekontaktoval ani nevytěžil, a to ani po telefonu.

Především jde ale to, že celou věc nikdo nezkoumal. Nikdo se o samotný incident nezajímal. Pokud by na místě nebyl můj klient, útočník by mne shodil ze

schodů nebo by mě uškrtil. Na toto se nikdo nikoho ani nezeptal. Můj klient mi sdělil, že kdyby na poslední chvíli nezakročil, že jsem letěl ze schodů a klidně jsem mohl mít zranění, které by se neslučovaly se životem. Přístup orgánů činných v trestním řízení je ale takový, že když zrovna nejsem postřelen nebo pobodán nebo neležím v komatu, tak se vlastně asi nic nestalo a postačí přestupek.

Jak to ale jde v kombinaci s tím, že moji klienti dostávají několik let vězení nepodmíněně za opakovanou krádež čokolády, „loupež“ telefonu nebo podpis fiktivní faktury? Jak je možné, že mi policejní orgán sdělí, že pokud se někdo dopustí stejného jednání proti útočníkovi, že půjde o trestný čin? Já s tím nemám problém volat někoho jiného než policii, ale proč to pak bude posuzováno jinak?

Jak je možné, že útočník naplní skutkovou podstatu všech „insolvenčních deliktů“, tedy konkrétně § 209 podvod, § 222 poškození věřitele, § 224 způsobení úpadku, § 225 porušení povinnosti v insolvenčním řízení, § 227 porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku nebo § 241 neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby atd., a absolutně nikoho to nezajímá. Nezajímá to insolvenční soud, nezajímá to insolvenční správkyň, a tak se do věci vloží advokát největšího věřitele, který si dá tu práci, a do insolvenčního spisu MSPH 76 INS 9143 / 2017 vedeného u MS v Praze dne 23.8.2017 předloží 61 – stránkové vyjádření, kde udělá práci za Policii ČR, státní zastupitelství, soud i insolvenční správkyň a předloží jasné podklady pro obžalobu, nicméně dál to nikoho nezajímá.

Když jsem na toto poukázal a napsal jsem insolvenční správkyň Mgr. Stínkové, tak mi ve svém e-mailu ze dne 18.11.2017 odepsala toto „Vstup MSZ nám nepomůže, jedná se totiž o netrestní úsek a podle mé zkušenosti v jiných řízení, bohužel ani „s mnou namítanou trestnou činností dlužníků a jejich jednatelů“ nechtějí nic konat. Pokud tedy víte o státním zástupci, který by byl ochotný čas této kauze věnovat, ráda příslušné trestní oznámení připravím a podám na trestní úsek MSZ.“

Takže pokud Mgr. Tolar mluví obecně o společenské škodlivosti, pak tu máme člověka, který by měl dávno sedět za insolvenční delikty, který okradl věřitele o 12 mil. korun, zatímco v mezidobí vytvořil novou firmu na syna, kterou dál řídí. Pokud po něm někdo chce zaplatit, nebojí se napadnout advokáta protistrany bez jediného slova a poslat ho do nemocnice, a všechno je to v pořádku?

Já připomínám, že jsem nešel ve tři ráno v podnapilém stavu někam do Alibi nebo jiného nonstopu a nešel jsem ani na schůzku na Ukrajině nebo v Čechensku, já jsem byl právním zástupcem v ČR ve dne v centru města a byl jsem pozván na obchodní schůzku. Už nepřemýšlím nad tím, že jsem také mohl na danou schůzku poslat substitucí nějakou koncipientku.

Jak říkám, mě již v této chvíli nejde o to, zda útočník bude před soudem nebo před přestupkovou komisí, nebo zda vůbec bude potrestán (útočník svým chováním stejně jednou narazí na někoho, kdo vytáhne pistoli, a zastřelí ho). Já jen na konci případu mám dát zprávu do médií a pořád jsem věřil tomu a částečně pořád věřím, že nebude v tom smyslu, že takové jednání je v této zemi přípustné a maximálně odpovídá pokutě za špatné parkování.

Ani Krajské státní zastupitelství se mě jako poškozeného nezastalo, a tak jsem požádal kolegyni, JUDr. Věru Čechovou, aby podala žádost o přezkum k Nejvyššímu státnímu zastupitelství. Kolegyně pracovala přes 30 let na státním zastupitelství. Až v důchodovém věku přešla do advokacie. Její podnět byl koncipován takto:

Nejvyšší státní zastupitelství České republiky

Jezuitská 585/4

602 00 Brno

Věc: poškozený Mgr. Bc. Jakub Šauer – žádost o přezkoumání postupu

Krajského státního zastupitelství v Plzni ve smyslu ustanovení § 12 odst. 3

zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů,

v trestní věci vedené pod č.j.1 KZN 1010/2018-11

V právním zastoupení poškozeného pana Mgr. Bc. Jakuba Šauera si dovoluji s odkazem na ustanovení § 12 odst. 3 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, si dovoluji požádat o přezkoumání postupu Krajského státního zastupitelství v Plzni ve věci vedené pod č.j. 1 KZN 1010/2018 – 11, s jehož závěry obsaženými ve vyrozumění ze dne 29. 1. 2018 se klient neztotožňuje, a podle názoru klienta krajské státní zastupitelství řádně nepřezkoumalo postup Okre-

sního státního zastupitelství Plzeň-město ve věci vedené pod č.j. 15001/2018-9 a postup obou státních zastupitelství byl v rozporu s platnou právní úpravou a judikaturou.

Státní zastupitelství I. i II. stupně nesprávně vyhodnotilo skutkový stav a v důsledku toho došlo k nesprávným závěrům ohledně právní kvalifikace a postupu Policie České republiky ve věci fyzického napadení mého klienta, které bylo provázeno výhrůžkami. Obě státní zastupitelství jednání útočnicka nesprávně v souladu s Policií České republiky posoudily jako přestupek. Jejich argumentace spočívala zejména v tom, že klient nebyl omezen v obvyklém způsobu života a jednání útočnicka dosahovalo nízkého stupně společenské škodlivosti.

Klient Mgr. Bc. Jakub Šauer (má dobrou pověst) vykonává již delší dobu advokáta a je samozřejmě vázán mlčenlivostí. Nicméně v daném případě se jednalo o mimosoudní jednání, k němž došlo dne 8. 11. 2017 kolem 16:00 hod. v Plzni v sídle firmy Výtahy Sýkora s.r.o. se sídlem Plzeň, Lipová 284/16, IČ03872254. V rámci jednání došlo v souvislosti s projednávanou věcí k výměně názorů, což bývá i mimosoudních jednání obvyklé, že jedna strana neakceptuje právní názory strany druhé. Podezřelý Zdeněk Sýkora, který se na místo dostavil později, klienta vykázal, a v situaci, kdy se klient zvedal k odchodu, protože mimosoudní jednání nebylo úspěšné, ho zcela nečekaně bezdůvodně napadl, tak že ho uchopil pod krkem a začal ho škrtit. V úderu pěstí Zdenku Sýkorovi zabránil přítomný advokátův klient. Při odchodu útok Zdeňka Sýkory i nadále pokračoval, protože už mimo kancelář firmy se advokáta Šauera pokusil shodit ze schodů, v čemž mu opět zabránil advokátův klient. Jednalo se o místo veřejnosti přístupné, kde se v předmětnou dobu mohli pohybovat zákazníci firmy a veřejnost.

Jednání na místě řešila Policie České republiky a lékařská záchranná služba, která advokátovi poskytla ošetření. V důsledku jednání Zdeňka Sýkory advokát utrpěl pohmoždění hrtanu, byl částečně v bezvědomí a navíc měl na krku od škrčení dvacetimetřovou strangulační rýhu. Vedle toho byl klient jednáním útočnicka psychicky otrěsen. Klient byl celkem 9 dní v pracovní neschopnosti a měl dodržovat přísný klinický režim. K dispozici jsou v přestupkovém spisu celkem dvě nepříliš konkrétní lékařské zprávy.

Samozřejmě, že v souvislosti s útokem došlo i k omezení v obvyklém způsobu života, protože v důsledku pohmoždění hrtanu nemohl pořádně mluvit, což mu zcela

znemožňovalo vykonávat práci advokáta, v důsledku bolesti za krkem se nemohl řádně pohybovat, delší dobu sedět, řídit auto apod. Samozřejmě měl i bolesti hlavy. Pokud mu byly povoleny vycházky, nemá to s omezením v obvyklém způsobu života nic společného. V případě, že má osoba bolesti v šíji, problémy s hygienou a nemůže pořádně mluvit, jí ve vycházce nic nebrání. Na vycházku koneckonců může jít i osoba o francouzských holích nebo na invalidním vozíku.

Nad rámec uvedeného je třeba uvést, že policejní orgán ani státní zástupci se nezabývali povahou poruchy zdraví, mechanismem jejího vzniku, jakými příznaky se projevovala, který orgán a která funkce byla narušena, bolestivostí zranění a její intenzitou. Narušením obvyklého způsobu života postiženého a po jakou dobu (počítaje v to vyřazení z pracovního procesu). Posuzování každého případu musí být individuální a komplexní. Je třeba též posuzovat, zda subjektivní obtíže odpovídaly lékařskému nálezu. Při právním posuzování jednání pachatele je nutno přihlídnout i k okolnostem, za kterých k útoku došlo a jaké nebezpečí pro poškozeného hrozilo (byl škrcen).

Klient s ohledem na charakter zranění a způsob útoku předpokládal, že policejní orgán Policie České republiky bude postupovat v souladu s trestním řádem a zahájí úkony trestního řízení v souladu s ustanovením § 158 odst. 3 trestního řádu a bude vedeno přípravné řízení, tak jak je tomu v jiných trestních věcech. Pachatel byl podezřelý ze spáchání přečinu ublížení na zdraví podle § 146 trestního zákoníku a přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku. K jeho překvapení však věc byla šetřena podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů a šetření bylo vedeno naprosto nestandardním způsobem. Na úřední záznam byl vyslechnut pouze útočník a poškozený byl vytěžen telefonickou cestou.

Šetření probíhalo na Policii České republiky, Obvodním oddělením Plzeň-Viňnice. Klient byl kontaktován pprap. Danielem Forghieri pouze telefonickou cestou. Policejní orgán zcela opomenul ustanovení § 61 citovaného zákona, které se týká podání vysvětlení. Tento policista klientovi zcela neodborně telefonicky sdělil, že se nejedná o ublížení na zdraví, v němž policista spatřoval pracovní neschopnost v délce 6 týdnů (pravděpodobně měl na mysli těžké ublížení na zdraví). Za každou druhou větou dodával, že na to či ono se bude muset přeptat nadřízených. Po té se již nikdo neozval až byl následně klientovi doručen dopis z přestupkové komise.

Po té se klient obrátil na Okresní státní zastupitelství Plzeň-město s podnětem k přezkoumání postupu policejního orgánu. Státní zástupce Mgr. Pavel Tolar se ztotožnil s rozhodnutím policejního orgánu s tím, že klient nebyl omezen v obvyklém způsobu života. Klientovi není známo, jak policejní orgán i státní zástupce k tomuto závěru došli, protože nebyl na žádném výslechu. Totéž se týkalo s výjimkou útočnicka i dalších osob. S postupem státního zástupce Mgr. Pavla Tolara se spokojila i dohledová státní zástupkyně JUDr. Pavlína Kropáčková, která provedla dohled naprosto formálně.

Klient má za to, že ve věci měly být od prvopočátku zahájeny úkony trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu a řádně vyslechnuty všechny zúčastněné osoby. Státní zástupce není lékař, a proto nemůže vycházet z toho, že pokud měl klient povoleny vycházky, nebyl omezen v obvyklém způsobu života. Jak jsem uvedla výše, k povolení vycházky není podmínkou, aby klient mluvil či kulhal. Navíc nemohl ani řídit auto. Je však známo, že advokát potřebuje hlas k výkonu své práce (jednání s klienty, účast na soudech apod.) Jeho omezení v obvyklém způsobu života nebylo krátkodobé. Tomu odpovídala a délka pracovní neschopnosti. Závěr státních zástupců je proto předčasný a nesprávný. To se samozřejmě týká státních zastupitelství obou stupňů.

Zcela paradoxní je, že klient, co by poškozený, byl vytěžován pouze telefonicky a pro orgány činné v trestním řízení byla tato forma postačující k učinění závěru, že nejde o trestný čin. Pokud byl na úřední záznam o podání vysvětlení vyslýchán pouze útočnick, nebyla zachována ani rovnost stran, což by se v právním státě nemělo stávat.

S ohledem na způsob útoku je nezbytné řádně objasnit skutkový stav a vyhodnotit společenskou škodlivost. V případě pochybností přibrat znalce z příslušného oboru (zdravotnictví, odvětví soudního lékařství). Samozřejmě je na místě zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu. Jedná se navíc o mediálně sledovanou věc. Incident byl vysílán i v hlavních zprávách v televizi Prima.

Vzhledem, že klient má za to, že došlo vedle Policie ČR k pochybení státních zastupitelství obou stupňů, obracím se v jeho právním zastoupení na Nejvyšší státní zastupitelství s tím, aby posoudilo postup státních zastupitelství a v případě, že shledá pochybení, uložilo opatření k nápravě.

Závěrem Vám sděluji, že věc je vedena na Úřadu Městského obvodu Plzeň 1, Alej Svobody 60, 3230 00 Plzeň pod sp. zn. UMO1/29202/17KaPs.

Ani tato instituce se nás nezastala a věc tak skončila u přestupkové komise. Tam došlo konečně k výsledku mě jako poškozeného a mých klientů jako svědků. Po více než roce byl pachatel potrestán pokutou ve výši 1.000,- Kč.

O danou kauzu se zajímala i média, článek je přílohou č. 5.

13.13. poškozený Jaroslav Š.

a) rok začátku kauzy: 2018

b) rok ukončení kauzy: 2019

c) stíhané skutky – přečin ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 trestního zákoníku

d) zda se pachatel doznal: ano

e) zda byl pachatel odsouzen: ano/podmíněně zastaveno

f) zda soud uložil nahradit škodu: ne   zda byla škoda reálně uhrazena: ano (pojišťovna)

g) soud projednávající věc v 1. stupni: podmíněně zastavilo Krajské státní zastupitelství

V dané kauze šlo o případ, kdy si obviněný policista přivydělával na základě dohody o provedení práce uzavřené se společností After dark, s.r.o. (jinak se také služby nazývá Plzeňské želvy), kdy výkon práce spočívá v tom, že pokud si zákazník objedná odvoz, tak je mu služba poskytnuta v té formě, že příslušný řidič, v daném případě obviněný vlastníka vozidla, který o službu požádal, odveze tímto vozidlem na určené místo za úplatu. Při jedné ze svých jízd nepřizpůsobil obviněný rychlost vozidla Nissan Almera, RZ: PMV 56-16 na zledovatělé vozovce ul. Velkého rybníka od ulice Na Roudné směrem k ulici Malý Bolevec a při průjezdu pravotočivou zatáčkou se dostal s vozidlem do neřízeného smyku a následně za zatáčkou na přímém úseku vyjel mimo vozovku, kde se následně střetl pravým bokem vozidla s betonovým sloupem. Při této nehodě byl náš klient poškozen na zdraví (utrpěl zlomeninu čtvrtého až šestého žebra vpravo bez posunu, což dle znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství je hodnoceno jako zranění lehké a nezávažné, avšak poškozený byl omezen nejméně po dobu pracovní neschopnosti, bo-

lestmi v oblastech hrudníku, když pracovní neschopnost trvala od 18.03. do 10.05.2018) a zároveň byl poškozen i jeho osobní vůz (jednalo se o službu tzv. želvy, kde řidič řídí vůz klienta).

Z vyšetřovacího spisu je zřejmé, že obviněný se doznal k trestnému činu, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, když uvedl, že toho dne bylo velmi špatné počasí, sněžilo a byla ledovka. I přestože jel velmi opatrně, tak před odbočkou na pláž Ostende přibrzdil a auto dostalo smyk, který se již nepodařilo vyrovnat a s vozidlem havaroval. Narazil do sloupu veřejného osvětlení. Společnost After dark, s.r.o. řádně podala hlášení škodné události pojišťovně Česká pojišťovna a.s.. Poškozený Jaroslav Š. dále prostřednictvím mého zastoupení uplatňuje další nároky prostřednictvím, zejména ušlou mzdu.

My jsme usilovali o uzavření dohody s obviněným, který nejprve souhlasil z toho důvodu, aby řízení proti němu mohlo být podmíněně zastaveno. Následně se však dozvěděl, že toto zastavení proběhne i bez této dohody, a proto ji nepodepsal. Posléze pak skutečně státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Plzni rozhodl v trestní věci obviněného přísl. Policie ČR pprap. Karla B., proti kterému bylo podle § 160 odst. 1 trestního řádu zahájeno dne 19.07.2018 trestní stíhání a je jako obviněný stíhán pro trestný čin – přečin ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 trestního zákoníku tak, že trestní stíhání pprap. Karla B. podmíněně zastavil. Toto své rozhodnutí odůvodnil tím, že obviněný ve smyslu § 307 odst. 1 trestního řádu souhlasí s podmíněným zastavením trestního stíhání, dle § 307 odst. 1 písm. a) trestního řádu se k činu doznal a podle § 307 odst. 1 písm. b) trestního řádu byla učiněna jiná potřebná opatření k náhradě škody.¹⁰¹

Proti tomuto rozhodnutí jsme s klientem podali stížnost, v níž jsme uvedli, že dle našeho názoru je takové rozhodnutí nesprávné a nezákonné, když pouhé nahlášení škodné události na pojišťovnu nemůže být předpokladem pro postup dle příslušného paragrafu. Především je třeba konstatovat důležitou informaci, že pojištěna daný nárok v první fázi zamítla (ostatně jak je to v současné době zcela běžné), což je všem známo a při výslechu se toto opakovaně zmínilo. Za druhé ani není absolutně v žádné moci obviněného (a už vůbec ne poškozeného) zajistit (například odvoláním,

---

¹⁰¹ Blíže viz. rozhodnutí Krajského státního zastupitelství v Plzni 3 KZV 19/2018 – 10 ze dne 28.8.2018.

stížností, žalobou) změnu takového rozhodnutí, nemají k tomu jakoukoli legitimaci. Tato záležitost je tedy plně v rukou společnosti After Dark s.r.o., když ale této společnosti nemusí jakkoliv záležet na tom, jak tento nárok bude pojišťovnou vyřízen, a proto nemá absolutně žádný důvod k tomu, aby se obrátila např. na advokáta, který by s danou pojišťovnu tuto záležitost detailněji řešil. Obviněný požádal právního zástupce poškozeného dne 22.8.2018 o dohodu o narovnání, když se tomuto nejdříve zhruba měsíc vyhýbal. Tato dohoda mu byla zaslána téhož dne, načež obviněný přislíbil do konce srpna se k ní vyjádřit. V dané dohodě byla i klauzule, že pokud nárok vyplatí pojišťovna, obviněný nic hradit nebude. Nicméně byla zde obsažena i pojistka pro situaci, že škodu pojišťovna neuhradí. Poškozený tedy navrhoval napadené rozhodnutí zrušit a donutit obviněného dokončit dohodu o narovnání, a až následně rozhodnout o pod. zast. tr. st.

Avšak ani vrchní státní zastupitelství se nás nezastalo, když naši stížnost byla zamítnuta jako nedůvodná. V odůvodnění usnesení státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Praze bylo uvedeno, že státní zástupce postupoval standardně a nezaujatě, přičemž u obviněného byly vzhledem k osobě, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu, splněny podmínky pro dané rozhodnutí. K nároku škody poškozeného bylo uvedeno, že může uplatnit škodu i vůči společnosti After Dark, s.r.o.¹⁰²

Pro mne osobně toto byla první zkušenost s vyšetřováním na útvaru GIBS, a musím říci, že snaha zde pomáhat příslušníkům bezpečnostním sborů je enormní. Dokonce nám klient sdělil, že mu policistka při prvním jednání sdělila, zda je vůbec nutné dělat jejímu kolegovi problém, když se nic tak nestalo.

13.14. poškozená Barbora P.

a) rok začátku kauzy: 2016

b) rok ukončení kauzy: 2016

c) stíhané skutky – vydírání (§ 175 odst. 1, odst. 2 písm. e) trestního zákoníku)

d) zda se pachatel doznal: ne

e) zda byl pachatel odsouzen: ne

f) zda soud uložil nahradit škodu: ne

---

¹⁰² Blíže viz rozhodnutí Vrchního státního zastupitelství č.j. 1 VZT 621/2018 – 5 ze dne 4. 10. 2018.

g) soud projednávající věc v 1. stupni: odloženo policejním orgánem

Lenka K. opakovaně přesvědčovala v období nejméně od 12. 07. 2015 svou vnučku Barboru P., aby v trestním řízení před Okresním soudem Plzeň-sever vedeném proti Lence K. a jejímu synovi Pavlu K. pro trestný čin týrání právě tehdy nezletilé Barbory P. vypověděla, že si vše vymyslela, aby řízení již bylo ukončeno. K tomu ji dále přesvědčovala, aby o tomto Barbora P. sepsala příslušnému soudu dopis, v němž by vše odůvodnila, toto však Barbora P. odmítala. Následně ji dne 14. 08. 2015 Lenka K. prostřednictvím telefonního hovoru sdělila, že: „jí unesou malého syna, že jim měl přijít dopis, že ho chce odebrat sociálka a že jí tam i s malým schovejí, aby jí ho sociálka nesebrala.“ Dne 15. 08. 2015 Barbora P. podlehla na domluvené návštěvě naléhání své babičky Lenky K. s příslibem, že jí pomůže s vybavením bytu, když sepíše předmětný dopis. Barbora P. tedy sepsala vlastní rukou dopis adresovaný soudu, kde uvedla, že: „babička je nebila, že ona byla ovlivněna matkou, která ji naváděla ke lžím, aby u soudu lhala, a táta že mámu taky nebil, že to byly máminy lži.“ Tento dopis poté Barbora P. vyfotila na svůj mobilní telefon a originál ponechala Lence K, která jej zaslala Okresnímu soudu Plzeň-sever.

Dne 01. 09. 2015 podala Barbora P. trestní oznámení na policii pro podezření z jejího vydírání ze strany své babičky Lenky K. a otce Pavla K. v souvislosti s tím, aby změnila u soudu svoji výpověď. K tomuto oznámení se uchýlila poté, kdy se dozvěděla o skutečnosti, že OSPOD neprojednává ve věci jejího syna jakékoliv záležitosti, tedy že si uvedený dopis doručený od OSPOD Lenka K. vymyslela, aby Barboru P. přiměla k sepsání předmětného dopisu adresovaného Okresního soudu Plzeň-sever.

Na základě výše uvedeného bylo dne 12. 01. 2016 vydáno usnesení dle § 160 trestního řádu, kterým bylo zahájeno trestního stíhání Lenky K. jako obviněné ze spáchání zločinu vydírání dle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. e) trestního zákoníku. Byla posuzována i okolnost podmiňující možnost zahájení trestního stíhání s ohledem na to, že se prověřované jednání odehrávalo mezi příbuznými, avšak kvalifikovaná skutková podstata předmětného zločinu nespadá mezi taxativně vyjmenované trestné činy v ustanovení § 163 trestního řádu, a proto lze trestní stíhání zahájit i bez výslovného souhlasu poškozeného s takovýmto postupem.

V možnostech policie nebylo opatřit silnější či nové důkazy, zejména s ohledem na neexistenci jiných přímých účastníků či dalších důkazních prostředků, a proto dospěl policejní orgán k názoru, že nebylo prokázáno spáchání trestného činu, tedy že Lenka K. nenaplnila svým jednáním všechny zákonné znaky skutkové podstaty přečinu vydírání.

Policejní orgán sice prokázal, že si Lenka K. musela být vědoma skutečnosti, že Barbora P. vystupuje v daném řízení u Okresního soudu Plzeň-sever jako svědek, a že soudcem je v této trestní věci stanoven termín pro pokračování jednání. A za této situace na Barboru P. působila k přesvědčení změny její výpovědi o rozhodných skutečnostech pro danou trestní věc a pro rozhodnutí v ní zásadních podkladech, což činila Lenka K. neoprávněně s jasným záměrem pomoci si tím v řízení před soudem ve svůj prospěch i dalšího obžalovaného Pavla K. Opětovným posouzením okolnosti ohledně únosu syna Barbory P. a výkladem předmětného telefonátu bylo zjištěno, že tot samo o sobě nezakládá skutečnost, že by Lenka K. vyhrožovala Barboře P., jelikož jí současně nabízela možnost schování se u nich pro oba před OSPOD. Z tohoto lze vyvodit závěr, že Lenka K. pod záminkou legendy údajně k nim doručenému dopisu ohledně odebrání dítěte chtěla nalákat Barboru P. k sobě do domu, kde by ji mohla lépe ovlivňovat než po telefonu. Toto samotné však nenaplnuje znaky skutkové podstaty zločinu vydírání, ani jiného trestného činu uvedeného ve zvláštní části trestního zákoníku, a proto policejní orgán nespatořoval ani podezření z naplnění všech obligatorních znaků skutkové podstaty některého z přestupků uvedených v zákoně o přestupcích.

Vzhledem k absenci důkazů nebylo v dané trestní věci bez náležitých pochybností prokázáno spáchání trestného činu zaviněným jednáním ze strany žádné konkrétní osoby, a z tohoto důvodu bylo rozhodnuto o odložení věci dle § 159a odst. 1 trestního řádu.¹⁰³

13.15. poškozená společnost LT

a) rok začátku kauzy: 2019

b) rok ukončení kauzy: 2020

---

¹⁰³ Blíže viz usnesení policejního orgánu č.j. KRPP-141825-62/TČ-2015-031172-S-MCH ze dne 8. 3. 2016.

c) stíhané skutky – nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) trestního zákoníku

d) zda se pachatel doznal: ne

e) zda byl pachatel odsouzen: ne

f) zda soud uložil nahradit škodu: ne

g) orgán projednávající věc v 1. stupni: Krajské státní zastupitelství v Plzni

Dne 21. 11. 2019 rozhodl policejní orgán ve věci žádosti poškozené obchodní společnosti o vrácení věci tak, že podle § 78 odst. 7 trestního řádu se zamítá opětovná žádost právnické osoby ze dne 1. 11. 2019 o vydání zásilky obsahující 1435 ks papírových krabic obsahujících různé druhy ohebných hadic dle předložené faktury, neboť se jedná o věc, která může sloužit pro důkazní účely, a této je dále třeba k dalšímu řízení.

Ze znění ustanovení § 80 odst. 1 trestního řádu pak žádající obchodní společnost podtrhuje, že není-li věc, která byla vydána nebo odňata, k dalšímu řízení třeba, vrátí se tomu, kdo ji vydal nebo komu byla odňata. Jestliže na ni uplatňuje právo osoba jiná, vydá se tomu, o jehož právu na věc není pochyb. Dále pak cituje komentář k § 80 odst. 1 trestního řádu, který uvádí, že k právu jiné osoby na věc se přihlíží jen tehdy, jestliže tato jiná osoba své právo na věc uplatňuje, proto pokud není jinou osobou právo uplatňováno, vrátí se tomu, kdo ji vydal nebo komu byla odňata, aniž by byla zkoumána otázka, zda jiná osoba je vlastníkem věci.

Jako právní zástupce poškozené obchodní společnosti jsem podal stížnost do tohoto usnesení policejního orgánu, v němž jsem odkazoval zejména na to, že se policejní orgán omezil pouze na to, že věc prostě potřebuje pro účely trestního stíhání a dále, že v usnesení zcela absentuje jakékoli odůvodnění, které by stěžovateli jakoukoli spojitost objasnilo, ale zejména vysvětlilo potřebu danou věc dále zadržovat (tj. proč pro účely řízení nestačí dokumentace – soupis + fotodokumentace). Tato argumentace je přitom podstatná nejen z důvodu, že každé takové rozhodnutí by mělo obsahovat odůvodnění obecně, ale zejména z toho důvodu, aby dané rozhodnutí mohlo obstát v budoucím řízení např. o náhradě škody. Této mé stížnosti však nebylo vyhověno a věc byla předána státnímu zástupci.

Ze strany státního zástupce bylo k výše uvedené stížnosti sděleno, že 1435 kusů papírových krabic obsahujících různé druhy ohebných hadic získaných pro úče-

ly trestního řízení dne 9. 11. 2016 jejich vydáním podle § 78 trestního řádu, bylo primárně zajišťováno jako věc důležitá pro trestní řízení. V roce 2016 nebylo potřeba rozlišovat, pro jaké účely v trestním řízení budou zajištěné věci sloužit. Teprve novela trestního řádu, provedená zákonem č. 55/2017 Sb. s účinností od 18. 3. 2017, v porovnání s předchozí právní úpravou nově definovala pojem „věc důležitá pro trestní řízení“, kterou se kromě věcí, které slouží k důkazním účelům, rozumí též nástroje a výnosy z trestné činnosti, a dále věci, jež jsou náhradní hodnotou za nástroje trestné činnosti a výnosy z trestné činnosti. Věci, o které v tomto případě jde, s ohledem na činnost, pro kterou je stíhána společnost G. S. s.r.o. jako právnická osoba, vykazují atributy věci, která může sloužit pro důkazní účely a současně též jako nástroj trestné činnosti. Pro tento případ trestní řád v ustanovení § 77b odst. 3 věta první stanoví pravidlo, podle kterého zajištění věci pro důkazní účely má přednost před jinými důvody zajištění.

Ze spisového materiálu státní zástupkyně zjistila, že ze znaleckého posudku je zřejmé, že předmětné ohebné hadice se ničím neliší od hadic, které jsou nabízeny i v běžných zahradnických centrech či hobby marketech. Dále ze spisu zjistila, že věci, o jejichž vrácení se žádá, jsou dostatečným způsobem zadokumentovány ve spisovém materiálu, nejsou pochyby o totožnosti zajištěných věcí a jejich množství, z čehož lze učinit závěr, že těchto věcí už není fyzicky třeba pro důkazní účely.

Již v usnesení ze dne 10. září 2019 státní zástupce poukázal na ustanovení § 1099 občanského zákoníku, z kterého plyne, že k převodu vlastnického práva k movitým věcem dojde již účinností kupní smlouvy, tedy pouhým konsensem smluvních stran, a nikoli až předáním věci.

Poškozená obchodní společnost jako stěžovatel však rozporuje závěr o vlastnictví věcí, o jejichž vrácení žádá, a poukazuje na skutečnost, že obchodní firma G. S. s.r.o. uplatnila nárok na vrácení kupní ceny zboží, které jí nebylo dodáno a poškozená obchodní společnost pak zaplacenou kupní cenu 520 379 Kč obchodní společnosti G. S. s.r.o. skutečně vrátila, což dokladuje potvrzeními o provedení platby. Z uvedeného dovozuje, že zboží uvedené ve faktuře je tedy jejím majetkem.

Státní zástupce za takové situace řešil otázku, který ze zajišťovacích institutů případně v tomto trestním řízení využije a zda k takovému kroku vůbec přistoupí. V podstatě tedy řešil řadu předběžných otázek týkajících se jak charakteru zajišťované

věci, tak situace osoby, již má být věc zajištěna, včetně jejího procesního postavení, s představou o dalším vývoji trestního řízení.

Po vyřešení výše popsaných skutečností přistoupil státní zástupce k řešení naložení s věcmi, jež byly vydány jako věci důležité pro trestní řízení. Z pohledu ustanovení § 80 odst. 1 trestního řádu bylo možno rozhodnout i o vrácení věci. Rozhodnutí o tom, že věc se vrací osobě, která ji vydala, předpokládá, že na takovou věc neuplatňuje právo jiná osoba. V předmětné věci na vrácení věci 1435 kusů papírových krabic, obsahujících různé druhy ohebných hadic neuplatnila právo žádná jiná osoba než poškozená obchodní společnost, především tak neučinila společnost G. S. s.r.o., která byla druhou smluvní stranou obchodu s žádanou věcí. Státní zástupce tedy dospěl k závěru, že jsou splněny v ustanovení § 80 odst. 1 trestního řádu dané podmínky pro rozhodnutí o vrácení 1435 kusů papírových krabic obsahujících různé druhy ohebných hadic poškozené obchodní společnosti, neboť této věci k dalšímu řízení není už třeba, nepřichází v úvahu její propadnutí nebo zabrání a na věc neuplatňuje právo jiná osoba.¹⁰⁴

---

¹⁰⁴ Rozhodnutí Krajského státního zastupitelství č.j. 2 KZV 64 / 2017 – 1219 ze dne 2.2.2020.

14. Vlastní úvahy a úvahy de lege ferenda

Daná problematika je poměrně komplikovaná a člověk se v ní začne orientovat až po mnoha letech praxe. Stěžejním úkolem zmocněnce poškozených je podle mého názoru vysvětlit jim chronologicky celé řízení, co je čeká a nemine, v jakém časovém horizontu a co se od nich bude vše bude očekávat. Druhým podstatným krokem jsou finance. A to nejen jako náhrada škody za majetkovou nebo nemajetkovou újmu, ale i náhrada odměny zmocněnce. Až na jednotlivých kauzách se člověk naučil využít všechny dostupné možnosti, jak poškozenému co nejvíce v tomto směru pomoci. Úvahou de lege ferenda je pak v této souvislosti skutečnost, že by mělo dojít k zjednodušení těchto institutů nebo jejich přehledné shrnutí. Pokusím se níže k tomuto vyjádřit podrobněji.

Pokud poškozený uplatní jakoukoli škodu, má v principu hned několik možností, jak se reálně k nějaké náhradě dostat. První takovou možností je žádost na ministerstvo spravedlnosti, kde je nutné vyplnit příslušný formulář a dodat potřebné přílohy. Jak jsem již v práci naznačil, já s tímto institutem příliš dobré zkušenosti nemám, nicméně v některých kauzách vím, že poškození uspěli. Další možností, která připadá v úvahu jen u některých kauz (typicky dopravní nehody), je možnost obrátit se na pojišťovnu. Ta rovněž vyžaduje velké množství dokumentů, nicméně z vlastní praxe mohu uvést případ, kdy poškození dostali za smrt jejich syna při autonehodě odškodné ve výši několika milionu korun českých. Nejčastější možností pak zůstává, že náhradu chceme po pachateli. Tam bohužel velmi často dochází k situaci, že peníze soud sice přizná, ale reálně jsou nedobytné. V této souvislosti mohu zmínit případ, kdy soud přiznal odškodné milion korun českých, ale pachatel kromě toho, že byl bez majetku, tak spáchal následně ve výkonu trestu sebevraždu. Bylo velmi těžké poškozeným vysvětlit, že k dané náhradě se již nikdy nedostanou. U jiného případu se naopak povedlo zajistit nemovitost pachatele a to již na počátku řízení, a ten tak nemohl tuto zcizit a následně přiznaná náhrada mohla být vymožena exekučně. Co se týká přiznávání podobných náhrad ze strany soudu, zde lze základně případy rozdělit na újmu majetkovou a nemajetkovou. U majetkové se předpokládá, že bude řádně doložena. U té nemajetkové je to velmi často ryze na posouzení a v podstatě libovůli jednotlivých soudců. Zaznamenal jsem v praxi případ, kdy daný soudce se veřejně netajil tím, že jakékoli náhrady vždy odkazoval do civilního řízení a nehodlá na tom nic měnit. Nicméně našťastí jsou již v tomto směru určité „tlaky“ ze

strany vyšších soudů, aby takto soudci nepostupovali a snažili se věc řešit v rámci trestního řízení. Toto z mého pohledu je rozhodně správná cesta. Do mnohaletého civilního řízení, kde by poškozený musel věc znovu prožívat, navíc by byl v nevýhodném postavení žalobce, musel by si najmout advokáta, zaplatit soudní poplatek, sepsat žalobu a být ten, kdo prokazuje, se již následně téměř nikomu nechce.

Co se týká peněz jako náhrady za služby, zde rovněž je celá řada možností, které ovšem člověk, který se danou oblastí nezabývá, nemůže vědět. Přitom jde o poměrně pro poškozeného zásadní věc, tj. aby si jeho zmocněnec uměl zajistit svou odměnu tak, aby to nezatížilo právě poškozeného. Zmocněnec poškozeného může mířit na svou odměnu jak vůči pachateli (na konci řízení), tak může požádat soud, aby přiznal právo poškozenému na právní pomoc bezplatnou anebo sníženou. Kromě toho může poškozený žádat, aby mu zmocněnec byl v některých případech bezplatně rovnou ustanoven, nicméně tam pak nemůže počítat s tím, že mu soud vyhoví a určí mu toho, koho by chtěl. Ani určení konkrétní osoby však není vyloučené a záleží na úvaze soudu. Odměna zmocněnce může být pokryta rovněž pojišťovnou. Samozřejmě danou věc lze vykonávat i pro bono. A lze se rovněž s poškozeným domluvit tak, že pokud získá náhradu ať již nemajetkové či majetkové újmy, že z této částky uspokojí odměnu zmocněnce, ať již v procentech nebo podle tarifu.

Úvahou de lege ferenda by pak mohla být zejména určitá osvěta a vážnost těchto institutů, když i v praxi jsem se setkal s tím, že mi bylo ze strany soudu nebo policejního orgánu naznačeno, že v dané věci jako zmocněnec jsem spíše na ozdobu a skutečnými „hráči“ jsou jen policejní orgán, soud, znalci, státní zástupce a obhájce. Vekou chybou v praxi pak bývá i situace, kdy stát chce ušetřit na náhradách za zmocněnce, a tak při poučení poškozených sice možnost zvolit si zmocněnce v rychlosti sdělí, ale poškozenému v žádném případě nevysvětlí, v čem by to pro něj bylo přínosné a hlavně, že by to pro něj mohlo být ve většině případů i zdarma.

Jako velkou křivdu za poškozené vnímám i to, že jejich procesní možnosti jsou opravdu velmi „osekané“ a to zejména ve vztahu k opravným prostředkům. Momentálně nejnovějším hitem je situace, kdy po novele pachatel plně dozná svou vinu, zcela se ustoupí od dokazování a poškozený tak nedostane kolikrát ani možnost se věci vyjádřit. Věřím, že takto to nebylo ze strany zákonodárce zamýšleno, chtěl spíše pomoci rychlosti řízení, nicméně na toto příliš nepamatoval.

U zákonné úpravy u poškozených vnímám i velké nedostatky, právě na rozdíl od pachatelů. Pachatel má zejména v trestním řádu velmi přehledně a jednoduše popsáno, jakým způsobem řízení probíhá, jaké má práva a povinnosti, a jaké má možnosti – odklony, opravné prostředky. Poškozený žádný přehledný „manuál“ v tomto směru v zákonné úpravě nemá.

15. Závěr

V závěru bych chtěl popsat ještě několik kauz, na které jsem v modelových případech pozapomněl, aby dokreslily celou práci. Přestože jsem daleko vícekrát působil v pozici obhájce, než-li jako zmocněnec poškozených, nadepsané téma a tato pracovní pozice mi přijde mnohem zajímavější, navíc takové případy končí většinou velmi individuálně a je nutné tak ke každému případu přistupovat jinak

V předchozích kapitolách jsem nezmínil ještě tři zajímavé případy, které jsem jako zmocněnec poškozených absolvoval. Odkáži alespoň na přílohy č. 6, č. 7, a č. 8, ze kterých je možné si o daných případech přečíst. Jedná se o tři tragické události. Ztráta mladého života při autonehodě (případ bude řešen u soudu v roce 2021), případ vraždy, kde se mi sice podařilo pro poškozené (pozůstalé) získat milion korun českých, nicméně vrah byl nemajetný a navíc následně spáchal sebevraždu. Poslední případ je teprve na počátku.

Trestní právo pro mne bylo vždy královnou všech právních odvětví a jsem na konec rád, že jsem tuto práci napsal právě na katedře trestního práva.

Seznam zkratek

Trestní řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním
Trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Zákon o soudnictví ve věcech mládeže	zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže
Zákon o obětech trestných činů	zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů
Občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Občanský soudní řád	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Seznam použitých zdrojů

Učebnice a komentáře

DVOŘÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první. Obecná část.* Praha, Wolters Kluwer, 2013. IBSN 978-80-7552-187-3

FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T. *Trestní právo procesní.* 6. aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. IBSN 978-80-7478-750-8.

GŘIVNA, Tomáš, ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Oběti trestných činů. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 791 s.

HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář.* 1. vydání. Praha, Nakladatelství C. H. Beck, 2014. IBSN 978-80-7400-535-0 IV.

JELÍNEK, J. a kol. *Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu.* Praha: Leges, 2012. IBSN 978-80-87576-39-7.

JELÍNEK, J. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou.* 6. aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2016. IBSN 978-80-7502-106-9.

JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní.* 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Leges, 2013. IBSN 978-80-7502-278-3.

JELÍNEK J. a kol. *Trestní právo hmotné: Obecná část. Zvláštní část.* 3. vydání. Leges, Praha, 2013. IBSN: 978-80-8757-664-9

JELÍNEK, J.; GŘIVNA, T. a kol. *Poškozený a oběť trestného činu;* Praha, Nakladatelství Leges, 2012 IBSN 987-80-89576-39-7.

JELÍNEK, J.; ŘÍHA, J.; SOVÁK, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních.* Praha, Leges, 2015. IBSN 978-80-7502-066-6.

LÁTAL, Jaroslav. *Poškozený v trestním řízení a rozhodování o náhradě škody v adhezním řízení.* Praha: SEVT, 1994, sv. 54.

MUSIL, J. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní.* 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. IBSN 978-80-7179-572-8.

RŮŽIČKA, M., PŮRY, F., ZEZULOVÁ, J. *Poškozený a adhezni řízení v České republice.* Praha: C. H. Beck, 2007. IBSN 978-80-7179-559-9.

RŮŽEK, A. a kol. *Trestní řád – komentář. I. díl.* Praha: Panorama, 1981.

SOLNAŘ, V. a kol. *Československé trestní řízení.* Praha: Orbis, 1963.

SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000. ISBN 80-7179-350-7.

STORCH, F. *Řízení trestní rakouské*. I. díl. Praha: J. Otto, 1887.

ŠÁMAL, P. *Trestní řád I: Komentář*. 6. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-043-0.

ŠÁMAL, P. *Trestní řád II: Komentář*. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, § 175a odst. 5. ISBN 978-80-7400-465-0.

ŠÁMAL, P.; MUSIL, J.; KUČTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha, C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4.

ŠÁMAL, P.; VÁLKOVÁ, H.; SOTOLÁŘ, A.; HRUŠÁKOVÁ, M.; ŠÁMALOVÁ, M. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže - komentář*. 3. vydání. Praha, Nakladatelství C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-350-9.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha, Nakladatelství C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5

Odborné články

BERANOVÁ, A. *Úvahy nad právní úpravou adhezního řízení de lege ferenda*. *Trestněprávní revue* č. 10/2016.

HAVLIŠ, M. Několik poznámek k adheznímu řízení. *Socialistická zákonnost*. 1965, č. 10.

JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*, 2012, dostupné online z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/dohodovaci-rizeni-v-trestnim-procesu-a-otazky-souvisici?browser=mobi>

JELÍNEK, J. Poškozený a náhrada škody po novele trestního řádu. *Kriminalistika*. 2002, č. 1.

JELÍNEK, J. Poškozený po novele trestního řádu 2001. *Bulletin advokacie*. 2001, dostupné online z: https://www.cak.cz/assets/files/181/BA_01_11.pdf

JELÍNEK, J. Jak dál s trestním stíháním se souhlasem poškozeného. *Kriminalistika*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR 2017, č. 1.

JELÍNEK, J. Trestní příkaz včera, dnes a zítra. *Kriminalistika*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2015, č. 2

PELC, V. *Právo poškozeného na vydání bezdůvodného obohacení*. In JELÍNEK, Jiří

SOTOLÁŘ, Alexander. *Odstoupení od trestního stíhání jako specifická forma alternativního řešení trestních věcí mladistvých*. Trestněprávní revue č. 6/2004, s. 169 a násl.

TIBITANZLOVÁ, A. *Pojem „odklon v trestním řízení“ aneb skutečně je možné za formu odklonu v trestním řízení považovat i trestní příkaz a dohodu o vině a trestu?* Bulletin advokacie, 2018: dostupné online z <http://www.bulletin-advokacie.cz/pojem-odklon-v-trestnim-rizeni-aneb-skutecne-je-mozne-za-formu-odklonu-v-trestnim-rizeni-povazovat-i-trestni-prikaz-a-dohodu-o-vine-a-trestu?browser=mobi>;

TOMEŠOVÁ, J. *Použití Metodiky Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví a znalecké posudky k nemajetkové újmě dle judikatury*. 2018: dostupné online z <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/pouziti-metodiky-nejvyssiho-soudu-k-nahrade-nemajetkove-ujmy-na-zdravi-a-znalecke-posudky-k-nemajetkove-ujme-dle-judikatury>

ZAORALOVÁ, P. *Dohodnutý trest aneb chybějící právní úprava sankcí v řízení o dohodě o vině a trestu*. Bulletin advokacie, 2016: dostupné online z <http://www.bulletin-advokacie.cz/dohodnuty-trest-aneb-chybejici-pravni-uprava-sankci-v-rizeni-o-dohode-o-vine-a-trestu>.

Judikatura

Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2844/14 ze dne 22. 12. 2015.

Nález Ústavní soud ze dne 18.7. 2017 sp. zn. Pl. ÚS 32/16.

Nález Ústavního soudu ze dne 9.8.2016, sp. zn. I. ÚS 3456/15.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 15. ledna 1973, sp. zn. 1 Tz 62/72, zveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod označením R 8/1974 tr.

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 To 78/2019 ze dne 10. 10. 2019.

Rozhodnutí Krajského státního zastupitelství v Plzni 3 KZV 19/2018 – 10 ze dne 28 .8. 2018.

Rozhodnutí Vrchního státního zastupitelství č.j. 1 VZT 621/2018 – 5 ze dne 4. 10. 2018.

Rozhodnutí Krajského státního zastupitelství č.j. 2 KZV 64 / 2017 – 1219 ze dne 2. 2. 2020.

Rozsudek Okresního soudu Plzeň-sever ze dne 17.12.2019 č.j. 1 T 149/2017-534.
Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 9.8.2018 č.j. 5 T 100/2017-263.
Rozsudek Okresního soudu Plzeň-jih č.j. 2 T 31/2017-447 ze dne 5. 10. 2017.
Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 3.12.2019 č. j. 3 T 4/2019-620.
Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 28.3.2019 č. j. 5 T 10/2018-433.
Rozsudek Okresního soud Plzeň-město sp. zn. 7 T 13/2019 ze dne 12.8.2020.
Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tdo 353/2012 ze dne 15.8.2012.
Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2478/2004 ze dne 24.5.2006.
Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tdo 992/2014 ze dne 28. 8. 2014.
Usnesení policejního komisaře Policie České republiky, Krajského ředitelství Policie České republiky, Městského ředitelství Plzeň, služby Kriminální policie a vyšetřování Plzeň čj. KRPP 65187-89/TČ-2019-030571 ze dne 16.3.2020.
Usnesení okresního státního zastupitelství Plzeň-město č.j. 1 ZN 3475/2019-66 ze dne 21.4.2020.
Usnesení policejního orgánu č.j. KRPP-141825-62/TČ-2015-031172-S-MCH ze dne 8. 3. 2016.
Trestní příkaz Okresního soudu Plzeň-město ze dne 21.2.2019 sp. zn. 32 T 16/2019

Právní předpisy a důvodové zprávy

Důvodová zpráva k vládnímu návrhu na vydání zákona o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), sněmovní tisk č. 617: dostupná online z <http://www.psp.cz/doc/00/08/45/00084575.pdf>

Důvodová zpráva k zákonu č. 181/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb. kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 178/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád.

Zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 204/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti, ve znění do 31.7.2013.

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 283/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Další zdroje

Metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví: dostupná online zde [https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/0/3C8C36B40DE1A-C72C125807A004B7BB9/\\$file/D%20-%20Technicka%20cast.pdf](https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/0/3C8C36B40DE1A-C72C125807A004B7BB9/$file/D%20-%20Technicka%20cast.pdf)

The Code of Criminal Procedure z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. tłum. gb Nr 89, poz. 555)

URIKOVÁ, A. Diplomová práce: *Poškozený v trestním řízení a jeho ochrana*, vedoucí práce: Jiří Jelínek, Praha, 2019, s. 19.

VAŇKOVÁ, Z. Rigorózní práce: *Poškozený v trestním řízení a jeho procesní práva*, vedoucí práce: Jiří Jelínek, 2019, Praha, s. 60

Abstrakt

Tato rigorózní práce je věnována tématu poškozeného v trestním řízení a jeho ochrany a jeho procesním právům, kterými v trestním řízení disponuje. Práce je členěna do šestnácti kapitol.

První kapitola se zaměřuje na vývoj postavení poškozeného v českém právu. Druhá kapitola je věnována vymezení poškozeného jak pozitivnímu, tak negativnímu. Dále se zaměřuje na vymezení oběti trestné činnosti a jejímu odlišení od pojmu poškozeného. Pozornost je věnována taktéž specifickým právům, kterými oběť trestné činnosti disponuje, a vymezení tzv. zvlášť zranitelné oběti a jejím právům. Následně jsou představena práva poškozeného s jejich rozdělením na ta práva, která má každý poškozený, a na ta práva, kterými disponuje pouze poškozený podle § 43 odst. 3 trestního řádu.

Kapitola pátá obsahuje pasáž týkající se trestního oznámení, souhlasu poškozeného s trestním stíháním a na ně navazujících kroků.

Další část práce se týká adhezního řízení a zahrnuje podmínky řádného a včasného uplatnění nároku na náhradu škody, nemožnost uplatnění nároku poškozeným a rozhodování soudu v adhezním řízení. Pozornost je věnována též trestnímu příkazu a uspokojení nároku poškozeného v tzv. odklonech.

Závěr teoretické části práce je věnován náhradě nákladů poškozeného, které sice stricto sensu nejsou předmětem adhezního řízení, ovšem poškozený je logicky vnímá jako škodu vzniklou v souvislosti se stíhaným trestným činem. Jelikož nezřídky dojde k postoupení věci k projednání jako přestupku, je na několika místech práce pro srovnání uvedeno i pár slov k řízení přestupkovému.

Poslední kapitola této práce je věnována praktickým příkladům, konkrétně obsahuje patnáct reálných případů, které byly řešeny mnou jako advokátem.

Abstract

This Rigorous work is devoted to the analysis of the procedural rights and protection afforded to the injured party in criminal proceedings. This Rigorous work is divided into sixteen chapters.

The first chapter focuses on the analysis of the historical developments of the status of the injured party in criminal proceedings in the Czech law. The second chapter is dedicated to defining the term injured party, both via a negative and positive definition. This chapter is focused on defining the term “victim” of a criminal act too and its distinction from the term injured part in criminal proceedings. Emphasis is placed on the specific rights that the victim of a crime is entitled to and the definition of so called particularly vulnerable victims and their specific rights. Next part introduces the rights of the injured party, which are further subdivided into those rights that are possessed by every injured party and those rights that are possessed only by the injured party which meets the definition in accordance with Article 43 sec. 3 of the criminal procedural code.

The chapter five concerned with the criminal complaint (report), the required consent with the criminal prosecution, and the ensuing measures follows.

Next part of the Rigorous work discusses the adhesion proceedings and further elaborates on the conditions that are necessary in order to properly and timely register a claim for damages, moreover elaborations are further focused on the decision making of the courts in adhesion proceedings and on scenarios when the injured party is due to various reasons unable to register a claim.

The end of theoretic part of the Rigorous work is finally concerned with the compensation for damages, non-material damages and unjust enrichment in so called adhesion proceedings. Although, it is not subject of the adhesion proceedings, the end of the last chapter is devoted to compensation for the costs of the injured party, because the victim is logically feels these as a damage related directly to the prosecuted offense. Since the case is often referred as a misdemeanour to non-criminal authorities, several words are given to a comparison between criminal proceedings and the offense proceedings.

Last chapter is a practical part of the Rigorous work and discusses the fifteen real cases, which were solved by me like an attorney.

Přílohy

1. příloha č. 1
2. příloha č. 2
3. příloha č. 3
4. příloha č. 4
5. příloha č. 5
6. příloha č. 6
7. příloha č. 7